T.C.
ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM ANABİLİM DALI
SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ PROGRAMI
2017-090

SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLERİNİN TEKNOLOJİ YETERLİK DÜZEYLERİ (BURSA İLİ ÖRNEĞİ)

HAZIRLAYAN
Muhammet GÜNDOĞAN

TEZ DANIŞMANI
Doç. Dr. Elif ALADAĞ

AYDIN-2017

T.C
ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE
AYDIN

Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı öğrencisi Muhammet GÜNDOĞAN tarafından hazırlanan Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Teknoloji Yeterlik Düzeyleri (Bursa İli Örneği)başlıklı tez, 12.09.2017 tarihinde yapılan savunma sonucunda aşağıda isimleri bulunan jüri üyelerince kabul edilmiştir.

	Ünvanı, Adı Soyadı	Kurumu	İmzası
Başkan:	Doç Dr. Elif ALADAĞ	ADÜ	
Üye :	Yrd. Doç. Dr. Muhammet AVAROĞULLARI	MSKÜ	
Üye :	Yrd. Doç. Dr. Serdar ÇİFTCİ	ADÜ	

Jüri üyeleri tarafından kabul edilen bu yüksek lisans tezi, Enstitü Yönetim Kurulunun .....Sayılı kararıyla .....tarihinde onaylanmıştır.

Doç. Dr. Ahmet Can BAKKALCI

Enstitü Müdürü

T.C.
ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE
AYDIN

Bu tezde sunulan tüm bilgi ve sonuçların, bilimsel yöntemlerle yürütülen gerçek deney ve gözlemler çerçevesinde tarafımdan elde edildiğini, çalışmada bana ait olmayan tüm veri, düşünce, sonuç ve bilgilere bilimsel etik kuralların gereği olarak eksiksiz şekilde uygun atıf yaptığımı ve kaynak göstererek belirttiğimi beyan ederim.

12/09/ 2016

Muhammet Gündoğan

ÖZET

SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLERİNİN TEKNOLOJİ YETERLİK DÜZEYLERİ (BURSA İLİ ÖRNEĞİ)

Muhammet Gündoğan

Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Elif ALADAĞ

2017, XXV,+ 137 Sayfa

Bu çalışma, sosyal bilgiler öğretmenlerinin teknoloji yeterliklerini çeşitli değişkenler açısından belirlemek amacıyla yapılmıştır. Araştırmada daha derin ve detaylı bilgiler elde etme amacıyla nicel ve nitel araştırma desenlerinin bir arada olduğu karma yöntem kullanılmıştır. Veri toplama tekniği olarak da anket ve mülakat metotlarından yararlanılmıştır. Araştırma 2015-2016 yılında Bursa ilinin merkez ilçelerinde (Osmangazi, Nilüfer, Yıldırım) görev yapmakta olan sosyal bilgiler öğretmenlerine uygulanmıştır. Çalışmada nicel verilerin toplanmasında Flowers ve Algozzine'in (2000) geliştirdiği ve Tekinarslan (2008) tarafından Türkiye Cumhuriyeti koşullarında geçerlik ve güvenirlik çalışması yapılan "Eğitimciler İçin Temel Teknoloji Yeterlilikleri" ölçeği, nitel verilerin toplanmasında ise " Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Teknoloji Yeterlikleri " isimli görüşme formu kullanılmıştır. Bu bağlamda "Eğitimciler İçin Temel Teknoloji Yeterlilikleri" ölçeği 107 öğretmene uygulanmış olup, "Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Teknoloji Yeterlikleri" görüşme formu ile de 10 öğretmenle görüşülmüştür.

Araştırma sonucunda, elde edilen verilere dayanarak sosyal bilgiler öğretmenlerinin teknoloji yeterliklerinin genel olarak Az Yeterli-Yeterli düzeyde bir aralıkta olduğu tespit edilirken, erkek öğretmenlerin kadın öğretmenlere göre teknolojiyi daha iyi kullandığı sonucu görülmüştür. Kıdem yılına göre 1-5 yıl arasında deneyime sahip olan öğretmenlerin meslekte daha fazla yıl geçirmiş öğretmenlere göre teknoloji yeterliklerinin daha iyi düzeyde olduğu görülmektedir. Sosyal bilgiler öğretmenleri ile yapılan görüşmeler neticesinde öğretmenlerin eğitim teknolojilerini kullanma konusunda eksikliklerinin olduğu, öğretmenlerin teknolojik gelişmelere ayak uydurmakta zorlandıkları, başta devlet olmak üzere çeşitli kurumlarında destek vererek açacak oldukları seminer ve kurslarla öğretmenlerin kendilerini geliştirmeleri gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırma sonunda sosyal bilgiler öğretmenlerinin teknoloji yeterliklerinin yüksek seviyeye ulaşabilmesi için bazı tavsiyelerde bulunulmuştur.

ANAHTAR KELİMELER: Öğretmen Yeterlikleri, Sosyal Bilgiler Öğretmeni, Teknoloji, Sosyal Bilgiler Öğretim Programı.

ABSTRACT

TECHNOLOGICAL COMPETENCY LEVELS OF SOCIAL STUDIES TEACHERS (BURSA PROVINCE CASE)

Muhammet GÜNDOĞAN

Advisor: Doç. Dr. Elif ALADAĞ

2017, XXV,+ 137 Pages

This study has been conducted in order to determine the technological competency levels of social studies teachers in terms of diverse variables.

The mixed method in which quantitative and qualitative research patterns are in conjunction has been used in the study. All the data have been collected using the questionnaire and interview methods.

The research involves social studies teachers who work in the central districts of Bursa province (Osmangazi, Nilüfer, Yıldırım). The scale of "Basic Technology Competencies for Educators", which was developed by Flowers and Algozzine (2000) which has been studied in terms of validity and reliability by Tekinarslan in Turkish context, has been used to collect quantitative data. The qualitative data has been gathered using the interview form called "Technology Competencies of Social Studies Teachers."

In this context, the scale of "Basic Technology Competencies for Educators" has been applied to 107 teachers. There have been interviews with 10 teachers using the interview form "Technology Competencies of Social Studies Teachers".

Based on the data obtained as a result of the study, the technology competency level of the social studies teachers has been found to be between "A less adequate" – "Adequate". The results have also revealed that male teachers are better at using technology than female teachers. It has been observed that the teachers who have a working experience of 1-5 years of seniority are more competent in technology use than the teachers who have more experience. As a result of the interviews with the social studies teachers, it has been deduced that teachers have inadequacy in using educational technologies and difficulty in coping with new technological advancements. As a consequence, teachers are required to improve themselves by attending the courses and seminars which are supported by various institutions, particularly the state.

At the end of the study some recommendations have been put forward for social studies teachers in order to enhance their technology competency.

KEYWORDS: Teacher Competencies, Social Studies Teacher, Technology, Social Studies Curriculum

ÖNSÖZ

Hiç şüphesiz çağımızın en önemli gerçeklerinden biri, teknoloji ile hayatımızın hızlı değişim ve dönüşüm içine girmiş olmasıdır. Bu değişim ve dönüşüm her alanda olduğu gibi eğitim alanında da kendisini göstermektedir. Eğitim sistemindeki değişimlerin hedeflerine ulaşması için uygun yöntem ve materyallerden faydalanılması gerekmektedir. Bu bağlamda günümüzün öğretmenleri teknolojiden korkmayan, yeniye açık, araştırıcı, sorgulayabilen ve en önemlisi de teknolojiyi öğrenme- öğretme sürecinde eğitimin amaçlarının gerçekleştirilmesinde etkili olarak kullanabilen yeterliklere sahip bir birey olmalıdır.

Yüksek lisans tez danışmanlığımı üstlenerek, tezimin yürütülmesi aşamasında her türlü desteği sağlayan danışman hocam Doç. Dr. Elif ALADAĞ'a samimi duygularla teşekkürlerimi sunarım.

Yüksek lisans eğitimim boyunca çeşitli dersler aldığım ve birçok açıdan bana önemli katkılar sağlayan çok kıymetli hocalarım Yrd. Dr. Soner ALADAĞ'a ve Yrd. Doç. Dr. Mustafa AKKAYA' ya teşekkür ederim.

Yine bu süre zarfında verdiği fikirlerle bana destek olan çok kıymetli hocam Doç. Dr. Abdulkadir UZUNÖZ'e teşekkürlerimi sunmak istiyorum.

Araştırmamın veri toplama aşamasında yardımcı olan tüm meslektaşlarıma, araştırmanın istatistiksel bulgular kısmında değerli katkıları olan Öğr. Gör. Dr. Z. Berna AYDIN hocama da ayrıca teşekkür ederim.

Yüksek lisans eğitimimin başından sonuna kadar bana inanan ve cesaretlendiren tüm arkadaşlarıma da teşekkürü borç bilirim.

Hayatımın her anında olduğu gibi bu çalışma boyunca da maddi ve manevi beni destekleyen, varlıklarıyla bana güç kaynağı olan çok değerli annem, babam ve kardeşlerime en kalbi teşekkürlerimi sunarım. İyi ki varsınız.

Muhammet GÜNDOĞAN

Aydın, Eylül 2017

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY SAYFASI iii
BİLİMSEL ETİK BİLDİRİM SAYFASI v
ÖZET vii
ABSTRACT ix
ÖNSÖZ xi
ŞEKİLLER DİZİNİ xvii
TABLOLAR xix
GÖRSELLER DİZİNİ xxi
EKLER DİZİNİ xxiii
KISALTMALAR DİZİNİ xxv
1. BÖLÜM 1
1. GİRİŞ 1
1.1. Problem Durumu 1
1.2. Araştırmanın Amacı 3
1.3. Araştırmanın Önemi 4
1.4. Araştırmanın Varsayımları 6
1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları 6
1.6. Tanımlar 6
2. BÖLÜM 8
2.KURAMSAL VE KAVRAMSAL ÇERÇEVE 8
2.1. SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİMİ 8
2.1.1. Sosyal Bilgilerin Amacı ve Önemi 8
2.1.2. Sosyal Bilgiler Dersi 2005 Programının Teknolojiye Yaklaşımı 13
2.1.3. Sosyal Bilgiler Dersi 2005 Öğretim Programının Genel Amaçlarında Teknoloji 14
2.1.4. Sosyal Bilgiler Dersi 2005 Öğretim Programının İçeriğinde Teknoloji 15
2.1.4.1. Sosyal bilgiler dersi 2005 programı öğrenme alanlarında teknoloji 15
2.1.4.2. Sosyal bilgiler dersi 2005 programı kazanımlarında teknoloji 16
2.1.4.3. Sosyal bilgiler dersi 2005 programı becerilerinde teknoloji 20
2.1.4.4. Sosyal bilgiler dersi 2005 programı kavramlarında teknoloji 20
2.1.4.5. Sosyal bilgiler dersi 2005 programı değerlerinde teknoloji 21

2.1.4.6. Sosyal bilgiler dersi 2005 programı öğrenme-öğretme süreçlerinde teknoloji 21
2.1.5. Sosyal Bilgiler Öğretiminde Model Öğretmen 26
2.2. EĞİTİM VE TEKNOLOJİ 29
2.2.1. Eğitimde Teknoloji kullanımı 29
2.2.2. Eğitimde Teknoloji Kullanımın Yararları 32
2.2.3. Türkiye'de Eğitimde Teknoloji Kullanımı 35
2.2.4. Milli Eğitim Bakanlığının Eğitimde Teknoloji Kullanımı İle İlgili Projeleri 38
2.2.4.1. Fatih projesi 40
2.2.4.2. Fatih projesinde kapsam 42
2.2.4.3. Fatih projesinde başlıca bileşenler 43
2.2.4.3.1. Donanım bileşeni (etkileşimli tahta, tablet bilgisayar, yazıcı) 43
2.2.4.3.2. Erişim Bileşeni 45
2.2.4.3.3. Öğretmen eğitimi bileşeni 45
2.2.4.3.4. İçerik bileşeni 47
2.2.5. Öğretmenlerin Teknoloji Kullanımı 48
2.3. YETERLİK KAVRAMI 51
2.3.1. Yeterlik 51
2.3.2. Öğretmen Yeterliği 52
2.3.3. Öğretmenlerin Teknoloji Kullanım Yeterlikleri 54
2.3.4. Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri 56
2.3.5. Sosyal Bilgiler Öğretmeni Özel Alan Yeterlikleri 57
2.3.6. Yeterliği Düşük Bireylerin Özellikleri 60
2.3.7. Yeterliği Yüksek Bireylerin Özellikleri 61
3. BÖLÜM 62
3.YÖNTEM 62
3.1. Araştırma Modeli 62
3.2. Evren ve Örneklem 64
3.3. Veri Toplama Araçları 66
3.3.1. Nicel Verilerin Toplanması 66
3.3.2. Nitel Verilerin Analizi 70
3.4. Verilerin Analizi 71

3.4.1. Nicel Verilerin Analizi 71
3.2.2. Nitel Verilerin Analizi 72
4. BÖLÜM 74
4.BULGULAR VE YORUM 74
4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum 74
4.1.1. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Teknoloji Yeterlikleri Hangi Düzeydedir? 74
4.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum 82
4.2.1. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Teknoloji Yeterlik Düzeylerinde Cinsiyet, Kıdem Yılı Ve Okul Türü Değişkenine Göre Farklılıklar Var Mıdır? 82
4.2.1.1. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin teknoloji yeterlikleri alt boyutlarında cinsiyetlerine göre farklılık var mıdır? 82
4.2.1.2. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin teknoloji yeterlikleri alt boyutlarında okul türüne göre farklılık var mıdır? 83
4.2.1.3. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin teknoloji yeterlikleri alt boyutlarında kıdem yılına göre farklılık var mıdır? 84
4.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum 86
4.3.1. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Teknoloji Yeterlik Düzeylerinde Bilgisayarı ve İnterneti Kullanma Sürelerine Göre Farklılıklar Var Mıdır? 86
4.3.1.1. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin teknoloji yeterlik düzeylerinde bilgisayarı kullanma sürelerine göre farklılıklar var mıdır? 87
4.3.1.2. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin teknoloji yeterlik düzeylerinde interneti kullanma sürelerine göre farklılıklar var mıdır? 89
4.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum 92
4.4.1. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Teknoloji Yeterlik Düzeylerinde Bilgisayarı Kullanma Amaçlarına Göre Farklılıklar Var Mıdır? 92
4.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum 96
4.5.1. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Eğitim Teknolojilerini Kullanımı Hangi Düzeydedir? 96
4.6. Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum 98
4.6.1. Öğretmenlerinin Aldığı Üniversite/Öğretmenlik Eğitimi Sosyal Bilgiler Öğretmenlerini Teknoloji Kullanımına Hangi Düzeyde Hazırlamaktadır? .. 98
4.7. Yedinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum 99
4.7.1. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Teknoloji Yeterlik Düzeylerinde Temel Bilgisayar Kullanımı İle İlgili Hizmet İçi Eğitim Alıp Almama Durumuna Göre Farklılık Var Mıdır? 99
4.8. Sekizinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum 100

4.8.1. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Teknoloji Kullanımını Daha Verimli Hale Getirmek İçin Önerileri Nelerdir? 100
5. BÖLÜM 103
5.TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER 103
5.1. Sonuçlar ve Tartışma 103
5.2. Öneriler 111
6. KAYNAKLAR 113
7. EKLER 120
8. ÖZGEÇMİŞ 137

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1.1.: NCSS ve MEB'e göre Sosyal Bilgilerin kapsadığı alanlar 10
Şekil 2.2.: Fatih Projesi Ana Bileşenleri 42
Şekil 2.3.: Fatih Projesi Temel Bileşenleri 43
Şekil 2.4.: İletişim Süreci Öğeleri 50
Şekil 3.1.: Performans Ölçütlerine Ait Çizgi Grafiği 69

TABLOLAR DİZİNİ

Tablo 2.1.: Bilim Teknoloji ve Toplum Öğrenme Alanı Üniteleri, Ders Saati Süreleri ve Toplam Ders Saatine Oranları (MEB, 2005b; MEB, 2005c) 3

Tablo 2.2.: İlköğretim 4.Sınıf " İyi Ki Var" Ünitesi Kazanımlarında Bilim ve Teknoloji 16

Tablo 2.3.: İlköğretim 5.Sınıf " Gerçekleşen Düşler" Ünitesi Kazanımlarında Bilim ve Teknoloji 17

Tablo 2.4.: İlköğretim 6.Sınıf " Elektronik Yüzyıl" Ünitesi Kazanımlarında Bilim ve Teknoloji 17

Tablo 2.5.: İlköğretim 7.Sınıf " Zaman İçinde Bilim" Ünitesi Kazanımlarında Bilim ve Teknoloji 19

Tablo 2.6.: Sosyal Bilgiler Programında Bilim, Teknoloji ve Toplum Öğrenme Alanı Bağlamında Esas Alınan Doğrudan Verilecek Beceriler (MEB, 2005b; MEB, 2005c).....20

Tablo 2.7.: 2005 Sosyal Bilgiler Programında Bilim, Teknoloji ve Toplum Öğrenme Alanı Bağlamında Esas Alınan Doğrudan Verilecek Değerler (MEB, 2005b; MEB, 2005c).....21

Tablo 2.8.: İlköğretim 4.Sınıf "İyi Ki Var" Ünitesi Etkinliklerinde Bilim ve Teknoloji (MEB, 2005b:20).....22

Tablo 2.9.: İlköğretim 5.Sınıf "Gerçekleşen Düşler" Ünitesi Etkinliklerinde Bilim ve Teknoloji (MEB, 2005b:35) 23

Tablo 2.10.: İlköğretim 6.Sınıf "Elektronik Yüzyıl" Ünitesi Etkinliklerinde Bilim ve Teknoloji (MEB, 2005c:23). 23

Tablo 2.11.: İlköğretim 7.Sınıf "Zaman İçinde Bilim" Ünitesi Etkinliklerinde Bilim ve Teknoloji (MEB, 2005c:35) 24

Tablo 2.12.: 2005 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı Etkinliklerinde Kullanılan Teknolojik Öğretim Araç ve Gereçleri (MEB, 2005b; MEB, 2005c, Kaymakcı, 2011) 25

Tablo 2.13.: Fatih Projesi Ana Hedefleri 41

Tablo 2.14.: Sosyal Bilgiler Özel Alan Yeterlikleri 58

Tablo 3.1.: Araştırma Grubunda Yer Alan Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Demografik Özellikleri 64

Tablo 3.2.: Elde Edilen Verilerin Kaiser-Meyer-Olkin Ve Bartlett's Ölçütü 67

Tablo 3.3.: Faktör Analiz Sonuçları.....68

Tablo 3.4.: Normallik Testi.....72

Tablo 4.1.: Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Eğitimciler İçin Temel Teknoloji Yeterlikleri Ölçeğine Verdikleri Cevapların Yüzdelik Dağılımı. 74

Tablo 4.2.: Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Eğitimciler İçin Temel Teknoloji Yeterlikleri Ölçeğine Verdikleri Cevapların Hesap Tablosu Ve Veritabanı Faktörüne (Boyut-1) Göre Yeterlikleri..... 76

Tablo 4.3.: Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Eğitimciler İçin Temel Teknoloji Yeterlikleri Ölçeğine Verdikleri Cevapların Temel Bilgisayar Kullanım Becerileri Faktörüne (Boyut-2) Göre Yeterlikleri.. 77

Tablo 4.4.: Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Eğitimciler İçin Temel Teknoloji Yeterlikleri Ölçeğine Verdikleri Cevapların Kurulum, Bakım, Sorun Giderme Faktörüne (Boyut-3) Göre Yeterlikleri. 78

Tablo 4.5.: Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Eğitimciler İçin Temel Teknoloji Yeterlikleri Ölçeğine Verdikleri Cevapların Sosyal, Yasal ve Etik Konular Faktörüne (Boyut-4) Göre Yeterlikleri.. 78

Tablo 4.6.: Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Eğitimciler İçin Temel Teknoloji Yeterlikleri Ölçeğine Verdikleri Cevapların Kelime İşlemci Kullanım Becerileri Faktörüne (Boyut-5) Göre Yeterlikleri. 79

Tablo 4.7.: Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Eğitimciler İçin Temel Teknoloji Yeterlikleri Ölçeğine Verdikleri Cevapların İnternet Ağı Kullanma ve Telekominasyon Faktörüne (Boyut-6) Göre Yeterlikleri. 80

Tablo 4.8.: Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Eğitimciler İçin Temel Teknoloji Yeterlikleri Ölçeğine Verdikleri Cevapların Medyalı İletişim ve Telekominasyon Faktörüne (Boyut-7) Göre Yeterlikleri. 80

Tablo 4.9.: Temel Teknoloji Yeterlikleri Ölçeği Alt Boyutları. 81

Tablo 4.10.: Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Teknoloji Yeterlikleri Alt Boyutlarında Cinsiyetlerine Göre Yapılan t-Testi Çözümlemesi Sonuçları. 82

Tablo 4.11.: Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Teknoloji Yeterlikleri Alt Boyutlarında Okul Türüne Göre Yapılan t-Testi Çözümlemesi Sonuçları. 83

Tablo 4.12.: Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Teknoloji Yeterlikleri Alt Boyutlarından Aldıkları Puanların Kıdem Yılına Göre Farklığı İçin Anova Sonuçları. 84

Tablo 4.13.: Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Teknoloji Yeterlikleri Alt Boyutlarından Aldıkları Puanların Bilgisayarı Kullanma Süresine Göre Farklığı İçin Anova Sonuçları. 87

Tablo 4.14.: Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Teknoloji Yeterlikleri Alt Boyutlarından Aldıkları Puanların İnterneti Kullanma Süresine Göre Farklığı İçin Anova Sonuçları. 89

Tablo 4.15.: Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Teknoloji Yeterlikleri Alt Boyutlarından Aldıkları Puanların Bilgisayarı Kullanma Amacına Göre Farklığı İçin Anova Sonuçları 92

Tablo 4.16.: Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Eğitim Teknolojilerini Kullanım Düzeyleri ... 96

Tablo 4.17.: Üniversite/ Öğretmenlik Eğitiminin Teknoloji Kullanımına Etkisi 98

Tablo 4.18.: Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Teknoloji Yeterlikleri Alt Boyutlarında Temel Bilgisayar Kullanımı İle İlgili Hizmet İçi Eğitim Alıp Almama Durumuna Göre Yapılan t-Testi Çözümlemesi Sonuçları 99

Tablo 4.19.: Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Teknoloji Kullanımını Daha Verimli Hale Getirmek İçin Önerileri 100

GÖRSELLER DİZİNİ

Resim 2.5.: EBA Market Uygulaması.....48

EKLER DİZİNİ

EK 1.: MEB Araştırma İzni (Anket)..... 120
EK 2.: MEB Araştırma İzni (Görüşme)..... 121
EK 3.: Eğitimciler İçin Temel Teknoloji Yeterlikleri Ölçeği..... 122
EK 4.: Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Teknoloji Yeterlikleri Görüşme Formu..... 123
EK 5.: Dönüştürülmüş Faktör Analizi Sonuçları..... 126
EK 6.: Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Özel Alan Yeterlikleri..... 128

KISALTMALAR DİZİNİ

BİT : Bilgi Ve İletişim Teknolojileri

BT : Bilişim Teknolojisi

DPT : Devlet Planlama Teşkilatı

EBA : Eğitim, Bilişim Ağı

FATİH : Fırsatları Artırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi

ISTE : Uluslararası Eğitim Teknolojileri Standartları ve Performans Göstergeleri

İTEC : Katılımcı Sınıf için Yenilikçi Teknolojiler

MEB : Milli Eğitim Bakanlığı

NCSS : Sosyal Bilgiler Ulusal Konseyi

NETS*T : Ulusal Eğitim Teknolojisi Standartları

TDK : Türk Dil Kurumu

UNESCO : Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü

YEĞİTEK : Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü

YÖK : Yüksek Öğretim Kurulu

BİRİNCİ BÖLÜM

1. GİRİŞ

Araştırmanın bu bölümünde; araştırmanın problem durumuna, araştırmanın amacına, araştırmanın önemine, araştırmanın varsayımlarına, sınırlılıklara ve tanımlara yer verilmiştir.

1.1.Problem Durumu

Geçmişten günümüze eğitim-öğretim faaliyetleri sürekli bir gelişim ve değişim çabası içinde olmuştur. Başlangıçta tesadüfen ortaya çıkan her şey zamanla bir anlam kazanmış ve insanların üzerinde düşünmesi, yorumlaması durumunu ortaya çıkmıştır. Ortaya çıkan her şey zamana, mekâna, şartlara ve kişilere göre geliştirilmiş, değiştirilmiş ve daha planlı bir hale getirilmiştir (Gündüz, 2011). Günümüzde, bilimsel bilginin sürekli artması ve bilginin öğrenilmesi hususundaki teorilerin değişimi, bilginin öğretilme yaklaşımlarını da etkilemektedir (Çepni, 2009:261).

Eğitim alanında ki son yıllarda yapılan gelişmeler öğretme merkezli olmaktan ziyade öğrenme merkezliye doğru yönelmektedir. Bu da bireyin öğrenme sürecine aktif olarak katılımını gerektirmektedir. Eğitimdeki değişimler, öğretim yöntemleri ve öğretim materyallerini de etkilemiştir. Hem öğrencilerin hem de aktarıcı rolünde olan öğretmenin bilgiye ulaşmaları ve bilgiyi amaçları doğrultusunda kullanmaları için gelişen teknolojiden faydalanmaları lazımdır. Eğitim hizmetlerini daha geniş kitlelere daha kaliteli biçimde götürebilmek için çağdaş eğitim teknolojisinin tüm olanaklarından en etkili biçimde yararlanmak gerekmektedir (Aladağ, 2007). Bireylerin teknolojinin sunduğu olanaklardan yararlanabilmeleri ise teknolojiye yönelik bilgi, beceri, tutum ve alışkanlıklar kazanmalarıyla mümkündür. Bu alışkanlıkların kazandırılmasında en büyük pay, doğal olarak insan yetiştiricileri olan öğretmenlere düşmektedir.

Bilindiği gibi ülkemizde 2005 yılından itibaren ilk ve ortaöğretim ders programlarının yeniden yapılandırılması önemli yenilikleri de beraberinde getirmiştir. Bu durum özellikle, öğretmenlerin eğitim-öğretim etkinliklerindeki rolünün yeniden tanımlanmasına neden olmuştur. Öğretmenlerin alan bilgisi, alan öğretimi, sürece dayalı ölçme-değerlendirme yeterliklerinin yanında teknolojiyi kullanma becerilerinin de yeterli düzeyde olmasına vurgu yapılmıştır. Millî Eğitim Bakanlığı [MEB] Öğretmen Yeterlikleri Kitabı'nda (2016)

“öğretmenlerin teknoloji okur-yazarı olmaları gerektiğini, bilgisayar ve diğer teknolojik bileşenlerden yararlanmaları gerektiğini, yine bilgi paylaşımında paket yazılımlar, çevrim içi dergi, e-posta gibi araçları öğretmen adaylarının kullanmaları gerektiği belirtilmektedir” (MEB, 2016). Son yıllarda eğitim reformu hareketleri sürecinde öğretim programları yeniden geliştirilmiş ve öğrenme ortamlarında bilgi teknolojilerinin kullanılmasının yaygınlaştırması istenmiştir (Gençtürk, Uzunöz ve Akbaş, 2012).

Bu bakımdan öğretim programlarının yürütücüleri olan öğretmenlerin, teknolojiyi etkin bir şekilde kullanmaları öğretme ortamlarında ekip çalışmasını sağlamaları ve bilgiye ulaşmada rehber rolünü üstlenmeleri önem taşımaktadır (MEB, 2005a). Bu anlamda öğretmenlerin teknoloji kullanımında kendilerini yeterli hissetmeleri önem arz etmektedir. Aşkar ve Umay çalışmalarında “herhangi bir konuya yönelik yeterlik inancı yüksek olan bireylerin, bir işi başarmak için büyük çaba gösterdikleri, olumsuzluklarla karşılaştıklarında kolayca geri dönmedikleri, ısrarlı ve sabırlı oldukları” şeklinde görüş belirtmişlerdir (Aşkar ve Umay, 2001). Ayrıca öğretmenlerin herhangi bir konuya yönelik sahip oldukları yeterlik inanç düzeylerinin, onların sınıf içi performansını etkilediği ve yeterlik inancı güçlü olan bir öğretmenin öğretim konusunda daha arzulu ve tutkulu davrandığı belirtilmektedir (Tuckman ve Sexton; 1990; Aktaran; Küçükahmet, 2002). Ancak alan yazında yapılan araştırmalar öğretmen ve öğretmen adaylarının bilgi ve teknolojiyi kullanma ve içselleştirme konusunda deneyimsiz olduğunu ortaya koymaktadır.

Çağıltay K., Çakıroğlu, J., Çağıltay, N. ve Çakıroğlu, E. (2001: 19-28) birlikte yapmış oldukları araştırmalarında "öğretmenlerin büyük bir kısmının bilgisayar teknolojinin eğitimde kullanılmasını pozitif algıladıklarını ancak okullarda bilgisayar eksikliği, öğretim programlarının bilgisayardan yararlanmaya uygun şartları sunmaması ve öğretmenlerin bu konuda yeteri kadar eğitim almamaları sebebiyle kendilerinden endişe duyduklarını” belirtmişlerdir. Başka bir araştırmada Taş, Özel ve Demirci (2007) “öğretmenlerin teknolojiyi eğitim ve öğretimde kullanılan oldukça önemli bir araç olarak görmelerine rağmen bilgisayar simülasyonları, fotoğraf ve grafik düzenleme programları, veri tabanları, çeşitli bilgi sistemi yazılımları gibi bilgisayara yönelik teknolojileri kullanmayı çok iyi kullanamadıklarını belirtmişler, yine aynı çalışmada araştırma anketinin öğretmenlere internet yolu ile gönderilmesi ve öğretmenlerin yalnızca %5'inin e-posta yolu ile gönderilen ankete cevap vermesi de öğretmenlerin interneti ve e-postayı oldukça sınırlı olarak kullandıklarını ortaya koymuştur” şeklinde belirtmişlerdir (Taş, Özel ve Demirci, 2007: 19-

31). Aksin (2014) araştırmasında “öğretmenlerin teknoloji okuryazarlığı ve teknolojik pedagojik alan bilgileri konusunda yeterli düzeyde olmadıkları” şeklinde görüş belirtmiştir. Özel (2014) tarafından yapılan bir başka araştırmada ise “öğretmenlerin öğretim teknolojilerinin eğitimde verimi yükselttiğine inandıkları, fakat öğretim teknolojilerini yeterlik inançları oranında kullanmadıkları" sonucuna ulaşılmıştır (Özel, 2014:129-144). Mete (2008) ise araştırmasında “öğretmenlerin sınıf içinde teknolojiyi verimli kullanma konusunda yetersiz oldukları sonucuna ulaşmış ve bu durumun sebeplerinden birini öğretmen adaylarının üniversitede almış oldukları teknoloji eğitimin yetersizliğine bağlamıştır. (Mete, 2008: 20). Görüldüğü üzere MEB’in beklentileri ile bu alanda yapılmış araştırmaların sonucu bizlere öğretmenlerin teknoloji yeterliği konusunda eksikliklerinin ve önemli farkların olduğunu göstermektedir.

Bu farklılıkların ortadan kaldırılması konusunda öğretmen ve öğretmen adaylarının teknolojiden son derece faal bir durumda yararlanabilecekleri şekilde eğitilmesi ve teknoloji yeterliklerinin arttırılması gerekmektedir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı, Bursa ilinin merkez ilçelerinde görev yapmakta olan sosyal bilgiler öğretmenlerinin teknoloji yeterliklerini belirlemek ve çeşitli değişkenler açısından bu yeterlikler arasında bir farklılık olup olmadığını saptamaktır.

Araştırmada genel olarak şu probleme cevap aranacaktır: " Bursa ilinde görev yapmakta olan sosyal bilgiler öğretmenlerinin teknoloji yeterlik düzeyleri nasıldır?”

Bu genel amaç doğrultusunda aşağıdaki alt amaçlara cevap aranmıştır:

1. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin teknoloji yeterlikleri hangi düzeydedir?
2. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin teknoloji yeterlik düzeylerinde cinsiyet, kıdem yılı ve okul türü değişkenine göre farklılıklar var mıdır?
3. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin teknoloji yeterlik düzeylerinde bilgisayarı ve interneti kullanma sürelerine göre farklılıklar var mıdır?
4. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin teknoloji yeterlik düzeylerinde bilgisayarı kullanma amaçlarına göre faklılıklar var mıdır?
5. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin eğitim teknolojilerini kullanımı hangi düzeydedir?

6. Öğretmenlerin aldığı üniversite/öğretmenlik eğitimi sosyal bilgiler öğretmenlerini teknoloji kullanımına hangi düzeyde hazırlamaktadır?
7. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin teknoloji yeterlik düzeylerinde temel bilgisayar kullanımı ile ilgili hizmet içi eğitim alıp almama durumuna göre farklılık var mıdır?
8. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin teknoloji kullanımını daha verimli hale getirmek için önerileri nelerdir?

1.3.Araştırmanın Önemi

Eğitim, günümüzde hızla gelişen bir teknolojidir. Bu teknolojiyle toplumların geleceği demek olan gençlere yeni birtakım davranışlar kazandırılmakta ve bu yolla onlar, eğitimin hedeflerinde kapsanan niteliklere sahip birer insan haline getirilmektedir.

Bir toplumda yararlanılmakta olan eğitim uygulamaları gelişmiş bir teknolojiye dayandırılmışsa, bu toplumun yeni üyeler yetiştirerek geleceğini güvence altına alma gücü fazla demektir (Günalp,1987; Aktaran; Uzunöz, 2004).

Eğitim, malzemesi insan olan ustalık isteyen bir sanattır. Bu nedenle eğitimin, ehil ellerle, özel bir dikkat ve itina ile yapılması gerekir. Eğitim, meyvesini geç veren bir süreçtir. Dolayısı ile 20-30 yıl gibi uzunca bir süre sonra donanımlı bireylere sahip olunmak isteniyorsa şimdiden bunun hazırlıklarına başlanması gerekmektedir. "Bir gün sonrasını düşünüyorsan balık tut; on yıl sonrasını düşünüyorsan ağaç dik; yüz yıl sonrasını düşünüyorsan inan yetiştir" şeklindeki Çin atasözü de bu cümleyi doğrular niteliktedir (Uzunöz, 2004). Bu da ancak ve ancak temeli insan mühendisliği olan öğretmenler sayesinde gerçekleşebilir.

Mahioğlu (2009) göre “öğretmenler, eğitim sisteminin etkili bir şekilde yürütülmesinden ve başarıya ulaşmasından sorumludurlar”. Bu yüzden öğretmenler öğrencileri üzerinde etkili ve nitelikli bir öğretim ortamı hazırlamalı ve öğrenmeyi kalıcı hale getirmelidirler.

Uluslararası Eğitim Teknolojileri Birliği [ISTE] tarafından öğretmenlerde bulunması gereken beceriler arasında bilgi ve teknoloji yeterlikleri önemli bir yer tutmaktadır. ISTE’ye göre, öğretmen standartları, teknoloji okuryazarı olmayı, derslerinde teknolojiyi kullanabilmeyi, öğrencilerini teknolojiyi kullanmaya yöneltebilmeyi, öğrenme çevresini öğrencilerin teknolojiyi kullanabilecekleri biçimde düzenleyebilmeyi kapsamaktadır (ISTE,

2000). Öğretmenlerin öğrencilerine yeni teknolojilerle bütünleşmiş zengin öğrenme ortamları sunabilmesi için öncelikle teknoloji okuryazarlık yeterliğini kazanmış olmaları şarttır. Aksi halde öğretim programları ne kadar iyi hazırlanmış olursa olsun, öğretmenler istenilen yeterliklere sahip değillerse eğitim-öğretimde beklenilen, istenilen ve arzulanan sonuç elde edilemez (Bandura, 1995). Bu bakımdan öğretmenlerin mevcut teknolojik bilgi ve yeterliklerinin bilinmesi ve eksiklikleri doğrultusunda desteklenmesi sınıflarda öğretimin daha etkin yürütülmesi için önem taşımaktadır.

Bilindiği gibi ülkemizde 2005 yılından itibaren ilk ve ortaöğretim ders programlarının yeniden yapılandırılması önemli yenilikleri de beraberinde getirmiştir. Ülkemizde özellikle son birkaç yılda bilgi iletişim teknolojilerinin okullarda etkili bir şekilde kullanılmasını teşvik eden önemli projelere imza atılmıştır. Bu projelerin en büyüğü olarak kabul edilen Fırsatları Arttırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi [FATİH] Projesinin bileşenlerinden birisi, öğretmenleri derslerinde bilişim teknolojisi araçlarını ve eğitim içeriklerini etkin bir biçimde kullanabilecekleri bilgi ve beceriye kavuşturmaktır. FATİH Projesi kapsamında söz konusu donanımların kurulacağı sınıflarda, bu donanımları kullanacak öğretmenlerden "Temel Bilgisayar Kullanımı" konusunda eğitim almamış olanlar ile bu konuda kendilerini yeterli görmeyenlere mahalli hizmet içi eğitim etkinliğinin düzenlenmesi gerektiği belirtilmiştir (MEB, 2010).

Eğitim günümüzde toplumların gelişmişliğini ortaya koyan en önemli yapı taşlarından biridir. Menzi, Çalışkan ve Çetin (2012) bu konuda “yeni ve aktif nesilleri yetiştirmekle görevli olan öğretmenlerin de kendilerini son derece donamlı olarak geliştirmeleri gerekmektedir” şeklinde görüş bildirerek bu konunun önemine vurgu yapmaktadırlar.

Günümüzde eğitimde dijital bir dönüşümün yaşandığı dikkate alındığında bu araştırmada yapılan inceleme; Türkiye Cumhuriyeti’nde Bilgi iletişim teknolojilerin eğitim süreci ile bütünleştirilmesi konusunda öğretmenlerin mesleki gelişimi ile ilgili olarak izlenecek stratejinin belirlenmesinde önem taşıyacağı düşünülmektedir. Aynı zamanda Sosyal Bilgiler Öğretim Programının 2005 yılında uygulanmaya başlanmasından buyana öğretmenlerin bu programla birlikte getirilen yeni becerilere yönelik yeterlik düzeylerini değerlendiren bilimsel araştırmaların sınırlı olması bu araştırmanın önemini ortaya koymaktadır. MEB (2005)’e göre öğretim programlarının yürütücüleri olan öğretmenlerin, teknolojiyi etkin bir şekilde kullanmaları öğretme ortamlarında ekip çalışmasını sağlamaları ve bilgiye ulaşmada rehber rolünü üstlenmelerinin önem taşıdığı düşünüldüğünde bu

bağlamda da bu çalışmanın konunun önemine dair bilinç yaratması ve ileriki çalışmalara katkı sağlaması beklenmektedir.

1.4.Araştırmanın Varsayımları

Araştırmada, bazı başlangıç noktalarının, ayrıca kanıtlanmasına gerek görülmeden, "doğru" olarak kabul edilmesi gerekebilir. Bu kabule, varsayım denir. (Karasar, 2013: 71).

Yapılan araştırmada araştırmaya katılan öğretmenlerin "Eğitimciler İçin Temel Teknoloji Yeterlilikleri Ölçeği" ve Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Teknoloji Yeterlikleri Görüşme Formu" sorularına herhangi müdahale altında kalmadan, samimiyetle cevapladıkları varsayılmıştır.

1.5.Araştırmanın Sınırlılıkları

1- Araştırma Bursa ili merkez ilçelerinde görev yapmakta olan sosyal bilgiler öğretmenleri ile sınırlıdır.

2-Araştırmadan elde edilen veriler öğretmenlerin "Eğitimciler İçin Temel Teknoloji Yeterlilikleri" ölçeği ve " Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Teknoloji Yeterlikleri Görüşme Formu"nda yer alan sorulara verdikleri yanıtlar ile sınırlıdır.

3- Araştırma, konuyla ilgili yapılan literatür taraması sonucunda ulaşılabilen kaynaklar ile sınırlıdır.

1.6.Tanımlar

Sosyal Bilgiler: Hemen her bakımdan değişen ülke ve dünya koşullarında bilgiye dayalı kararlar alıp, problem çözebilen etkin vatandaşlar yetiştirmek amacıyla sosyal ve beşeri bilimlerden aldığı bilgi ve yöntemleri kaynaştırarak kullanan bir öğretim programıdır (Öztürk, 2004).

Yeterlik: Bir meslek alanına özgü görevlerin yapılabilmesi için gerekli olan mesleki bilgi, beceri ve tutumlara sahip olma durumudur (MEB)

Teknoloji: Bir sanayi dalı ile ilgili yapım yöntemlerini, kullanılan araç, gereç ve aletleri, bunların kullanım biçimlerini kapsayan uygulama bilgisi, uygulayım bilimi (http://www.tdk.gov.tr/).

İKİNCİ BÖLÜM

2. KURAMSAL VE KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİMİ

2.1.1. Sosyal Bilgilerin Amacı ve Önemi

Çağın gerektirdiği insan tipini yetiştirmede önemli bir yere sahip olan eğitim ve öğretim programları ve bu doğrultuda okullarda yürütülmekte olan dersler, toplum ihtiyaç ve beklentilerine göre planlanmakta ve uygulanmaktadır. Geçmişten günümüze kadar insanoğlunun sosyal, kültürel, siyasi, ekonomik vb. durumlarına göre şekillenen sosyal bilgiler eğitimi, temelinde vatandaşlık eğitimine odaklanan çok disiplinli bir ders olma özelliğine sahiptir. Sosyal bilgiler dersinin literatürde birçok tanımı olmasına rağmen tanımlarda bir birlikteliğin olmadığı görülmektedir.

Öztürk (2004)'e göre, sosyal bilgilerin çok farklı tanımlanmasının nedeni, sosyal bilgiler dersinin ders olarak okullarda okutulmasına rağmen, amaç, içerik ve yönteminin ne olduğu ve ne olması gerektiği konusunda uzun süre bir uzlaşma sağlanamamasıdır. Ancak ortak payenin " iyi insan, iyi vatandaş yetiştirmek" noktası olduğu söylenebilir.

Nelson (2001), sosyal bilgileri yüzyılı aşan tartışmalı bir akademik alan olarak görmektedir. Sosyal bilgiler hareketinin öncülerinden olan Edgar Bruce Wesley (1891-1980), daha 20.yüzyılın hemen başında, sosyal bilgileri, "pedagojik amaçlarla sosyal bilimleri basitleştirerek kaynaştıran bir ders" olarak tanımlamıştır (Akt: İnan, 2014:1). Yine sosyal bilgiler eğitiminin önemli uzmanlarından olan Barr, Barth ve Shermis (1978) ise sosyal bilgileri şöyle tanımlamaktadır. "Sosyal bilgiler vatandaşlık eğitimi amacıyla insan ilişkileriyle ilgili bilgi ve deneyimlerin birleştirilmesidir" (Akt: Öztürk, 2004: 16).

Ülkemizde sosyal bilgiler eğitimiyle ilgili çalışmalar yapan Erden (1998) ise sosyal bilgileri "İlköğretim okullarında iyi ve sorumlu vatandaş yetiştirmek amacıyla, sosyal bilim disiplinlerinden seçilmiş bilgilere dayalı olarak, öğrencilere toplumsal yaşamla ilgili temel bilgi, beceri, tutum ve değerlerin kazandırıldığı bir çalışma alanı" olarak tanımlamaktadır. Ülkemizde sosyal bilgiler eğitimiyle ilgilenen diğer önemli uzman olan Sönmez ise sosyal

bilgileri şöyle tanımlamaktadır: "Sosyal bilgiler, toplumsal gerçekle kanıtlamaya dayalı bağ kurma süreci ve bunun sonunda elde edilen bilgilerdir" (Sönmez, 2005: 455).

Amerika'da sosyal bilgiler ile ilgili tüm gelişmeler, Sosyal Bilgiler Ulusal Konseyi [NCSS] tarafından yürütülmektedir. Adı geçen konsey Amerika'da sosyal bilgiler programlarının hazırlayıcısı konumundadır. Sosyal bilgilerle ilgili çalışma yapanlar, Sosyal Bilgiler Ulusal Konseyi'nin sosyal bilgiler tanımını önemli kabul etmekte ve ilgili çalışmalarda kullanmaktadırlar. NCSS sosyal bilgileri şu şekilde tanımlamaktadır: "Sosyal bilgiler, vatandaşlık yeterlilikleri kazandırmak için, sanat, edebiyat ve sosyal bilimlerin disiplinler arası bir yaklaşımla birleştirilmesinden oluşan çalışma alanıdır. Okul programı içinde sosyal bilgiler, antropoloji, arkeoloji, ekonomi, coğrafya, tarih, hukuk, felsefe, siyaset bilimleri, psikoloji, din, sosyoloji ve sanat, edebiyat, matematik ve doğa bilimlerinden uygun ve ilgili içeriklerin alınarak sistematik ve eşgüdümlü bir çalışma alanı oluşturulmasını hedefler. Sosyal bilgilerin öncelikli amacı, karşılıklı olarak birbirine bağımlı bir dünyada, kültürel farklılıkları olan demokratik bir toplumun vatandaşları olarak kamu yararına bilgiye dayalı, mantıklı kararlar verebilme yeteneği geliştirmek için genç insanlara yardımcı olmaktır" (NCSS, 1993).

Ülkemizde, Sosyal Bilgilerin en kapsamlı tanımını, 2005 Sosyal Bilgiler Programını hazırlayan komisyon tarafından Milli Eğitim Bakanlığı'nca (MEB) yapılmıştır. Buna göre sosyal bilgiler: "Bireyin toplumsal var oluşunu gerçekleştirebilmesine yardımcı olması amacıyla; tarih, coğrafya, ekonomi, sosyoloji, antropoloji, psikoloji, felsefe, siyaset bilimi ve hukuk gibi sosyal bilimleri ve vatandaşlık bilgisi konularını yansıtan; öğrenme alanlarının bir ünite ya da tema altında birleştirilmesini içeren; insanın sosyal ve fizikî çevresiyle etkileşiminin geçmiş, bugün ve gelecek bağlamında incelendiği; toplu öğretim anlayışından hareketle oluşturulmuş bir ilköğretim dersidir" (MEB, 2005b).

Sosyal bilgiler kavram olarak iyi ve sorumlu vatandaşlık, insan ve toplum gibi tasarımları merkezine alıp, yapısı gereği disiplinler arası bir bakışı kendisine benimsemektedir. Sosyal Bilgilerin kapsadığı alanlar NCSS ve MEB'e göre Şekil 1.1'de görülmektedir.

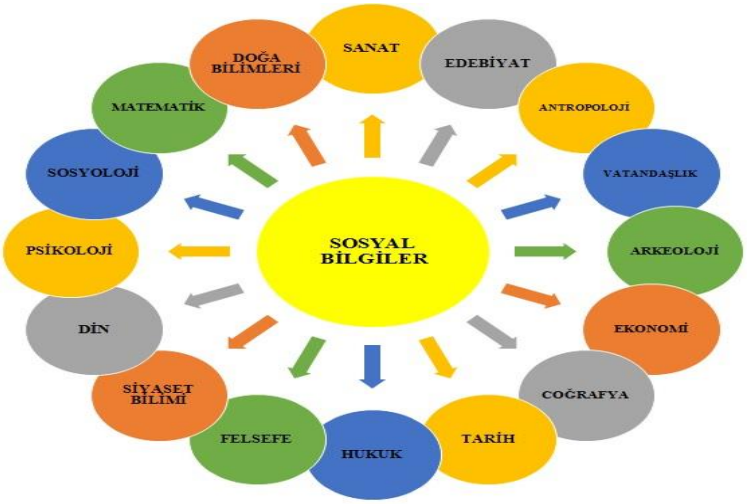

Şekil 1.1. NCSS ve MEB'e Göre Sosyal Bilgilerin Kapsadığı Alanlar

Çağımızda bilim dünyası ve teknolojideki hızlı gelişmeler ve bunun doğal bir sonucu olarak insan yaşamındaki değişmeler, sosyal bilgiler dersinin amaçlarının da farklılaşmasına neden olabilmektedir. Değişen ve gelişen dünya koşullarında çocukların edinecekleri bilgi, beceri ve değerler de değişime uğramaktadır. Ancak yukarıdaki tanımlardan yola çıkarak sosyal bilgiler eğitiminin önemli bir öğesini oluşturan genel amaçları hakkında yorum yapmak ve çağın gereksinimlerine göre tespit etmek kolaylaşacaktır.

Sosyal bilgilerin asıl amacı özetle NCSS tarafından "global dünyada, kültürel farklılıkları olan evrensel bir vatandaş yetiştirmek amacıyla gençlere yardımcı olmaktır" şeklinde tanımlanmıştır (NCSS, 1992). Bir başka tanımda ise " Evrensel vatandaşlığı kuvvetlendirmek ve insanın kendisine, ailesine ve devlete karşı olan bağlılığını daha güçlü hissettirmek "şeklinde açıklanmıştır (Moffatt, 1957).

Öte yandan sosyal bilgiler dersi sayesinde ;

• Bireyin geçmiş, bugün ve gelecekteki durumu hakkında bilgi edinme becerisini geliştirilmesi,

• Bireylere bilgiyi işleme (bilgi edinme ve edindiği bilgiyi analitik olarak kullanma) için gerekli olan becerileri kazandırılması,

• Bireylerin inanç ve değerleri yorumlama becerilerini geliştirilmesi,

• Bireylerin demokratik topluma uygun tutum, değer ve duygulara sahip olmasının sağlanması ve

• Bireylere vatandaş olarak aktif sosyal katılım için bilgiyi uygulama becerisinin kazandırılması gibi birtakım hedeflere ulaşılması amaçlanmıştır (Barth, 1991; Barth ve Demirtaş, 1997; Öztürk, 2006; Paykoç, 1991).

Bu amaçlar, o günden beri, gerek sosyal bilgilerde program geliştirme çalışmalarında, gerekse alan uzmanlarının oluşturduğu literatürde (örnek olarak bak. Barth, 1991; Michaelis ve Garcia, 1996; Barth ve Demirtaş, 1997) üzerinde uzlaşılan amaçlar olmuştur. Tüm ülkelerin vatandaşlık eğitimine uyarlanabilirliklerinden dolayı bunlar, evrensel amaçlar olarak değerlendirilebilir (Öztürk ve Deveci, 2016: 3).

Sosyal bilgiler programlarının ulusal amaçları ise her ülkenin kendi eğitim politikası doğrultusunda geliştirilmektedir. Sosyal bilgilerin amaçları 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nun ikinci maddesinde belirtilen "Türk Milli Eğitiminin Genel Amaçları" hükümlerine dayalı olarak 1998 tarihinde "İlköğretim Okulu Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programının Genel Amaçları" yayınlanmıştır. Sosyal bilgiler öğretiminin genel amaçları dört temel başlıkta altında sıralanmıştır. Öğrencilerin bu derste;

1. Vatandaşlık görevleri ve sorumlulukları yönünden,
2. Toplumda insanların birbirleriyle olan ilişkileri yönünden,
3. Çevreyi, yurdu ve dünyayı tanıma yetenekleri yönünden,
4. Ekonomik yaşama fikrini ve yeteneklerini geliştirmek yönünden, bir ilerleme kaydetmeleri amaçlanmıştır. 2004 yılında yayınlanan "Sosyal Bilgiler Öğretim Programının Genel Amaçları"nda bu tasnif kaldırılmıştır. (Bilgili, 2009: 6). Milli Eğitim Temel Kanunu ve Sosyal Bilgiler Dersi 2005 Programının vizyonuna uygun olarak belirlenen sosyal bilgiler dersinin genel amaçları ise şunlardır (MEB, 2005a; MEB, 2005b) :

1. Özgür bir birey olarak fiziksel, duygusal özelliklerinin; ilgi, istek ve yeteneklerinin farkına varır.
2. Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olarak, vatanını ve milletini seven, haklarını bilen ve kullanan, sorumluluklarını yerine getiren, ulusal bilince sahip bir vatandaş olarak yetişir.
3. Atatürk ilke ve inkılâplarının, Türkiye Cumhuriyetinin sosyal, kültürel ve ekonomik kalkınmasındaki yerini kavrar; lâik, demokratik, ulusal ve çağdaş değerleri yaşatmaya istekli olur.
4. Hukuk kurallarının herkes için bağlayıcı olduğunu, tüm kişi ve kuruluşların yasalar önünde eşit olduğunu gerekçeleriyle bilir.

5. Türk kültürünü ve tarihini oluşturan temel öğe ve süreçleri kavrayarak, milli bilincin oluşmasını sağlayan kültürel mirasın korunması ve geliştirilmesi gerektiğini kabul eder.

6. Yaşadığı çevrenin ve dünyanın coğrafî özelliklerini tanıyarak, insanlar ile doğal çevre arasındaki etkileşimi açıklar.

7. Bilgiyi uygun ve çeşitli biçimlerde (harita, grafik, tablo, küre, diyagram, zaman şeridi vb.) kullanır, düzenler ve geliştirir.

8. Ekonominin temel kavramlarını anlayarak, kalkınmada ve uluslararası ekonomik ilişkilerde ulusal ekonominin yerini kavrar.

9. Meslekleri tanır, çalışmanın toplumsal yaşamdaki önemine ve her mesleğin gerekli olduğuna inanır.

10. Farklı dönem ve mekânlara ait tarihsel kanıtları sorgulayarak insanlar, nesneler, olaylar ve olgular arasındaki benzerlik ve farklılıkları belirler, değişim ve sürekliliği algılar.

11. Bilim ve teknolojinin gelişim sürecini ve toplumsal yaşam üzerindeki etkilerini kavrayarak bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanır.

12. Bilimsel düşünmeyi temel alarak bilgiye ulaşma, bilgiyi kullanma ve üretmede bilimsel ahlakı gözetir.

13. Birey, toplum ve devlet arasındaki ilişkileri açıklarken, sosyal bilimlerin temel kavramlarından yararlanır.

14. Katılımın önemine inanır, kişisel ve toplumsal sorunların çözümü için kendine özgü görüşler ileri sürer.

15. İnsan hakları, ulusal egemenlik, demokrasi, lâiklik, cumhuriyet kavramlarının tarihsel süreçleri ve günümüz Türkiye'si üzerindeki etkilerini kavrayarak, yaşamını demokratik kurallara göre düzenler.

16. Farklı dönem ve mekânlardaki toplumlararası siyasal, sosyal, kültürel ve ekonomik etkileşimi analiz eder.

17. İnsanlığın bir parçası olduğu bilincini taşıyarak, ülkesini ve dünyayı ilgilendiren konulara duyarlılık gösterir.

Sosyal bilgiler dersini özetlemek gerekirse, insan hayatının değerli bir parçası olan ve toplumsal yaşamın ortaya koyduğu bilgileri çeşitli bilim dallarından faydalanmak şartı ile bir araya getirerek çağa uygun evrensel insanlar yetiştirmek hedefiyle ortaya konmuş derstir.

Özellikle ilkokul çağında, çocuk hayata hazırlanırken, sınıfta, farklı bilim dalları ile ilgili temel inanç ve genellemeler, ayrı ayrı dersler olarak değil, onların ortak yönleri belirli bir bütün içinde harmanlamış olarak sunulur. Bütün resmi görüp anlamak ve ona uygun öğrenme hayatları içine atılmak daha basittir ve böyle bir bakış çocuğun gelişim ve öğrenme ilkelerine de çok uygundur. Öğretimde bütünlük öğrencilere olduğu gibi öğretmenlere oldukça katkı sağlar. Bu sayede öğretmenler öğrencileri toplum içindeki yetişkin birey rolüne daha iyi hazırlayabilirler. Bu durum öğretmenlere ayrıca esneklikte kazandıracaktır. Kısaca denilebilir ki bu ders, toplumun felsefelerini öğrenciye aktarmakla yükümlüdür. Sosyal Bilgiler dersinde, öğrencilerin toplumsal sorunları çözmede aktif olmaları hedeflenmektedir. Bu sayede, çocuğun toplumsal kişiliğinin kuvvetlenesi ve geliştirilmesinde önemli bir işlevi yerine getirmiş olur (Sözer, 1998).

2.1.2. Sosyal Bilgiler Dersi 2005 Öğretim Programının Teknolojiye Yaklaşımı

Ülkemizde 2000'li yılların başlarında öğretim programı yenilenme çalışmalarına başlanmıştır. Öğretim programı yenileme çalışmalarının nedenlerinden biri olan eğitim teknolojisiyle ilgili durumlar MEB (2005a) program tanıtım kitapçığında "Dünya'da bilim ve teknolojide meydana gelen hızlı değişimin Türkiye'ye yansımaları, değişik bilim alanlarındaki araştırma bulgularının ve eğitim bilimlerinde öğretme-öğrenme anlayışındaki gelişmelerin yöntem ve içerik olarak öğretim programlarına yansıtılması ile eğitimde kaliteyi artırmak ve eşitliği sağlamak" şeklinde belirtilmiştir (MEB, 2005a: 14-15).

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından başlatılan öğretim programı yenilenme faaliyetleri kapsamında diğer tüm derlerde olduğu gibi sosyal bilgiler öğretim programı da ele alınmıştır. Kaymakçı (2007) göre Sosyal bilgiler öğretim programının yenilenme nedenleri arasında eğitim teknolojisiyle ilgili olarak yukarıda sayılan temel nedenlerin yanı sıra "1998 öğretim programın öğretmen merkezli olması ile programın modern eğitim-öğretim yaklaşımlarını esas almaması da gösterilmiştir" (Kaymakcı, 2007).

Bununla birlikte yenilenme nedenleri arasına öğretim programının temel hedeflerinden biri olan etkili bir sosyal bilgiler öğretimi yapmak için teknolojinin kullanımı da eklenebilir. Çünkü tek başına yeterli olmamakla birlikte sosyal bilgiler öğretiminde teknolojinin öğretim programlarıyla etkili bir şekilde bütünleşmesi, öğrencilere sosyal bilgiler öğretiminin temel hedefi olan, iyi birer vatandaş olmaları için gerekli bilgi, beceri ve

değerleri kazandırmada etkili olduğu görülmektedir (Heafner, 2004: 49, Akt: Baloğlu Uğurlu, 2012).

Sosyal bilgiler öğretim programını ortaya çıkaran ana gerekçeyi MEB (2006) "Tüm dünyada bireysel, toplumsal ve ekonomik alanda yaşanmakta olan değişimi ve gelişimi; ülkemizde de demografik yapıda, ailenin niteliğinde, yaşam biçimlerinde, üretim ve tüketim kalıplarında, bilimsellik anlayışında, toplumsal cinsiyet alanında, bilgi teknolojisinde, iş ilişkileri ve iş gücünün niteliğinde, yerelleşme ve küreselleşme süreçlerinde görmek mümkündür" şeklinde özetlemektedir (MEB, 2006a).

Dolayısıyla MEB dünyada meydana gelen gelişmelerin ülkemizdeki bilgi teknolojisine yaptığı etkiyi önemsemiş ve sosyal bilgiler öğretim programında teknoloji ve ilgili unsurlara aşağıdaki temalar altında yer vermiştir. (Kaymakçı,2015)

2.1.3. Sosyal Bilgiler Dersi 2005 Öğretim Programının Genel Amaçlarında Teknoloji

2005 Sosyal bilgiler öğretim programının genel amaçlarında teknoloji doğrudan on birinci maddede ifadesini bulmuştur. Buna göre öğrenciler; bilim ve teknolojinin gelişim sürecini ve toplumsal yaşam üzerindeki etkilerini kavrayarak bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanır (MEB, 2005).

Bununla birlikte genel amaçların yedi ve on ikinci maddelerinde dolaylı olarak teknoloji ve kullanımı işaret eden unsurlar bulunmaktadır. Dolayısıyla ilköğretim öğrencileri; bilgiyi uygun ve çeşitli biçimlerde (harita, grafik, tablo, küre, diyagram, zaman şeridi vb.) kullanır, düzenler ve geliştirir. Ayrıca, bilimsel düşünmeyi temel alarak bilgiye ulaşma, bilgiyi kullanma ve üretmede bilimsel ahlâkı gözetir (MEB, 2005b: MEB, 2005c).

Programın uygulanmasıyla ilgili açıklamalar bölümünde de teknoloji ve kullanımına dönük olarak öğretmenlere birtakım tavsiyelerde bulunulmuştur. Buna göre öğretmen; fotoğraflar, haritalar, filmler, CD-ROM'lar, tarih ve sosyal bilgiler benzeşim (simülasyon) programları, çoklu ortam (multimedya) ve hipermedya gibi araçlar; telekomünikasyon hizmetlerini (internet gibi) imkânları ölçüsünde sosyal bilgiler dersinin bir parçası yapmalıdır. Gezi düzenleyemediği mekânlara, sınıf içinde internet yardımıyla, sanal alan gezileri yaptırmalıdır (MEB, 2005b; MEB, 2005c).

2.1.4. Sosyal Bilgiler Dersi 2005 Öğretim Programının İçeriğinde Teknoloji

2005 Sosyal bilgiler öğretim programının içeriğinde teknoloji; öğretim programının öğrenme alanlarında, kazanımlarında, becerilerinde, kavramlarında, değerlerinde teknoloji olmak üzere beş alt başlıkta ele alınmıştır.

2.1.4.1. Sosyal bilgiler dersi 2005 programı öğrenme alanlarında teknoloji

Sosyal bilgiler dersi 2005 programında öne çıkan unsurlardan biri öğrenme alanlarıdır. Öğrenme alanı, birbiriyle ilişkili, beceri, tema ve kavramların bir bütün olarak görülebildiği, öğrenmeyi organize eden yapı olarak tanımlanmaktadır (MEB, 2006: 62). Programda 4.sınıftan 7.sınıfa kadar devam eden süreçte bilim ve teknoloji ile ilgili konuların Bilim, Teknoloji ve Toplum öğrenme alanı çerçevesinde yapılandırıldığı bilinmektedir (MEB, 2006: 63). Bilim teknoloji ve Toplum öğrenme alanı üniteleri, ders saati ve ders saatine oranları MEB tarafından hazırlanan kılavuz kitaplarda aşağıdaki tablodaki gibi ifade edilmiştir (Tablo 2.1).

Tablo 2.1. Bilim Teknoloji ve Toplum Öğrenme Alanı Üniteleri, Ders Saati Süreleri ve Toplam Ders Saatine Oranları (MEB, 2005b; MEB, 2005c)

SINIF	ÜNİTELER	DERS SAATİ	ORANI (%)
4	İyi ki Var	12	11
5	Gerçekleşen Düşler	12	11
6	Elektronik Yüzyıl	12	10
7	Zaman İçinde Bilim	12	11
	TOPLAM	**48**	**43**

Tablo 2.1'de görüldüğü gibi bilim, teknoloji ve toplum öğrenme alanı 4.sınıfta" İyi ki Var", 5 sınıfta "Gerçekleşen Düşler", 6 sınıfta "Elektronik Yüzyıl", 7.sınıfta " Zaman içinde Bilim" şeklinde ünitelere ayrılmıştır. Programda bilim, teknoloji ve toplum öğrenme alanı disiplinler arası alan olarak ele alınmıştır (MEB, 2006: 62). Başka bir deyişle söz konusu öğrenme alanı tarih, coğrafya, vatandaşlık bilgisi, fen bilgisi vb. alanlar ile öylesine bütünleşmiştir ki bunları tek tek ayırmak ve sınıflandırmak olanaksız hale gelmiştir.

2.1.4.2. Sosyal bilgiler dersi 2005 programı kazanımlarında teknoloji

Sosyal bilgiler dersi 2005 programında kazanım Ata (2010) göre "öğrenme süreci içerisinde planlanmış ve düzenlenmiş yaşantılar sayesinde öğrencide görülmesi beklenen bilgi, beceri ve tutumlar" olarak tanımlanmaktadır. Programın belirlenmesinde öğrenme alanı ve ünitelerin yanı sıra kazanımlar da etkili olmuştur. Bilim, teknoloji, toplum öğrenme alanı içerisinde yer alan kazanımlar öğrenme alanı, ünite no, sınıf düzeyi ve ünitenin adı olmak üzere aşağıda değerlendirilmiştir (MEB, 2005b).

Tablo 2.2. İlköğretim 4.Sınıf " İyi Ki Var" Ünitesi Kazanımlarında Bilim Ve Teknoloji

Öğrenme Alanı: Bilim, Teknoloji Ve Toplum	
5.ÜNİTE	**KAZANIMLAR**
İYİKİ VAR	**1-** Çevresindeki teknolojik ürünleri, kullanım alanlarına göre sınıflandırır.
	2- İnsanlığın kullandığı belli başlı zaman ölçme araçlarını ve belirleme yöntemlerini tanır.
	3- Kullandığı teknolojik ürünlerin zaman içindeki gelişimini kavrar.
	4-Teknolojik ürünlerin hayatımızda ve çevremizde yaptığı değişiklikleri dikkate alarak geçmişle bugünü karşılaştırır.
	5- Çevresindeki ihtiyaçlardan yola çıkarak kendine özgü ürünler tasarlar.
	6- Teknolojik ürünleri kendisine, başkalarına ve doğaya zarar vermeden kullanır.

Teknoloji ve ilgili konularla ilişkin dördüncü sınıf kazanımları değerlendirildiğinde kazanımların genellikle bilim, teknoloji ve toplum öğrenme alanı içerisinde yer aldığı görülmektedir. Kazanımlar kısmına baktığımızda, öğrencilerin yakın çevresinde gördükleri teknolojik araçları, teknolojik araçların gelişimi ve kullanımı gibi birtakım giriş davranışı kazandırmaya yönelik unsurları içerdiği anlaşılmaktadır. Bununla birlikte öğrencilerin adeta küçük yaşatan itibaren birer bilim insanları gibi çevresindeki ihtiyaçlardan yola çıkarak kendine özgü ürünler tasarlamalarını istemeleri dikkat çeken kazanımlardandır (Yeşiltaş ve Kaymakçı, 2014).

Tablo 2.3. İlköğretim 5.Sınıf " Gerçekleşen Düşler" Ünitesi Kazanımlarında Bilim Ve Teknoloji	
Öğrenme Alanı: Bilim, Teknoloji Ve Toplum	
5.ÜNİTE	**KAZANIMLAR**
GERÇEKLEŞEN DÜŞLER	**1-** Buluşlarla teknolojik gelişmeleri ilişkilendirir.
	2- Buluşların ve teknolojik ürünlerin toplum hayatımıza etkilerini tartışır.
	3- Buluş yapanların ve bilim insanlarının ortak özelliklerinin farkına varır.
	4- Kanıtlara dayanarak, Atatürk'ün bilim ve teknolojiye verdiği önemi gösterir.
	5- Bilim ve teknoloji ile ilgili, düzeyine uygun süreli yayınları tanır ve izler.
	6- Yaptığı çalışmalarda yararlandığı kaynakları gösterir.

Beşinci sınıf kazanımlarını değerlendirmeye aldığımıza, kazanımların bir önceki sınıfta olduğu gibi iki ünitede ve aynı öğrenme alanlarında harmanlaşmış olduğu görülmektedir. Bu sınıf bazında konuların öğrencinin çevresinden uzaklaşarak daha geniş bir alana yayıldığı görülmektedir. Başka bir anlatımla konular karmaşık hale gelmeye başlamıştır. Bunların yanı sıra öğrencilere model olarak Atatürk ve diğer önemli bilim inanlarının teknoloji verdikleri önem kazandırılmaya çalışılmıştır. Yine bu sınıfta da çeşitli konuların sunumunda animasyon filmler, bilgisayar oyunları gibi teknolojinin uygulamaya yansıması olan ürünlerin öğrenciler tarafından kullanılması önerilmiştir (Yeşiltaş ve Kaymakçı, 2014).

Tablo 2.4. İlköğretim 6.Sınıf " Elektronik Yüzyıl" Ünitesi Kazanımlarında Bilim Ve Teknoloji	
Öğrenme Alanı: Bilim, Teknoloji Ve Toplum	
7.ÜNİTE	**KAZANIMLAR**
ELEKTRONİK YÜZYIL	**1-** Sosyal Bilimlerdeki çalışma ve bulgulardan hareketle sosyal bilimlerin toplum hayatına etkisine örnekler verir.
	2- Bilimsel ve teknolojik gelişmelerin gelecekteki yaşam üzerine etkilerine ilişkin yaratıcı fikirler ileri sürer.
	3- Tıp alanındaki buluş ve gelişmelerle insan hayatı ve toplumsal dayanışma arasındaki ilişkiyi fark eder.
	4- Telif ve patent hakları saklı ürünlerin yasal yollardan temin edilmesinin gerekliliğini savunur.
	5- Uygulama ve eserlerinden yola çıkarak Atatürk'ün akılcılığa ve bilime verdiği önemi fark eder.

2005 programında Sosyal bilgiler dersi: "Bireyin toplumsal var oluşunu gerçekleştirebilmesine yardımcı olması amacıyla; tarih, coğrafya, ekonomi, sosyoloji,

antropoloji, psikoloji, felsefe, siyaset bilimi ve hukuk gibi sosyal bilimleri ve vatandaşlık bilgisi konularını yansıtan; öğrenme alanlarının bir ünite ya da tema altında birleştirilmesini içeren; insanın sosyal ve fiziki çevresiyle etkileşiminin geçmiş, bugün ve gelecek bağlamında incelendiği; toplu öğretim anlayışından hareketle oluşturulmuş bir ilköğretim dersidir şeklinde tanımlanmaktadır" (MEB, 2006: 26). Dolayısıyla sosyal bilgiler dersini öğrenenlerin sosyal bilimler, sosyal bilimlerin yöntemleri ve sosyal bilimlerin toplum hayatına etkisinin farkında olması gerekmektedir. Bu doğrultuda öğrenme alanının bilim konuları çerçevesinde ünitede ilk kazanım olarak sosyal bilimler ve toplum hayatına etkileri ele alınmıştır (Kaymakçı, 2015: 20).

Yeşiltaş ve Kaymakçı (2014: 314-340) ilköğretim 6.sınıf "elektronik yüzyıl" ünitesi kazanımlarında bilim ve teknoloji öğrenme alanını kısaca şu şekilde incelemektedirler. Bu sınıfta öğrencilerden bilim ve teknolojinin ilerideki yıllarda nasıl olabileceğine dair yorumlamaları istemektedir. Bu sayede öğrenciler ilköğretim 4–5–6. sınıflarda kademeli bir şekilde bilim ve teknolojiyle iç içe olup yaşama katkılarını dün, bugün ve yarın ışığında yorumlamaları sağlanmıştır. Bilim ve teknoloji dediğimizde ilk olarak aklımıza hiç şüphesiz tıp alanı da gelmektedir. Teknolojik anlamdaki en modern ve çağdaş gelişmelerin tıp alanında olduğu gerçeği de göz ardı edilemez. Bunlara örnek olarak üniversitelerimizde oldukça başarılı sonuçlar veren doku ve organ nakli, kan bağışı, gen teknolojisi, nano teknoloji vb. konular verilebilir. Öğrencilerinde tıp alanındaki gelişmelerden haberdar olması amacıyla bu ünitede tıp alanındaki buluş ve gelişmelerle ilgili kazanıma yer verilmiştir. Yine kademeli olarak 5. Ve 6. Sınıfta öğrencilerden telif ve patent haklarında bilgili olmaları amaçlanmıştır. Yine 5. sınıfta kanıtlara dayanarak, Atatürk'ün bilim ve teknolojiye verdiği önemle ilgili kazanıma yer verilirken. Bu kazanımına paralel olarak 6. sınıfta öğrencilerin uygulama ve çalışmalarından yola çıkarak Atatürk'ün akılcılığa ve bilime verdiği önemin farkında olmaları istenmiştir.

Yeşiltaş ve Kaymakçı (2014: 314-340) ilköğretim 7.sınıf "zaman içinde bilim" ünitesi kazanımlarında bilim ve teknoloji öğrenme alanını kısaca şu şekilde incelemektedirler. Bu ünite adından da görüldüğü gibi, bilimsel ve teknolojik gelişmelerin tarih içerisindeki gelişim ve değişimini ele alır. Bilimin ve teknolojinin gelişmesinde ilk insandan günümüze herkesin bir katkısı vardır. Bu doğrultuda ünitede öncelikli olarak ilkçağ uygarlıklarının bilimsel ve teknolojik gelişmelere etkilerine yer verilmiştir.

Tablo 2.5. İlköğretim 7.Sınıf " Zaman İçinde Bilim" Ünitesi Kazanımlarında Bilim Ve Teknoloji	
Öğrenme Alanı: Bilim, Teknoloji Ve Toplum	
4.ÜNİTE	**KAZANIMLAR**
Zaman İçinde Bilim	**1-** İlk uygarlıkların bilimsel ve teknolojik gelişmelere katkılarına örnekler verir.
	2- İlkyazı örneklerinden yola çıkarak yazının kullanım alanlarını ve bilgi aktarımındaki önemini fark eder.
	3- Türk ve İslam devletlerinde yetişen bilginlerin bilimsel gelişme sürecine katkılarını değerlendirir.
	4- 15 – 19.yüzyıllar arasında Avrupa'da yaşanan gelişmelerin günümüz bilimsel birikiminin oluşmasına etkisini fark eder.
	5- Tarihsel süreçte düşünceyi ifade etme ve bilim özgürlüklerini bilimsel gelişmelerle ilişkilendirir.

Yazının bulunması, aynı zamanda tarihinde başlaması anlamına gelmektedir. Bu nedenle ünitede öğrencilerin ilkyazı örneklerinden hareketle yazının kullanım amaçları hakkında bilgi sahibi olmaları amaçlanmıştır. Bilim ve teknolojinin gelişiminde Türk ve İslam devletlerinde yetişen bilginlerin payı oldukça fazladır. Onlar, bilim ve teknolojinin aydınlık yüzünü insanlığa gösterme misyonunu üstlenmiş, Avrupa'nın karanlık çağı yaşadığı dönemlerde Antik Çağ'ın bilimsel mirasının muhafazasını ve gelişmesini sağlamış bilim insanlarıdır. Bu sebeple Türk ve İslam devletlerinde yetişen bu bilginleri kendilerine örnek alan öğrencilerin, geçmiş ile kendilerini özdeşleştirip geleceğe ışık tutmaları hedeflenmiştir. Ünitede bu doğrultuda öğrencilerin Türk ve İslam devletlerinde yetmiş olan bilginlerin bilime katkılarını değerlendirmeleri istenmiştir. Özellikle 15 ve 19. yüzyıllar arası Rönesans ve Reform hareketlerinin bir sonucu olarak Avrupa'da bilim ve teknolojide büyük atılımlar olmuştur. Bu gelişmelere Sanayi Devrimi'ni de beraberinde getirmiş ve böylece günümüz bilim ve teknolojisi büyük ölçüde şekillenmiştir. Tüm bu gelişmelerin tarihsel açıdan önemi inkâr edilemez. Bu sebeple ünitede, öğrencilerin Avrupa'da 15–19. Yüzyıllarda yaşanan gelişmelerin günümüz bilimine etkileri hakkında bilgi sahibi olmaları amaçlanmıştır. Bilim ve teknolojinin ilerlemesinin temelinde, fikirde özgürlük, bilimsel araştırmalarda serbestlik gibi etkenler yer alır. Öğrencilerin bilim ve teknolojinin gelişiminde etkisi olan bu etkenlerin farkında olması gerekmektedir. Ünitede bu doğrultuda tarihsel süreçte düşünceyi ifade etme ve bilim özgürlüklerini bilimsel gelişmelerle ilişkilendirmesine yönelik bir kazanım bulunmaktadır.

2.1.4.3. Sosyal bilgiler dersi 2005 programı becerilerinde teknoloji

Ata'ya (2010) göre beceri kavramı öğrencilerde öğrenme süreci içerisinde kazanılması, geliştirilmesi ve yaşama aktarılması tasarlanan, bir iş yapabilmek veya bir konuyu işleyebilmek için gereken yatkınlıktır. 2005 sosyal bilgiler programında yer alan beceriler üniteyle ilgili olarak "doğrudan verilecek beceri" başlığı altında ünite şemasının sağındaki "açıklamalar" sütununda belirtilmiştir.

2005 Sosyal bilgiler programında bilim, teknoloji ve toplum öğrenme alanı bağlamında esas alınan "doğrudan verilecek beceriler" aşağıdaki tabloda listelenmiştir.

Tablo 2.6. Sosyal Bilgiler Programında Bilim, Teknoloji Ve Toplum Öğrenme Alanı Bağlamında Esas Alınan Doğrudan Verilecek Beceriler (MEB, 2005b; MEB, 2005c)

Sınıf	**DOĞRUDAN VERİLECEK BECERİ**
4 **5** **6** **7**	Karşılaştırma yapma
	Kütüphane ve Referans Kaynakları kullanma
	Yaratıcılık
	Zaman ve Kronolojiyi Algılama

Bunların yanı sıra programda ünite ve konunun yapısına göre eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme, araştırma, bilgi teknolojilerini kullanma, girişimcilik, gözlem, sosyal katılım ve empati gibi becerilerden faydalanılmıştır.

2.1.4.4. Sosyal bilgiler dersi 2005 programı kavramlarında teknoloji

Bir nesnenin zihindeki soyut ve genel tasarımı olarak tanımlanan kavram, eğitim bilimleri içerinde bir ismi, ayırt edici özellikleri, ayırt edici olmayan özellikleri ve örnekleri olan tasarım veya kelime olarak ifade edilmektedir (Doğanay, 2004). 2005 Sosyal Bilgiler Programında (4-7. sınıf) yaklaşık 160 kavram kullanılmıştır (Bilgili, 2009).

Programda kavramlar, Öğrencilerin istek, ihtiyaç ve zekâ seviyeleri doğrultusunda giriş, geliştirme ve pekiştirme olmak üzere üç düzeyde kategorize edilmiş ve kavramların hangi sınıfta, ne düzeyde verileceği kılavuz kitaplarda belirtilmiştir. Örneğin kılavuz kitapta

teknoloji kavramının ilköğretim 4.sınıfta "giriş", 5.sınıfta "geliştirme", 6. ve 7. sınıflarda ise "pekiştirme" düzeyinde ele alınması gerektiği ifade edilmiştir (MEB, 2005c: 86).

2005 sosyal bilgiler programında bilim, teknoloji ve toplum öğrenme alanı içerisinde yer alan kavramlardan bazıları şunlardır: Bilim, çağ, dayanışma, değişim ve süreklilik, enerji, iletişim, kanıt, kaşif, buluş, icat, keşif, istek ve ihtiyaçlar, kitle iletişim aracı, kronoloji, medya, ortak miras, özgürlük, reform, Rönesans, sosyal bilim, teknoloji ve patent, ulaşım, uygarlık, ürün (MEB, 2005c: 85-86)

2.1.4.5. Sosyal bilgiler dersi 2005 programı değerlerinde teknoloji

Ata'ya (2010) göre değer kavramı bir sosyal grup veya toplumun kendi varlık, birlik, işleyiş ve devamını sağlamak sürdürmek için üyelerinin çoğunluğu tarafından doğru ve gerekli oldukları kabul edilen ortak düşünce, amaç, temel ahlaki ilke ya da inançlar olarak tanımlanmaktadır. 2005 Sosyal bilgiler programında bilim, teknoloji ve toplum öğrenme alanı bağlamında esas alınan "doğrudan verilecek değerler" aşağıdaki tabloda listelenmiştir.

Tablo 2.7. Sosyal Bilgiler Programında Bilim, Teknoloji Ve Toplum Öğrenme Alanı Bağlamında Esas Alınan Doğrudan Verilecek Değerler (MEB, 2005b; MEB, 2005c)

Sınıf	**DOĞRUDAN VERİLECEK DEĞER**
4	Bilimsellik
5	Akademik Dürüstlük
6	Çalışkanlık
7	Bilimsellik

Bunların yanı sıra programda ünite ve konunun yapısına göre dayanışma, özgürlük, duyarlılık, yardımseverlik, adil olma gibi değerlerden de faydalanılmıştır.

2.1.4.6. Sosyal bilgiler dersi 2005 programı öğrenme-öğretme süreçlerinde teknoloji

Öğrenme öğretme süreci MEB öğretim programlarında öğrenme öğretme etkinlikleri, işleniş ya da dersin işleyişi şeklinde ifade edilmektedir (Demirel, 2004). Başka bir deyişle öğrenme-öğretme süreci programda belirtilen kazanımları gerçekleştirmek için gerekli uyarıcıların düzenlenip işe koşulmasıdır (Sönmez, 2004).

İletişim kaynaklarının değişim ve gelişmesi ile birlikte bilgiye ulaşım artık çok kolaydır. Günümüzde bilgiyi üreten ve kullanan toplumların hiç şüphesiz bir üstünlüğü

olduğu görülmektedir. İletişim kaynaklarının değişim ve gelişmesi ifadesi hızla gelişen bilgi iletişim teknolojileri ile alakalıdır (Yeşiltaş ve Kaymakcı, 2014).

2005 Sosyal Bilgiler programının "Sosyal Bilgiler Öğretimi Açısından Öğretmen" başlığı adı altında sosyal bilgiler öğretmenlerine teknolojiden faydalanmalarına yönelik öneriler sunduğu görülmektedir. Buna örnek olarak; "reklam hazırlama/poster afiş hazırlama, öğrencilerin işlenen konuya dair televizyon ya da gazete için reklamlar, posterler ya da afişler tasarlaması konunda öğretmenler öğrencilere model olmalıdır" şeklinde görüş belirtilmektedir (Yeşiltaş ve Kaymakçı, 2014: 314-340).

Sosyal bilgiler öğretim programının öğrenme-öğretme süreçlerinde teknolojinin yerine ilişkin diğer örnekler ünite şemalarının orta kısmında bulunan "etkinlik örnekleri" bölümünde yer almaktadır. Etkinliklerden bazıları uygulanışı itibariyle teknolojiyle ilişkiliyken bazıları içerik, bazılarıysa hem içerik hem de uygulama bakımından teknoloji ve teknolojik ürünlerle ilişkilidir. 2005 programında bilim, teknoloji ve toplum öğrenme alanı kapsamında çeşitli etkinliklere yer verilmiştir (MEB, 2005b: 20).

Bu öğrenme alanı içerinde sınıf ve ünite bağlanımda yer alan etkinlikler aşağıdaki tablolarda listelenmiştir. (Tablo 2.8.ve Tablo 2.9.)

Sosyal bilgiler 4. sınıf öğretim programında "İyi ki Var" ünitesi kapsamında yer alan etkinlikleri incelediğimizde neredeyse tamamının teknoloji, teknoloji kullanımı ve teknolojinin hayatımıza katkıları çerçevesinde olduğu görülmektedir.

Tablo 2.8. İlköğretim 4.Sınıf "İyi Ki Var" Ünitesi Etkinliklerinde Bilim Ve Teknoloji (MEB, 2005b: 20)

Öğrenme Alanı: Bilim, Teknoloji Ve Toplum	
5.ÜNİTE	**ETKİNLİKLER**
İYİ Kİ VAR	**1-** "Bir Ürün Söyleyelim": Teknolojik ürünlerin kullanım alanlarına göre sınıflandırıldığı sınıf-okul dışı bir etkinliktir.
	2- "İnternette Araştırıyoruz": Öğrencinin kullandığı eşyaların geçirdiği safhalarla ilgili bir araştırmanın yapıldığı sınıf-okul içi bir etkinliktir.
	3- "Zaman Tüneli": Yaygın olarak kullanılan bazı aletlerin icat ediliş tarihi esas alınarak bir zaman şeridinin oluşturulduğu ve bu araç ve aletlerin hayatımıza etkisinin tartışıldığı sınıf-okul içi bir etkinliktir.
	4- "Telgrafın Telleri": Milli Mücadele'de telgrafın rolü ile ilgili görsel ve yazılı materyallerin incelendiği sınıf-okul içi bir etkinliktir.

Tablo 2.8. İlköğretim 4.Sınıf "İyi Ki Var" Ünitesi Etkinliklerinde Bilim Ve Teknoloji (MEB, 2005b: 20) (Devam)	
İYİ Kİ VAR	**5-**"İşte Geldim": Çeşitli teknolojik ürünlerin tanıtımı ile ilgili afişlerin tasarlandığı sınıf-okul içi bir etkinliktir.
	6-"Geleceğin Dünyası": Gelecekteki teknoloji ile ilgili proje çalışmalarının yapıldığı okul dışı etkinliktir.
	7-"Önemli Telefon Numaraları": Acil servis numaralarının doğru ve etkili kullanımına dair drama etkinliğinin yapıldığı sınıf-okul içi bir etkinliktir.
	8-"Teknolojiyi Doğru Kullanıyoruz": Teknolojinin doğru kullanımı ile ilgili altı şapkalı düşünme tekniğine dayalı sınıf-okul içi bir etkinliktir.
	9-"Teknolojiyi Doğru Kullanıyoruz": Teknolojinin doğru kullanımı ile ilgili küçük grup oluşturma yöntemine dayalı sınıf-okul içi bir etkinliktir.

Tablo 2.9. İlköğretim 5.Sınıf "Gerçekleşen Düşler" Ünitesi Etkinliklerinde Bilim Ve Teknoloji (MEB, 2005b: 35)	
Öğrenme Alanı: Bilim, Teknoloji Ve Toplum	
5.ÜNİTE	**ETKİNLİKLER**
GERÇEKLEŞEN DÜŞLER	**1-** "Röportaj Yapıyoruz": Bazı buluş ve teknolojik gelişmelerden önce gündelik hayatın nasıl olduğuna dair aile büyükleri ile röportaj yapıldığı okul dışı etkinliktir.
	2- "Olmasaydı Ne Olurdu?": Bir alet veya ürünün günlük hayatımızda olmadığı varsayılan bir durum hakkında beyin fırtınasına dayalı sınıf-okul içi bir etkinliktir.
	3- " Nereden Nereye": Teknolojik gelişmelerin toplum hayatına etkilerini ortaya koyan beyin fırtınasına dayalı sınıf-okul içi bir etkinliktir.
	4- "Düşlerini Gerçekleştirenler": Bir bilim insanının hayatı hakkında araştırma raporunun yazıldığı sınıf-okul içi etkinliktir.
	5-"Atatürk ve Bilim": Atatürk'ün bilim ve teknoloji konusundaki sözlerinin ve bilimsel çalışmalarının araştırıldığı sınıf-okul içi bir etkinliktir.
	6-"Cesur Yürek": Bir bilim insanının biyografisinin incelendiği sınıf-okul içi bir etkinliktir.
	7-"Emeğe Saygı": Bilim insanlarının emeğine saygıyı anlatan bir hikâyenin yazıldığı sınıf-okul içi bir etkinliktir.

Sosyal bilgiler 5. sınıf programında "Gerçekleşen Düşler" ünitesine baktığımızda tabloda önerilen örnek etkinliklerin tamamının içerik bazında teknoloji ve teknolojik ürünler ile ilişkili olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 2.10. İlköğretim 6.Sınıf "Elektronik Yüzyıl" Ünitesi Etkinliklerinde Bilim Ve Teknoloji (MEB, 2005c: 23)	
Öğrenme Alanı: Bilim, Teknoloji Ve Toplum	
7.ÜNİTE	**ETKİNLİKLER**
ELEKTRONİK YÜZYIL	**1-** "Kişisel Sosyal Bilimler": Öğrencilerin kendilerine ilişkin tanımlamalarından yararlanılarak, bu tanımlamaların sosyal bilimleri oluşturan disiplinlerle ilişkilerine dikkat çekilen sınıf-okul içi etkinliktir.
	2- "Neler Olacak Neler": Bilim ve teknolojinin geleceğimizi şekillendirmesine ilişkin beyin fırtınası ve araştırma yapılmasına dayalı okul dışı bir etkinliktir.
	3- " Bir hayat kurtarmak": Bağışladığı organ ile bir kaç insanın hayatını değiştiren kişilerin öyküsünün ve organ nakli konusunun ele alındığı inceleme gezisidir.

Tablo 2.10. İlköğretim 6.Sınıf "Elektronik Yüzyıl" Ünitesi Etkinliklerinde Bilim Ve Teknoloji (MEB, 2005c: 23) (Devam)	
ELEKTRONİK YÜZYIL	**4-** "Parlak Fikirler Sönmesin": Özgün çalışmalar yapan insanların haklarını korumada önemli rolü bulunan "Türk Patent Enstitüsü" ve çalışmalarının tanıtıldığı sınıf okul-içi etkinliktir.
	5-"Bandrol, Kontrol": Telif ve patent kullanım hakları ile ilgili araştırma ve altı şapkalı düşünme tekniğine dayalı okul dışı etkinliktir.
	6-"İstikbal Göklerdedir": Havacılık çalışmalarından yola çıkarak Atatürk'ün; bilim ve teknoloji ile ilgili görüş ve çalışmalarının ele alındığı sınıf-okul içi bir etkinliktir.

Tablo 2.11. İlköğretim 7.Sınıf "Zaman İçinde Bilim" Ünitesi Etkinliklerinde Bilim Ve Teknoloji (MEB, 2005c: 35)	
Öğrenme Alanı: Bilim, Teknoloji Ve Toplum	
4.ÜNİTE	**ETKİNLİKLER**
ZAMAN İÇİNDE BİLİM	**1-** "Teknoloji Nasıl Doğdu": İlk çağlardaki bazı önemli buluşların ele alındığı sınıf-okul içi bir etkinliktir.
	2- "Söz Uçar, Yazı Kalır": Tarih boyunca yazının ve yazı araçlarının gelişim süreçlerinin incelendiği sınıf-okul içi bir etkinliktir.
	3- "Harflerden Kitaba": Bir eserin kitap haline geliş aşamalarının araştırıldığı ve okul çevresindeki bir matbaaya gezi yapılmasının planlandığı inceleme gezisidir.
	4- "Bilginler ve Kaşifler": Bilim insanları ve kaşiflerin adlarının yer aldığı senkronik(eş zamanlı) zaman şeridinin oluşturulduğu sınıf okul içi bir etkinliktir.
	5- "Teknoloji ve Bilim Müzelerine Gezi": İletişim Müzesi, PTT Müzesi, Rahmi Koç Müzesi vb. müzelere gezi düzenlenmesinin planlandığı inceleme gezisidir.
	6- "Bayrak Yarışı": Batlamyus'tan Nasreddin Tusi, Ali Kuşçu, Galileo,Takiyyüddin, Kepler ve Kopernik'e uzanan bir süreçte astronomi örneğinden hareketle bilim mirasının oluşumunun ele alındığı sınıf-okul içi bir etkinliktir.

2005 Sosyal Bilgiler öğretim programının öğrenme-öğretme süreçlerinde teknolojinin yerinin ne kadar önemli bir yer kapladığı yukarıdaki etkinlikler kısmında görülmektedir. Ancak yukarıdaki tabloda görülen teknoloji ile ilgili etkinliklerin bunlarla sınırlı olmağı unutulmamalıdır. (Kaymakçı, 2011)

Sosyal bilgiler öğretim programında ders sırasında kullanılabilecek araçlara örneklere de yer verilmektedir. Programın "açıklamalar" kısmında ilgili bilgilere yer vermiştir. Sosyal bilgiler öğretim programı etkinlik örneklerinde kullanılması önerilen eğitim teknolojileri aşağıdaki tabloda listelenmiştir.

Tablo 2.12. Sosyal Bilgiler Öğretim Program Etkinliklerinde Kullanılan Teknolojik Öğretim Araç ve Gereçleri (MEB, 2005b; MEB, 2005c, Kaymakcı, 2011)		
Sosyal Bilgiler Öğretim Programı Etkinlik Örneklerinde Kullanılması Önerilen Eğitim Teknolojileri		
1-Belgeseller	6-İnternet	11-Tepegöz
2-Bilgisayarlar	7-Kitle İletişim Araçları	12-Teyp-Ses bantları
3-Encarda Word Atlas Programı	8-Ses Kayıt Cihazları	13-VCD-DVD Çalar
4-Elektronik Araçlar	9-Similasyonlar	14-Video Projeksiyonu
5-Film	10-Televizyon	

Tablo 2.12'de bulunan araçlardan yola çıkarak teknolojik araç ve gereçlerin etkinliklerde kullanımına ilişkin Yeşiltaş ve Kaymakçı (2014) şu açıklamaları yapmaktadır:

* Sosyal Bilgiler programında derslerde bolca belgesel ve film materyallerinin kullanılması gerektiği yer almaktadır. Bu materyaller sayesinde dersler soyut olmaktan çıkıp somutlaştırılacak ve böylece zihinde kalıcı hale gelmesi sağlanacaktır.

* Programda farklı sınıf düzeylerinde birden fazla ünitede "İnternet Araştırması" etkinliği yer almaktadır. Bu etkinliklerle öğrencilerin bilgisayar ve internetten mümkün olduğunca çok faydalanması, bilgiye en kısa sürede ulaşmaları ve bilgiyi faydalı bir şekilde kullanmalarının yolu sağlanmaktadır.

* Elektronik araçlara fotoğraf makineleri, kameralar gibi teknolojik aletleri örnek gösterebiliriz. Programda farklı sınıf düzeylerinde birden fazla ünitede öğrencilerden afiş, broşür, grafik çalışmaları yapmaları istenmiştir. Örnek verilen cihazlar bu doğrultuda kullanılabilirler.

* Encarta World Atlas Microsoft firması çalışanları tarafından geliştirilip kullanıma sunulan çok kapsamlı bir coğrafya yazılımıdır. Bu yazılımın içeriğinde her türlü siyasi, fiziki ve beşeri haritayı bulmak mümkündür. Bu yazılım sayesinde Sosyal Bilgiler programında yer alan "Üretim, Dağıtım ve Tüketim", İnsanlar, Yerler ve Çevreler" ve "Küresel Bağlantılar" gibi öğrenme alanları kapsamında öğretmenler ve öğrenciler verimli bir kaynak olarak karşımıza çıkmaktadır. Google tarafından geliştirilen ve ücretsiz olarak kullanılan "Google Earth" programında derslerin işlenmesi sırasında alternatif bir yazılım olarak düşünülebilir.

* Sosyal Bilgiler programında film/belgesel izleme etkinlikleri, haritalar, fotoğraflar ve grafiklerin gösterimine dayalı etkinlikler , VCD, DVD, Teyp gibi oynatıcılar ile birlikte bu araçlara destek olan bilgisayar, projeksiyon, akıllı tahta ve internet gibi araç ve gereçlerden faydalanılarak gerçekleştirilmektedir.

*Ses kaydetme cihazları Sosyal Bilgiler programında yer alan görüşme ve röportaj etkinlikleri için kullanılan önemli teknolojik araçlardandır (Yeşiltaş ve Kaymakçı, 2014: 314-340).

2.1.5. Sosyal Bilgiler Öğretiminde Model Öğretmen

Toplumsal değişimin ivmesini giderek arttırdığı günümüzde, toplumdaki çeşitli mesleklerden beklenilen görev ve sorumluluklarda değişmektedir. Öğretmenlik mesleği de bu hızlı değişimin yaşandığı meslek grupları arasındadır. Geleneksel olarak öğretmenden beklenen davranış bildiklerini öğrencilerine aktarması yönünde idi ancak günümüzde bilginin nicel ve nitel olarak değişmesi ve onun depolanması ve yayılmasındaki baş döndürücü gelişmeler, öğretmenlerinde bilgiye bakış açıklarını değiştirmelerine neden olmaktadır (Doğanay, 2004: 37). Bir önceki bölümde söz edilen sıkıntılar doğal olarak model bir öğretmenin nasıl tanımlanması gerektiğini bizlere düşündürmektedir. Bu soruya yapılan araştırmalarda çeşitli araştırmacılar benzer şekilde cevaplar vermişlerdir.

Erden (1998: 38) model öğretmeni "iyi bir öğretmen öğrenciye farklı, okul yöneticilerine farklı, velilere farklı şekilde davranış gösterebilir. Mutlak manada iyi ve etkili bir öğretmen; öğrencinin hazırlanan programın amaçları doğrultusunda öğrenmesine katkısı olan öğretmendir" şeklinde tanımlamıştır.

Doğanay (2004: 37) model öğretmeni: "bilgi kaynağı olma ve bilgi aktarma rolünde olmalıdır. Bundan sonra o, öğrencilerini bilginin kaynağına yönlendirirken, bilgiye ulaşmaları için gerekli becerileri kazandıran ve ulaştıkları bilgileri anlamlandırıp, düşünebilmelerini sağlayan biri olmalıdır. Çağdaş öğretmen, hür ve bilimsel düşünme yetisine sahip, doğruluğu kanıtlamayan bilgiye inanmayan, sorgulayıcı, araştırmacı ve şüpheci olmayı öğreten biri olmalıdır" şeklinde tanımlamakatadır.

Kuran (2002: 253) ise insan gücünü yetiştirme ve yöneltmede en etkili aracın eğitim olduğunu savunmaktadır. Ona göre: "Öğretmenler bu etkili aracın en önemli parçasını oluşturur. Programlar ne kadar iyi hazırlanmış olursa olsun, öğrenme ortamının fiziksel koşulları ne kadar iyi düzenlenirse düzenlensin, nitelikli ve kaliteli öğretmenler üniversitelerde yetiştirilemediği sürece yapılan harcamalar boşa çıkar. Hangi eğitim biçimi olursa olsun o eğitim biçimini işletecek görevlilerin vasfının üzerinde hizmet üretemez. Bu sebepledir ki bir okul ancak içinde bulunan öğretmenler kadar iyidir "

Şişman (2003), Ünal ve Ada (1999) model bir öğretmende bulunması gereken nitelikleri çeşitli kaynaklardan elde ettikleri ölçütlere göre ortaya koymuşlardır. Aşağıda sıralanan maddeler bir sosyal bilgiler öğretmeninde bulunması gereken nitelikleri kısaca özetlemektedir:

1- Mesleğin etik değerlerine saygılı olmak

2- Açık fikirli olmak

3- Güvenilir, dürüst karakterli olmak

4- İşbirliğine açık olmak

5- Güler yüzlü, samimi, sevecen, sabırlı ve şakacı olmak

6- Dikkatli ve zeki olmak

7-Kendi kendini kontrol edebilen ve geliştirebilen olmak

8- Yeniliklere açık, esnek, etkin ve araştırmacı olmak

9- Kendine güveni olmak

10- Kabul edilebilir bir kişiliği olmak

11- Düzenli, temiz, giyimi ve görünümüyle güzel, tavırları hoş olmak

12- Düşünceleri ile hareketleri uyumlu olmak

13- Anadilini iyi kullanmak, güçlü iletişim becerilerine sahip olmak

14- İnsanları ve mesleğini seven, topluma hizmet arzusunda olan,

15- Öğrencilerine karşı güvenilir, dürüst bir dost ve sırdaş,

16- Öğrencilerine karşı açık görüşlü, nesnel, tarafsız, adil,

17- Öğrencileri takdir eden, öven, yüreklendiren, ödüllendiren,

18- Öğrencilerin beklenti ve gereksinimlerini dikkate alarak görevini icra eden,

19- İçinde yaşadığı toplumun kültürünü oluşturan değerleri ve evrensel değerleri tanıyan,

20- Eğitim biliminin temel kavramlarını tanıyan,

21- Eğitimle ilgili sorunları bilimsel yöntemle araştırabilen,

22- Yaratıcı, esnek ve sorun çözücü,

23- Entelektüel yönü gelişmiş (okuyan, araştıran, düşünen),

24- Çocuk ve ergenin fizyolojik, duygusal, toplumsal özelliklerini ve sorunlarını tanıyan,

25- Çocuk ve ergenin toplumsal ve ailesel çevresini tanıyan,

26- Sabırlı ve duygularını kontrol altında tutabilen,

27- Eğitimde bireysel farklılıkları dikkate alan,

28- Öğretim ve öğrenmeyle ilgili süreç ve yöntemleri bilen,

29- Değişme, yenilik ve gelişmeye açık, kendini sürekli yenileyen,

30- Her türlü değişme yeniliklerden haberdar olan,

31- Toplumsal değişmeleri anlayıp yorumlayabilen,

32- Bilgi kaynakları ile sürekli iletişim halinde olan,

33- Dünya ve toplum sorunlarına karşı duyarlı,

34- Yaşadığı toplumu ve çağı anlayıp yorumlayabilen,

35- Eğitim teknolojisindeki gelişmeleri yakından izleyen,

36- Öğrencileri hayata ve üst öğrenime hazırlayan,

37- Demokrasiyi tüm kurum ve değerleriyle benimseyen,

38- Farklı inanç, görüş ve gruplarla uzlaşabilen,

39- Çok kültürlü ortamlara hizmet verebilen,

40- Yeni değerler geliştirilmesinde öncülük eden biri olması öngörülmektedir (Şişman, 2003, Ünal ve Ada,1999, Akt: Celep, 2010: 57).

2.2. EĞİTİM VE TEKNOLOJİ

2.2.1. Eğitimde Teknoloji kullanımı

İlk insandan günümüze kadar teknoloji hayatın içinde hep olmuş, gelişim göstermiş ve bugüne kadar gelmeyi başarmıştır. Ateşin keşfedilmesi belki de ilk teknolojik yenilik sayılabilir. Çünkü ateşin bulunması ile birlikte insanlar ateşi hemen hemen her alanda kullanmaya başlamışlardır. Bir sonraki nesillere de ateşin nasıl elde edildiğini ve nasıl kullanıldığını göstererek bir nevi eğitime başlamışlardır.

Görüldüğü gibi eğitim ve teknoloji ilk insanların döneminden bugüne kadar hep olmuş ve eğitimde teknolojide birbirinden ayrılmayan iki kavram haline gelmiştir. Bilim insanları bu iki kavramı incelemiş ve üzerinde birçok araştırma yapmıştır. Eğitim teknolojisi kavramını açıklamadan önce ayrı ayrı eğitim ve teknoloji kavramlarının tanımını yapmakta fayda vardır. Eğitim ve teknoloji kavramlarının bazı tanımları aşağıda verilmiştir.

Eğitim pek çok eğitim bilimci ve düşünür tarafından farklı şekillerde tanımlanmıştır. Bu tanımlardan birkaçı şöyledir:

Tyler (1950), kişinin davranış örüntülerini değiştirme süreci, Good (1959), kişinin toplumsal ve kişisel yeteneklerinin geliştirilmesi için seçilmiş ve denetlenmiş bir çevreyi kapsayan toplumsal süreç, Kneller (1966), belli bilgi, beceri ve görüşleri, okullar gibi kurumlar yoluyla kuşaktan kuşağa aktarma olarak açıklamıştır (MEB, 2003: 7).

Varış (1997: 13) ise eğitimi, "bireyin içinde yaşadığı toplumda davranış biçimleri edindiği süreçler toplamı" olarak tanımlamış ve bu tanımın zaman, mekân yönünden geniş ve karmaşık bir kapsamı olduğunu belirtmiştir. Ayrıca eğitimin insanlar için örgün ya da yaygın anlamda yaşam boyu sürdüğünü ve her deneyimin insan yaşamında belirli ölçüde bir tepki meydana getirdiğini ifade etmiştir.

Çağdaş bilimsel anlayışa göre eğitim, bireyin bedensel, duygusal, düşünsel ve sosyal yeteneklerinin kendisi ve toplumu için en uygun şekilde gelişmesi oluşumudur. Kısaca bireyin her yönüyle bir bütün olarak kendisi ve toplumu için en uygun düzeyde geliştirilmesi sürecidir (Yeşilyaprak, 2002: 2).

Eğitim ve öğretim kavramları çoğu kez aynı anlamda kullanılmaktadır. Oysa eğitim bireyde davranış değişikliği meydana getirme süreci, öğretme ise bu davranış değişikliğinin okulda planlı ve programlı bir şekilde yapılması sürecidir. Eğitim her yerde, ancak öğretim daha çok okulda yapılmaktadır (Demirel, 2003: 9).

Clark ve Star (1986) göre öğretim "bilgi, beceri, hedef, tavır ya da beğeni zevki elde etmeleri veya geliştirmeleri sürecinde öğrencilere faydalı olma girişimi" olarak ortaya koymaktadır. Bruner (1966) göre ise, "büyümeye yardım ve biçimlendirme çabası" olarak tanımlamıştır (Aktaran Moore, tarihsiz: 5).

Eğitimin esas amacının bireyin bilgiyle yetiştirilmesi ve zihinsel gelişimlerle desteklenmesi olduğu görülmektedir. Bu yetiştirme ve gelişim süreçleri öğrenme ve öğretme ortamlarından meydana gelmektedir. Bu ortamların kaliteli ve sürekli öğrenmeler oluşturulması için etkili olarak planlanması ve tasarlanması gerekmektedir (İşman, 2008).

Bütün bu tanımlara baktığımız zaman eğitim için öncelikle bireyin bu işi istemesi ve daha sonra da kendi kendine yaparak öğrenmesi ve aynı zamanda bu öğrenme işini yapan kişinin eğitim öğretim ortamını tasarlaması gerektiği sonucunu çıkarıyoruz. Bu yüzden de ayrı düşünülemeyen kavram teknolojinin eğitim öğretim ortamında gerekli olan en önemli varlık olduğunu görüyoruz. Bu yüzden de eğitim teknolojisi tanımını yapmadan önce literatürde teknolojinin tanımlarına da yer vermek gerekmektedir.

Teknoloji, genellikle insanların geliştirdikleri ve yaşamlarında kullandıkları bütün teknolojileri içerisine alan genel bir terim olarak kullanılır. İnsanlara teknoloji nedir diye sorulduğunda genellikle verdikleri ilk cevaplar arasında bilgisayarlar, telefonlar, otomobiller, silahlar, robotlar gibi araç-gereçler gelmektedir.

Teknoloji, Fransızca "technologie" teriminden gelmektedir. Sözlük anlamı olarak; bir sanayi dalı ile ilgili yapım yöntemlerini, kullanılan araç, gereç ve aletleri, bunların kullanım biçimlerini kapsayan uygulama bilgisi, uygulayım bilimi olarak tanımlanmaktadır (Türk Dil Kurumu [TDK], 2016).

Teknoloji belirli amaçlara ulaşmada, belli sorunları çözmede, gözleme dayalı ve doğruluğu ispatlanmış bilgilerin uygulanmasıdır (Altun ve Demirel, 2010).

İşman (2008) göre ise teknoloji “belirlenen amaçları yerine getirmede, gereksinimleri karşılamada ve yaşamı daha kolay hale getirme konusunda doğruluğu kanıtlanmış bilgileri düzenlemede kullanılan faydalı uygulamalardır” şeklinde tanımlanmıştır.

Yukarıda verilen tanımlarına göre teknolojinin oluşmasında en önemli etken bir ihtiyaçtır. İhtiyaç oluştuktan sonra ürünü üretme kısmına geçilmektedir. Teknoloji, bilimsel araştırmalar ve teorik açıklamalar ile uygulayıcıların karşılaştıkları sorunlar arasında bir köprü görevi görmektedir. Bilim sadece bilgi üretmekte, teknoloji ise insanların yararı için bu bilgileri insan yaşamına uygulamaktadır (Koşar ve diğerleri, 2005: 3).

Teknoloji, eğitim öğretim yönünden düşünüldüğünde de eğitim ve öğretime yardımcı olmalı, kaynak teşkil etmeli, hiçbir zaman eğitim ve öğretimin tamamını içine almamalıdır. Fakat günümüzde teknoloji olmadan eğitim düşünülemez hale gelmiştir.

Öğretim teknolojilerinin en kapsamlı tanımı Reiser (1987) tarafından yapılmıştır. Bu tanıma göre öğretim teknolojisi; “en faydalı ve etkili eğitimi sağlamak için, öğrenme ve iletişim sürecine dayalı, insan ve maddi kazançları bir arada kullanarak, öğretme ve öğrenme sürecinin hedefe bağlı şekilde özel olarak tasarlanması, uygulanması ve değerlendirilmesidir (Yalın, 2000: 4).

Eğitim teknolojisinin temel işlevi, eğitimde etkinlik ve verimliliği sağlayacak, öğrenme ve öğretme süreçleri tasarlamak, uygulatmak değerlendirmek ve geliştirmektir (MEB, 2003: 120).

Rıza (2003)'ya göre eğitim teknolojisi:“Değişik bilimlerin verilerini, özel hedef, yöntem, araç ve gereç, ölçme ve değerlendirme gibi eğitimin geniş alanlarında uygulamaya koyan, uygun maddi ve manevi ortamlarda insan gücünün en iyi şekilde kullanılmasını, eğitim sorunlarının çözülmesini, kalitenin yükseltilmesini, verimliliğin artırılmasını sağlayan bir sistemler bütünüdür.” Bu tanımda eğitim teknolojisin eğitim ve öğretim süreci içerindeki tüm öğeleri kapsadığını ve bu öğelerin her birinin önemli olduğunu, etkili kullanıldığında da eğitimde kalite ve verimin arttığı anlaşılmaktadır.

“Eğitim teknolojisi” ve "öğretim teknolojisi” kavramları alanla ilgili yayınlarda birbirinin yerine kullanılabilmektedir. Bu iki kavramın birbirinden farklı olduğunu düşünenler de vardır.

Alkan (1995) göre öğretim teknolojisi; "öğretimin, eğitimin bir alt kavramı olduğu anlayışına dayalı olarak ve belirli öğretim disiplinlerinin kendine özgü yönlerini dikkate alarak düzenlenmiş teknolojiyle ilgili bir terimdir. Örneğin, "fen öğretimi teknolojisi", "dil öğretimi teknolojisi", "biyoloji öğretimi teknolojisi" gibi. Bu terim, ilgili disiplin alanlarına özgü olarak etkili öğrenme düzenlemeleri oluşturmak üzere amaçlı ve kontrollü durumlarda insan gücü ve insan gücü dışı kaynakları birlikte işe koşarak belirli özel hedefleri doğrultusunda öğrenme-öğretme süreçleri tasarımlama, işe koşma, değerlendirme ve geliştirme eylemlerinin bütünün içeren sistematik bir yaklaşımı ifade etmektedir." şeklinde belirtmiştir (Alkan, 1995: 19).

Alkan (1995) göre eğitim teknolojisi ise "insanın öğrenmesi olgusunun tüm yönlerini içeren problemleri sistematik olarak analiz etmek, bunlara çözümler geliştirmek üzere ilgili tüm unsurları (insan gücünü, bilgileri, yöntemleri, teknikleri, araç-gereçleri, düzenlemeleri vb.) işe koşarak uygun tasarımlar geliştiren, uygulayan, değerlendiren ve yöneten karmaşık bir süreçtir. Diğer bir deyişle eğitim teknolojisi özgün bir disiplin iken öğretim teknolojisi bu konunun öğretimi aşamasındaki temel kavramdır" şeklinde belirtmiştir (Alkan, 1995: 19).

Bu çalışmada eğitim teknolojisi ile öğretim teknolojisi kavramı benzer anlamda kullanılmaktadır.

Literatürde çok daha fazla eğitim teknolojisi ile ilgili verilere rastlamak mümkündür. Çünkü daha önceden de bahsettiğimiz gibi günümüz eğitimi teknoloji olmadan düşünülemez hale gelmiştir. Bütün bu veriler incelendiğinde hepsinin ortak yönü eğitim ve öğretimin en iyi şekilde tasarlanması, en etkili eğitimin verilmesi ve en fazla eğitimden yarar sağlanması şeklinde olmuştur. Bu yüzden eğitim teknolojisinin faydalarından bahsetmenin faydalı olacağı düşünülmüştür.

2.2.2. Eğitimde Teknoloji Kullanımın Yararları

Eğitimde teknoloji kullanımının yararları hakkında literatürde çok fazla veriye rastlanmaktadır. Bu yüzden araştırmanın bu kısmında eğitimde teknoloji kullanımının faydalarından bahsedeceğiz.

Rıza (2003: 84-98), eğitim teknolojileri ve materyal gelişimi kitabında eğitim teknolojilerin faydalarını doğrudan yararları ve dolaylı yararları olmak üzere iki kısımda incelemiştir.

Bunlar belirtildiği şekilde kısaca aşağıdaki gibidir;

Dolaylı Yararları:

a) Yaratıcılığa sevk eder.

b) Öğretmenin modelini genişletir.

c) Fırsat eşitliğini gerçekleştirir.

d) Motivasyon yaratır.

e) Eğitimi bireyselleştirir.

f) Serbest eğitimi sağlar.

g) Bilgiyi ilk kaynaktan sağlar.

h) Kopya edilen bir sistem oluşturur.

Doğrudan Yararları:

a) Öğrenmeyi kolaylaştırır.

b) Aktif Öğrenmeyi sağlar.

c) Somut öğrenmeyi gerçekleştirir.

d) Aşamalı öğrenmenin temelini kurar.

e) Düşüncede sürekliliği sağlar.

f) Üretimi artırır.

g) Değişik sınıf ve düzeylerden özel hedefleri gerçekleştirir.

Eğitim teknolojisinin sınıf içerisinde zararlı hale gelmemesi için iyi bir planlama yapmak zorunludur. Eğitim teknolojisini ders içi etkinliklerde eğer planlamadan kullanılırsa tüm bu faydalar zarara dönüşecektir. Çünkü kısıtlı bir zamanda plansız eğitim teknolojisi kullanmak zaman açısından kötüye gidecektir. Bu yüzden İşman (2008) eğitim teknolojisini planlamanın faydalarını şu şekilde gruplamaktadır;

1. Plan, zaman ve para tasarrufu sağlar. Eğitim öğretim süreci plansız düşünülemez. Hazırlanan planda belirtilen hedef ve davranırlara uygun hareket edildiğinde zaman kaybı yaşanmaz. Bir plan içerisinde kullanılan eğitim teknolojileri tam verimli kullanıldığından gereksiz harcamalar yapılmaz. Bu nedenle planlı eğitim öğretim hem para hem de zaman tasarrufu sağlar.

2. Plan, hedeflere tam ulaşmayı sağlar. Öğretmenler eğitim öğretim süreçlerinde planlı bir Şekilde eğitim teknolojilerini aktif bir Şekilde kullanırlarsa belirlenen istendik davranırlar etkili ve kalıcı olarak kazandırırlar. Böylece öğrenmeler çok daha kısa sürede gerçekleşir.

3. Plan, güdülenmeyi artırır. Öğretmenler, planlı bir Şekilde eğitim teknolojilerini kullandığında öğrencilerin daha fazla duyu organına hitap edilmiş olur. Öğrencinin ne kadar çok duyu organına yönetilirse, öğrenmeler sürekli ve verimli olur. Öğrencilerde, ders içerisinde eğitim teknolojilerini kullanma güdülenmeyi artırır ve buna paralel olarak kaliteli öğrenme ortaya çıkar.

Eğitim teknolojisinin faydalarını bilim insanları farklı şekillerde yorumlamışlardır. İşman (2008) eğitim teknolojilerinin faydalarını 10 farklı grupta açıklamaktadır.

Bunlar;

1. Serbest Çalışma: Eğitim teknolojilerinin en önemli avantajlarından biride öğretmeninde öğrencinin istediği yerde ve zamanda ders materyallerine sahip olabilmesidir. İstedikleri zaman öğretmen ve öğrenci iletişime geçer ve eğitim fırsatını elde edebilir.

2. Birinci kaynaktan bilgi: Eğitim teknoloji sayesinde eğitim alacak kişiler birinci elden bilgiyi edinebilirler. Örneğin eğitim teknolojileri kanalıyla yapılan canlı konferanslar sayesinde bilgi değişmeden eğitim alan kişilere gönderilirler.

3. Eğitimde fırsat eşitliğidir: Eğitim teknoloji sayesinde ülkenin her yanında hatta dünyada binlerce kişiye aynı anda ulaşılabilir ve eğitim verilebilir. Bunun en güzel örnekleri uzaktan eğitim veren üniversitelerdir. Öğrenciler bu sayede birbirleriyle hiçbir ayrım yapılmaksızın eğitim almaktadır.

4. Çeşitlilik ve Kalite: Eğitim teknolojilerinin ders içerinde kullanılması çeşitlilik ve kalite sağlar. Örneğin fen ve teknoloji dersinde kullanılan bilgisayar yazılımları, internet vb. sayesinde öğrenciler görsel olarak daha zengin bir eğitim ortamı ile karşılaşacak ve gerçekte yapamayacakları deneyleri uygulama imkânı kazanacaktır.

5. Yaratıcılık: Öğrenmenin rahat ve özgür bir ortamda gerçekleşmesi öğrencilerin yaratıcılıklarının artmasını sağlar. Eğitim teknolojileri sayesinde öğrenciler istedikleri materyalleri rahat bir şekilde kullanırlar. Öğrenme ortamlarında çoklu ortamların kullanılması öğrencilerin zihinsel etkinliklerini arttırır ve onları yaratıcı düşünmeye sevk eder.

6. Bireysel Öğretim: Bilgisayarlardaki eğitim yazılımları ile öğrenciler bireysel olarak eğitim alabilirler. Bireysel eğitimin en önemli avantajı öğrencinin kendi hızına göre ve diğer

öğrencilerle kıyaslama olamadan eğitim alabilmesidir böylece rekabet ortamını sevmeyen diğer öğrencilere göre yavaş olan öğrenciler daha iyi öğrenmeler gerçekleştirebilirler.

7. Üretken Eğitim ve Hızlı Öğrenme: Eğitimde ne kadar çok ve hızlı istenilen davranışlar kazanılırsa o kadar iyidir. Bu da eğitim teknolojileri sayesinde gerçekleşebilir. Görsel açıdan zengin bir ortam sunun eğitim teknolojileri sayesinde öğrenciler daha zevkli ve güzel bir eğitim alırlar ve daha hızlı öğrenebilirler.

8. Gerçek öğrenme deneyimlerinin sağlanması: Eğitim teknolojisi sayesinde öğrenciler gerçek hayatta tehlikeli olabilecek deneyleri ve uygulamaları yapabilme imkânı kazanırlar. Örneğin kimya dersinde yapılan deneyler veya fen ve teknoloji dersinde elektrik konusunda yapılan uygulamalar… Uygulama ve deneylerin rahatlıkla yapılabilmesi öğrencilerin daha rahat öğrenebilmesini sağlar.

9. Yaşam Boyu Öğrenme: Eğitim teknolojileri sayesinde günümüzde artık yaşam boyu öğrenme gerçekleşmektedir. Sadece okulda eğitim ile bireyler kısıtlanıyor eğitim yaşamları bitince herhangi bir gelişim gösteremiyorlardı. Günümüzde ise eğitim teknolojileri sayesinde istedikleri yaşta istedikleri ortamda kişiler gerekli eğitimi alabilmektedir.

10. Öğrencilerin Öğrenme Öğretme Ortamlarında Aktif Bir Rol Alması: Öğrencilerin pasif olduğu eğitim ortamlarında öğrenme gerçekleşmez. Öğrenciler eğitim öğretim sürecinde aktif olmalıdır ve öğretmenler öğrencilere yol gösterici rehber konumunda olmalıdır. Eğitim teknolojileri sayesinde öğrenciler aktif bir şekilde eğitim almaktadırlar.

2.2.3. Türkiye'de Eğitimde Teknoloji Kullanımı

Eğitim çalışmalarında teknolojiden faydalı şekilde yararlanmak, yüz yılın gereklerine uygun şekilde donanımlı bireyler yetiştirmek amacıyla ülkemizde eğitim alanında çeşitli projeler geliştirilmiştir. Özellikle 1973 yılından günümüze kadar Devlet Planlama Teşkilatı [DPT] tarafından beş yıllık kalkınma planları halinde sunulan raporlarda eğitimde teknoloji kullanımıyla ilgili hedefler açıkça belirtilmiştir. Devlet Planlama Teşkilatı tarafından gündeme alınan bu hedefleri incelediğimizde;

Üçüncü beş yıllık kalkınma planında eğitimde teknoloji kullanımının eksik yönlerine değinilmiş ve ihtiyaç duyulan yatırımların ve gerekli görülen eleman istihdamının karşılanması kararı alınmıştır.

Görerek ve işiterek eğitim teknolojisinin, eğitimin bütün dallarında ve düzeylerinde yaygınlaşması ile denetleme mekanizması kuvvetlenecektir. Bu sayede eğitim tüm bireylerin ayağına gidecek böylece eğitimden yararlanan kişi sayısında artış sağlanacaktır. (DPT, 1973).

Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planında eğitim ve teknoloji konusu, kamu ve özel kurum ve kuruluşlar arasında verimli bir iş birliği sağlanacaktır.

Teknoloji politikası, teknoloji üretiminde ve transferinde ağırlıkları ve öncelikleri sektör esasına göre saptayan, hedeflerin gerçekleşmesi için eğitimden istihdama, para ve gümrük politikalarına değin çok boyutlu önlemleri ve mekanizmaları hazırlayan bir karar ve örgütlenme süreci içinde düzenlenecektir (DPT, 1979).

Beşinci Plan döneminde öncelik mesleki teknik eğitimin sağlanması ve geliştirilmesidir. Hızlı bir yaygın eğitimin örgün eğitimle birlikte ele alınması ve bunun için sanayinin ve iş çevrelerinin fiili katkısının sağlanması da faydalı olacaktır. Bu kalkınma planında yaygın eğitimin geliştirilmesi ve özellikle bilgisayar mühendisliği konusunda yetişmiş eleman ihtiyacının öneminden bahsedilmiştir (DPT, 1984).

Bireyler tarafından bilgisayar kullanımın yaygınlaşması sonucunda bilgisayarın eğitim aracı olarak kullanılması düşüncesi ortaya atılmış, altıncı beş yıllık kalkınma planında bilgisayar destekli eğitimin önemine vurgu yapılmıştır. Okullarda bilgisayar destekli eğitim ve öğretimin kullanılması ve yaygınlaştırılması kararı alınmıştır. (DPT, 1990).

Yedinci beş yıllık kalkınma planında, internet ağlarının eğitimde kullanımına ve bilimsel ve teknolojik faaliyetlerin etkinliğinin artırılmasında kamu ve özel kesim arasında işbirliğini geliştirici çalışmalara başlanmıştır. Üniversite ve sanayi işbirliği ile yürütülen teknopark faaliyetlerinin devam etmesinden, teknolojik bilgiyi elde etmeyi, kullanımını ve yaymayı sağlayacak yurtiçi ve yurtdışı bilgi ağları altyapısı oluşturulması çalışmaları sürmesinin öneminden bahsedilmiştir. Ayrıca bir önceki planda olduğu gibi okullarda bilgisayar destekli eğitim ve öğretimin kullanılması ve yaygınlaştırılması kararı yeniden alınmıştır (DPT, 1996).

2000'li yıllara kadar eğitim ve öğretimde yeni teknolojilerin kullanılması pek mümkün olmamıştır. İlköğretim başta olmak üzere eğitimin her kademesinde bilgisayarlı eğitime geçilmesi, tüm okullara internet ağı erişiminin sağlanması ve müfredat

programlarının en son yazılım programlarına dayanarak öğretilmesinin önem taşıması vurgulanmıştır (DPT, 2001).

2007 yılında yayınlanan hedeflere baktığımızda eğitimin hemen her kademesinde, ayrılan kaynaklarla öncelikle artan öğrenci sayılarının doğurduğu zorunlu ihtiyaçlar karşılanabilirken, eğitimde nitelik sorunu önemini korumaktadır. VIII. Plan döneminde eğitim yatırımlarına özel sektör desteği önemli boyutlara ulaşmış, okullarda bilgi ve iletişim teknolojilerinin kullanımı yaygınlaştırılmış ve müfredat geliştirme çalışmalarına hız verilmiştir. Eğitimde kalitenin artırılabilmesi için yenilenen müfredat programları ve öğretim yöntemlerine uyumlu olarak fiziki altyapı, donanım ve öğretmen niteliklerinin geliştirilmesi ve eğitime ayrılan kaynakların daha etkin kullanımı ihtiyacı devam etmektedir.

Bu dönemde öğrencilerin bilgisayarları ele alındığında, ilköğretimde bilgisayar başına sadece 31 öğrenci düşerken ortaöğretimde bu sayının 25 olduğu görülmektedir. Bölgeler bazında bilgisayar dağılımı da dengesizlik göstermektedir (DPT, 2007).

Onuncu ve günümüzde hala devam eden plan dönemimde ise eğitimde fırsat eşitliğinin artırılması ve hizmet sunumunun iyileştirilmesi konusunu üzerinde durulmuştur. Bu kapsamda okullarda ücretsiz ders kitabı dağıtımı, taşımalı eğitim gibi uygulamalar hayata geçirilmiş, öğretmenlerin istihdamında ve hizmet içi eğitimlerinde artış sağlanmış, FATİH Projesi başlatılmış, eğitime ayrılan kamu kaynağı artırılmış, 12 yıllık kademeli zorunlu eğitim sistemi tesis edilmiş ve müfredat bu çalışmalar doğrultusunda yenilenmiştir. Eğitimde her türlü altyapı iyileştirilmiştir.

2018 yılı sonunda eğitim kurumlarında bilgi ve iletişim teknolojisi altyapılarının iyileştirilmesi ve geliştirilmesi, öğretmen öğrencilerin teknolojiyi kullanma yeterliklerinin artırılması, FATİH Projesinin hızlı bir şekilde sonuca ulaşması ve teknolojinin eğitime entegrasyonu konusunda nitel ve nicel göstergeler geliştirilerek etki değerlendirmesinin yapılması hedeflenmiştir (DPT, 2013).

Devlet Planlama Teşkilatı tarafından hazırlanan bu verilere baktığımızda ülkemizde geçmiş yıllara oranla teknoloji kullanımı konusunda bir artışın olduğu görülmektedir. Yeterli altyapı imkanlarının sağlanması ile bu oran daha da artacaktır. Bununla birlikte eğitimde bilgisayar ve internet teknolojilerinin kullanımı artıkça öğretmen ve öğrencilerin bu konudaki yeterliliklerinin de artması beklenmektedir.

2.2.4. Milli Eğitim Bakanlığının Eğitimde Teknoloji Kullanımı İle İlgili Projeleri

Milli Eğitim Bakanlığı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü tarafından eğitimde teknolojinin kullanılması amacıyla çeşitli kuruluşlarla yapılan anlaşma ve projelerden bazılarını incelediğimizde;

ThinkQuest; Oracle ile MEB işbirliği sonucunda uygulamaya konmuş bir eğitim portalı projesidir. Bu proje ile ülkemizdeki tüm okullara ücretsiz bir web alanı sağlanmaktadır. Okulda görevli tüm öğretmen ve öğrencilere kişisel internet sayfaları hazırlamaları için ücretsiz alan ve programlar sunulmakta, öğrenci ve öğretmenlerin birbirleri ile ve programa dahil tüm yabancı ülke ve ulusal okullar ile etkileşim kurmasına izin vermektedir. Ayrıca program proje hazırlama, proje sergileme, ortak (okullar veya ülkelerarası) projeler hazırlama imkânı sunmaktadır. Projelerle ilgili bir de ödül sistemi içermektedir. Her yıl değerli bulunan projeler seçilip, hazırlayan öğretmen ve öğrenciler ödüllendirilmekte (Bilgisayar, Kamera vs.) ayrıca ücretsiz yurtdışı tatili hediye edilmektedir (MEB, 2007).

İntel Öğretmen Programı: MEB ve İntel firması arasında imzalanan işbirliği protokolü gereğince Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı resmi okullardaki tüm öğretmenlere yönelik olarak uygulanan İntel Öğretmen Programı iki versiyona sahiptir. İlköğretimde görevli öğretmenler için "yüz yüze", ortaöğretimde görevli öğretmenler için "karma" modelin uygulandığı programda öğretmenlerimize günümüz yapılandırmacı eğitim anlayışı ile örtüşen "Proje Tabanlı Öğrenme" ve " Proje Tabanlı Öğretme" tekniklerinin kavratılmasına önem veriliyor. Bilişim Teknolojilerini eğitim-öğretime ve planlamaya etkin şekilde dahil etmenin yollarının denendiği programdır (Eğitek, 2004).

Web Tabanlı İçerik Geliştirme: Proje ile il ve ilçelerden seçilen çeşitli eğitim dallarından öğretmenler eğitime alınarak yazarlık yazılımı programları konusunda eğitim almaktadır. Eğitimi alan öğretmenlerden eğitici materyaller hazırlamaları beklenmektedir. Eğitimlere öncelikle İntel Öğretmen Programı Kursu'na katılmış ve başarı göstermiş, bilgisayar kullanımı konusunda yeterli öğretmenler alınmaktadır (Eğitek, 2007).

Dyned: Dinamik Eğitim Sistemi olarak adlandırılan DynEd Dil Eğitim Sistemi bilgisayar laboratuarı olan tüm okullarda uygulamaya konmuştur (MEB, 2006).

Cisco Ağ Akademisi: Öğretmenlere yönelik bilgisayar ağları konusunda Cisco Ağ akademisi ile MEB 2007 yılında eğitimin başlaması için protokol imzalamıştır ve eğitimler devam etmektedir (MEB, 2006).

İTEC (Katılımcı Sınıf için Yenilikçi Teknolojiler): Proje isminden de anlaşılacağı üzere geleceğin sınıflarının dizaynıdır. Avrupa da 15 Eğitim Bakanlığının katılımı ile öğretmenleri, politika yapıcılarını, pedagoji uzmanlarını, yenilikçi öğretim uygulamalarını tanıtmak üzere eğitim süreçlerinin her aşamasındaki temsilcileri bir araya getirmektedir (İTEC, 2017).

İTEC içindeki eğitim araçları ve kaynakları ile 19 Avrupa ülkesindeki 2.000'den fazla sınıfta pilot çalışmalar yapılmıştır. İTEC'in amacı sistemli bir değişim oluşturmaktır. Avrupa da bulunan çocukları yüz yılın iş ve toplumuna hazırlamak için mevcut ve gelişmekte olan teknolojileri öğrenme etkinliklerine katmaktadır (İTEC, 2017).

Avrupa Komisyonu 7. Çerçeve Programından finansmanlı "Katılımcı Sınıf için Yenilikçi Teknolojiler (İTEC) Projesi" Avrupa çapında, 18 ülkenin Eğitim Bakanlıklarına bağlı pilot okullarda Eylül 2010'dan beri uygulanmaktadır. 5 fazdan oluşan ve 3. fazdan itibaren yaygınlaştırılma sürecine giren projeye ülkemiz adına Bakanlığımız, 26 Nisan 2010 tarihli İTEC Yönetim Kurulu Kararı ile kabul edilmiş olup 14/02/2012 tarih ve 2792 sayılı Bakan Onayı ile YEĞİTEK tarafından yürütülmektedir. Yeni teknolojilerin Yenilikçi Pedagojiler ile uygulanmasına odaklı bir Eğitim-Öğretim Projesi olan İTEC ile öğrencilerin müfredat gereksinimlerini proje tabanlı öğrenme modeli üzerine kurulu Öğrenme Hikâyeleri ve destekleyici web araçlarını kullanarak karşılamaktadır. Proje kapsamda öğretmenlere Öğrenme Hikâyeleri ve Öğrenme Aktiviteleri arşivi sunulmakta ve kullanımı için rehberlik edilmektedir. Bu Öğrenme Hikâyeleri ve Öğrenme Aktiviteleri öncelikle İTEC projesinin bir parçası olarak geliştirildi ve teknolojiyi kullanarak, müfredat öğretiminde yeni ve ilgi çekici yaklaşımlar benimsetmek için Avrupa çapında öğretmenlere ilham vermede son derece başarılı olduğu kanıtlandı Öğrenme Hikayeleri tasarımı, 21. Yüzyıl becerileri ve öğretmen yeterlikleri araştırmaları ile desteklenmektedir. Bu alandaki önceki çalışmaların özellikle Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü [UNESCO] yeterlik çerçevenin pratik kullanımını kolaylaştıran bir öğretmen yeterlilik çerçevesi benimsenmiştir. Yetkinliklerin Öğrenme Aktiviteleri ile eşleştirilmesi ayrıca öğretmenlere, geliştirmek istedikleri yetkinliklere göre Öğrenme Aktivitelerini seçme imkânı verir (İTEC, 2017).

eTwinning: eTwinning, Bilgi ve İletişim Teknolojileri [BİT] kullanımıyla okullar için destek, araç ve hizmetler sağlayarak Avrupa'da ki okullar arası işbirliğini teşvik eder. Ayrıca; eTwinning, eğitimciler için sürekli çevrimiçi Mesleki Gelişim için ücretsiz fırsatlar da sunmaktadır. 2005 yılında Avrupa Komisyonunun e-öğrenme Programının ana hareketi olarak başlatılan eTwinning, 2014 yılından bu yana AB Eğitim, Öğretim, Gençlik ve Spor program olan Erasmus+ 'a, sıkı bir şekilde entegre edilmiştir. eTwinning, iletişim kurmak, işbirliği yapmak, projeler geliştirmek, paylaşmak; kısacası Avrupa'daki en heyecan verici öğrenme topluluğunu hissetmek ve bu topluluğun bir parçası olmak için, Avrupa ülkelerindeki katılımcı okullardan birinde çalışan personele (öğretmenler, müdürler, kütüphaneciler v.b.) yönelik bir platform sunmaktadır (eTwinning, 2017).

Görüldüğü gibi Milli Eğitim Bakanlığı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü çeşitli kuruluşlarla anlaşmalar yaparak eğitim ile teknolojinin bütünleşmesini sağlama çalışmalarını sürdürmektedir. Günümüzde yaygın olarak bilinen ve uygulaması devam eden bir diğer proje ise FATİH Projesidir.

2.2.4.1. Fatih projesi

Dünyada teknolojik gelişmelerin toplumları her alanda etkilemesi ve buna paralel olarak iletişim teknolojilerinin hızla ilerlemesi ile birlikte, birçok alanda olduğu gibi eğitim bilimlerinde de yeni arayışlar içine girilmiştir. Ülkemizde de gelişen teknolojinin sınıflarda etkin kullanımını sağlamak, öğrenci başarısını yükseltmek ve de eğitimde fırsat eşitliğini yakalamak amacıyla farklı ve yeni projeler hayata geçirilmektedir (MEB, 2017).

Bu projelerin en sonuncusu, 2010 yılının Kasım ayında kamuoyuna duyurulan ve Milli Eğitim Bakanlığı ile Ulaştırma Bakanlığı'nın birlikte yürüttüğü, Fırsatları Artırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi isimli ve kısaca FATİH olarak bilinen dünyanın en büyük eğitim projedir. Türk Eğitim Sistemi için reform niteliğinde değişimler içerdiğine inanılan bu proje ile tüm öğrencimizin mükemmel bir eğitime ulaşması, en kaliteli eğitim içeriklerine sahip olması ve eğitimde fırsat eşitliğinin yakalanması hedeflenmektedir (MEB, 2017).

MEB (2017) bu ilkelerden hareketle başarı için çözüm faktörlerini 5 temel esasa dayandırmıştır. Bunlar;

1.**Erişilebilirlik**: Zaman ve mekandan bağımsız eğitim,

2.Verimlilik: Hedefe ulaşmak için daha verimli çalışma ortamları sağlamak,

3.Eşitlik (fırsat eşitliği): Tüm bireylerin en mükemmel hizmete ulaşabilmesini sağlayabilmek,

4.Ölçülebilirlik: Gelişimin doğru olabilmesi için süreç ve sonuçların doğru planlamasını sağlamak, buna göre düzgün geri bildirim verebilmek,

5.Kalite: Eğitim her kademesinde yüksek eğitim (MEB, 2017).

Tüm bu başarı faktörlerini dikkate alan 5 çözüm sayesinde, eğitimde fırsat eşitliği yakalanıp eğitim kalitesinin de yükseltilmesi hedeflenmiştir (MEB, 2017).

FATİH Projesi ile öğrencilerin, yalnızca derslerdeki başarısıyla değil, onların ilgi alanları, aktiviteleri ve eğilimleriyle değerlendirilebilmesi ve bu sayede, öğrencilerin tüm akademik hayatlarındaki bireysel veri istatistiklerinin elde edilmesi hedeflenmiştir. (MEB, 2017).

Bu sistemle sınıf yönetimi kullanılarak, öğretmen ve öğrenci etkileşimli tahta ve tablet etkileşimi sağlanacak, bilgi edinme/öğrenme süreçleri daha etkin kullanılacak, sınıf yönetimi ile öğretmen, sınıf içi üretilen materyalleri öğrencileri ile paylaşabilecek, ödev gönderebilecek, öğrencilerinin sınıf içerisinde öğrenme düzeylerini daha kontrollü olarak ölçebilecektir (MEB, 2017).

Bu sistemin sınıflarda mümkün olduğunca rahat ve kesintisiz kullanımı için okullara yüksek hızda internet alt yapısı hazırlanmaktadır. Okul bilgi sistemi ile okullara kurulan sistemler ile okullara ait donanım değişiklikleri izlenebilmektedir (MEB, 2017). Proje hedefi olarak ise aşağıdaki tablo öngörülmektedir.

Tablo 2.13. Fatih Projesi Hedefleri (MEB, 2017).

Her Okul İçin	**Her Derslik İçin**	**Her Öğretmen İçin**	**Her Öğrenci İçin**
Bir adet çok fonksiyonlu yazıcı	Etkileşimli tahta	Tablet Bilgisayar	Tablet Bilgisayar
Alt Yapı	Kablolu/Kablosuz İnternet Bağlantısı	EBA Portal	EBA Portal
Yüksek Hızlı Erişim	Sınıf Yönetimi	EBA Market	EBA Market
		E-posta Hesabı	E-posta Hesabı
		İçerik Geliştirme Stüdyosu	Bulut Hesabı
		Bulut Hesabı	Dijital Kimlik
		Öğrenim Yönetim Sistemi	Ödev Paylaşımı
		Ders Notları Paylaşımı	Bireysel Öğrenim Materyalleri

2.2.4.2. Fatih projesinde kapsam

Eğitimde FATİH Projesi okullara donanımların sağlanmasını, yüksek hızlı internetin bütün dersliklere ulaştırılmasını, derslere ait e-içeriklerin sağlanmasını, öğretmenlerin Bilişim Teknolojilerine [BT] entegrasyonunu ve içerik geliştirilmesi için web platformlarının kurulması ile proje uygulama desteği de dâhil olmak üzere faaliyetlerin gerçekleştirilmesini finanse edecektir (MEB, 2017).

Eğitimde FATİH Projesinin ana bileşenleri aşağıda gösterildiği gibidir (MEB, 2017) ;

Şekil 2.2. Fatih Projesi Ana Bileşenleri

FATİH Projesi sadece bir donanım veya eğitim projesi değildir. Bu nedenle, FATİH Projesi çok boyutlu bir hizmettir ve ülke ekonomisini dinamik kılmada oldukça büyük bir öneme ve yere sahiptir (MEB, 2017).

Kapsamı itibariyle bu proje ile;

- Yurtiçi üretimin ve katma değerin artırılması,
- Daha önce yurt içinde üretimi bulunmayan ürünlerin üretilebilmesi,
- Yeni teknoloji ve ürünlere yönelik araştırma-geliştirme faaliyetlerinin yapılabilmesi,
- Tüm okul dersliklerine yerleştireceği bilişim teknolojisi donanımı, yazılımı, ağ altyapısı ve internet erişim imkânı,
- Öğretmenlere ve öğrencilere verilecek e-kitabı, tablet bilgisayarı ile ülkemiz yerli üretiminin canlandırması yerli firmalara iş ortamı oluşturması,
- Genç girişimcilik ruhunu geliştirmesi hedeflenmektedir (MEB, 2017).

Yine bu proje ile bilgiye erişim kolaylaşacak ve projeyle daha önce okullarda yakalamaya çalıştığımız "okulda bilgisayar teknolojisi" hedefinden "öğrenci ve öğretmenin elinde bilişim teknolojisi" hedefi yakalanacaktır (MEB, 2017).

2.2.4.3. Fatih projesinde başlıca bileşenler

Fatih projesi temel olarak 9 ana bileşenden oluşmaktadır. Bunlar aşağıdaki şekilde kısaca gösterilmiştir.

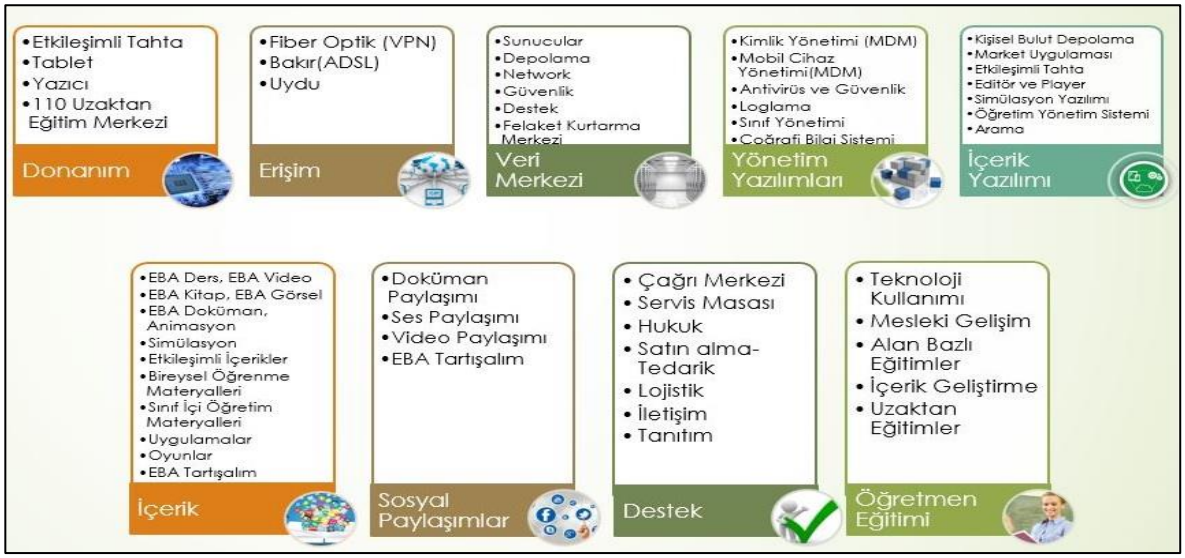

Şekil 2.3. Fatih projesi Temel Bileşenleri (URL:2)

2.2.4.3.1. Donanım bileşeni (etkileşimli tahta, tablet bilgisayar, yazıcı)

FATİH projesinde donanım bileşenlerini etkileşimli tahta, tablet bilgisayar, yazıcı ve 110 uzaktan eğitim merkezi oluşturmaktadır. Aşağıda bu bileşenlerden başlıklar halinde kısaca bahsedilmektedir.

1.Etkileşimli Tahta:

Eğitimde FATİH Projesi kapsamında eğitime destek olabilecek Bilişim Teknolojisi (BT) Ekipmanlarının tüm okul, derslik, öğretmen ve öğrencilerimize ulaştırılması hedeflenmiştir. Yapılan analiz ve geliştirme çalışmaları neticesinde tanımını «Yeşil Tahta, Beyaz Tahta, LED Ekran ve Bilgisayardan oluşan, sürgülü beyaz tahta sayesinde LED Ekran ve Bilgisayarı dış etkenlerden koruyan ve aynı zamanda yazma alanı genişleyebilen kendi bilgisayarı veya harici bir bilgisayar ile elektronik içerik ve medyaların

LED ekran üzerinden çalıştırılabildiği ve her türlü yazılımın çalıştırılabildiği kullanıcı ile etkileşimi olan eğitim aracı» şeklinde yapabileceğimiz ve Etkileşimli Tahta olarak isimlendirdiğimiz bir cihaz ortaya çıkmıştır (MEB, 2017)

Etkileşimli Tahta'nın diğer Akıllı Tahtalara göre avantajları nelerdir?

Mevcut akıllı tahtaların kullanım zorluğu, harici bir bilgisayar ile bağlantısının yapılması gerekliliği ve bunun teknik bilgi gerektirdiği, projeksiyon makinesi yoluyla görüntü aktarımı yapıldığı için görüntü kalitesinin zamanla azaldığı ve lamba ömrü dolduğunda maliyet olarak yüksek bir bedelle lambasının değiştirildiği, aydınlık ortamda sağlıklı görüntü alınamadığı, öğretmenin gölgesinin ekrana düşmesinden dolayı kullanışsız olduğu, bilgisayar arızası veya elektrik kesintisinde akıllı tahtanın tamamen devre dışı kaldığı vb. durumlar göz önüne alındığında geliştirilen Etkileşimli Tahtanın eğitim ortamları için daha ideal bir çözüm olduğu görülmüştür (MEB, 2017).

2.Tablet Bilgisayar:

2011 yılında pilot dağıtımla başlatılan tablet dağıtımı daha sonraki yıllarda da devam etmiştir. 2011 yılında sayısı 13.800'ü bulan tablet bilgisayar seti dağıtımı 2014 yılında 737.800 âdete ulaşmıştır. 2015 yılında ise bu sayı neredeyse iki katına çıkarak 1.437.800 adet olmuştur (MEB, 2017).

Tablet bilgisayar setinde öncelikli olarak altyapı ve etkileşimli tahta kurulumları tamamlanmış meslek liseleri haricindeki liselerdeki 9.sınıf öğrenci ve öğretmenler hedeflenmiştir. Meslek liseleri ve ortaokullar ise henüz planlanma aşamasındadır (MEB, 2017).

3.Yazıcı:

Eğitimde FATİH Projesi kapsamında, okullardaki donanım ihtiyacını gidermek ve derslik, laboratuar, idari ve sosyal alanlarda öğretmen, öğrenci ve idarecilerin öğrenme-öğretme ortamlarından faydalanmaları için Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı ile OYAK Pazarlama Hizmet ve Tur. A.Ş. arasında 10.01.2014 tarihinde 41.996 adet A3/A4 Çok Fonksiyonlu yazıcı alımına ilişin sözleşme imzalanmıştır (MEB, 2017).

2.2.4.3.2. Erişim bileşeni

Eğitimde FATİH Projesi kapsamında okulların internet ve MEB içerik servislerine erişimini sağlayan ağ altyapısının sağlıklı bir şekilde hizmet vermesi erişim olarak adlandırılmaktadır (MEB, 2017).

Okullarda kurulacak alt yapı çalışmaları sonucunda, her sınıftan e-içeriklere, internete güvenli ve filtreli erişim sağlanacaktır. Bu kapsamda okullarda aktif (switchler, routerlari access pointler vs.) ve pasif (kablolar, kablo uçları, patch panel, kanallar, takma aparatları, kesintisiz güç kaynağı vs) cihazlar kurulacak, bu cihazlardan veri ve elektrik kablolamaları yapılarak internet ve intranet erişimleri sağlanacaktır (MEB, 2017).

2.2.4.3.3. Öğretmen eğitimi bileşeni

Ülkemizin en önemli eğitim projelerinden olan Fatih Projesi'nin bileşenlerinden biri de Öğretmenlerin Hizmetiçi Eğitimidir. Bu kapsamda okullarımızda görevli tüm öğretmenlerimize yüz yüze ve uzaktan eğitimler verilerek, teknoloji destekli eğitim ve teknolojinin bilinçli kullanımı konularında bilgi ve becerilerinin arttırılması hedeflenmektedir (MEB, 2017).

Sınıflarda kullanılan etkileşimli tahtanın, öğrenci ve öğretmen tabletlerinin eğitim ve öğretim sürecinde aktif kullanımı ve eğitimlerde öğrenci tabletlerinin ders içinde ve ders dışında, hem bilgiye erişim hem de etkinliği destekleyici bir araç olarak kullanımı amaçlanmaktadır (MEB, 2017).

Fatih Projesi kapsamındaki yönetici ve öğretmen eğitimleri, çeşitli kurumlarla Bakanlığımız arasında yapılan protokollerle yürütülen projelere ait eğitimler ve Genel Müdürlüğümüz personelinin eğitimleri yürütülmektedir (MEB, 2017).

MEB (2017) aşağıda öğretmenlere verilen eğitim çeşitleri kısaca açıklanmıştır.

1-Yüz yüze Eğitimler:

- ***FATİH Projesi Eğitimde Teknoloji Kullanımı Eğitici Eğitimi:*** Projenin temel eğitimidir. Etkileşimli tahta ve tahta yazılımını kullanabilme ve ders süreçlerinde materyal kullanmaya yönelik uygulama yapmayı hedefleyen eğitimlerdir.

- ***FATİH Projesi Etkileşimli Sınıf Yönetimi Eğitici Eğitimi:*** EBA, EBA ders, içerik geliştirme araçları ve EBA V sınıf tahta tablet etkileşimini içeren eğitimdir.
- ***FATİH Projesi Pardus Temel Eğitimi****:* Öğretmen ve öğrencilerin etkileşimli tahtayı özellikle ders anlatımı sırasında ihtiyaç duydukları temel işlevleri daha rahat şekilde kullanmalarını sağlamak amacıyla geliştirilen Pardus ETAP işletim sistemi hakkında yapılan temel eğitimdir.
- ***FATİH Projesi Ders Akışı Tasarımı Eğitimler****:* Türk Telekom – Sebit işbirliği ile verilen e-içerik geliştirme eğitimlerinin ilk basamağıdır. Alan bazlı olarak yapılmaktadır.
- ***FATİH Projesi Teknoloji Destekli Eğitimler:*** Öğretmenlerimizin kendi branşlarına özgü çevrimiçi/ çevrim dışı yazılımları, elektronik materyalleri ve android uygulamaları kullanmalarını sağlamak amacıyla yapılan alan bazlı eğitimlerdir.
- ***Network Eğitimleri****:* Mesleki ve Teknik okullarda görev yapan öğretmenlere ağ teknolojileri ve ağ güvenliği konularında yapılan eğitimlerdir.
- ***Yönetici Seminerleri:*** İl/İlçe milli eğitim müdürlüklerinde görevli yöneticilere ve Proje okullarında görevli yöneticilere projenin uygulama süreçleri ve mahalli uygular hakkında bilgi vermek amacıyla yapılan seminerlerdir.

2-Uzaktan Eğitimler:

- ***FATİH Projesi Etkileşimli Sınıf Yönetimi Eğitimi:*** Eğitimde Teknoloji Kullanımı, EBA V-Sınıf, EBA ve EBA ders materyallerinin ders sürecinde kullanımı konularını kapsayan eğitimdir. Yüz yüze ve uzaktan eğitim olmak üzere iki farklı yöntemle yürütülmektedir. Uzaktan eğitim yöntemi projenin birinci faz okullarında görevli öğretmenler öncelikli olmak üzere planlanmış ve bu yöntemin tüm öğretmenler bazında yaygınlaştırılması hedeflenmektedir. Uzaktan eğitimler uygulamalı eğitim modeli şeklinde uygulanmakta olup eğitime katılan öğretmenlerin eğitmen rehberliğinde öğrencilerle birlikte bir ders işlenişini yapmasını kapsamaktadır.
- ***FATİH Projesi BT'nin ve İnternet'in Bilinçli Güvenli Kullanımı Eğitimi*****:** Öğretmenlerimizin gerek günlük hayatta gerekse eğitim-öğretim sürecinde bilinçli internet kullanımı konusunda bilgi düzeylerini artırmayı hedefleyen bir eğitimdir. Önceki yıllarda yüz yüze eğitim yöntemi ile yürütülen faaliyet 2016 yılı itibarı ile uzaktan eğitim yöntemi ile yürütülmektedir.

- ***FATİH Projesi Ağ Altyapısı Semineri:*** Proje kapsamında ağ alt yapısı ile ilgili keşif, uygulama ve muayene kabul süreçleri ile ilgili yapılan seminerdir.

3-Mahalli Eğitimler:

Mahalli eğitimler proje kapsamında eğitim alan Fatih Projesi Eğitmenleri tarafından verilmektedir. Mahalli yapılan "FATİH Projesi- Eğitimde Teknoloji Kullanımı" kurslarına, projenin 1. Fazında görev yapan 114.308 öğretmen katılmıştır ve faz 1 eğitimleri tamamlanmıştır. Faz 2 eğitimleri 2015-2017 yıllarında yüz yüze ve uzaktan eğitim yöntemiyle devam etmektedir.

2.2.4.3.4. İçerik bileşeni

Eğitimde FATİH Projesi Kapsamında İçerik Hizmetleri EBA tarafından sunulmaktadır

EBA (Eğitim Bilişim Ağı):

Eğitimde FATİH Projesinin içerik ayağını oluşturan Eğitim Bilişim Ağı (www.eba.gov.tr), Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü tarafından yürütülen çevrimiçi bir sosyal eğitim platformudur (MEB, 2017).

Bu platformun amacı; okulda, evde, kısacası ihtiyaç duyulan her yerde bilgi teknolojileri araçlarını kullanarak etkili materyal kullanımını destekleyip teknolojinin eğitime entegrasyonunu sağlamaktır. EBA, sınıf seviyelerine uygun, güvenilir ve doğru e-içerikler sunmak için oluşturulup geliştirilmeye devam etmektedir (MEB, 2017).

Öğretmen ve öğrenciler başta olmak üzere eğitimin tüm paydaşları için tasarlanan EBA;

- Farklı, zengin ve eğitici içerikler sunmak,
- Bilişim kültürünü yaygınlaştırarak eğitimde kullanılmasını sağlamak,
- İçerikle ilgili ihtiyaçlara cevap vermek,
- Sosyal ağ yapısıyla kullanıcıların bilgi alışverişinde bulunabilmelerini sağlamak,
- Zengin ve gittikçe büyüyen arşiviyle derslere katkı sağlamak,

- Bilgiyi öğrenirken aynı zamanda yeniden yapılandırabilmek ve bilgiden bilgi üretmek,
- Farklı öğrenme stillerine (sözel, görsel, sayısal, sosyal, bireysel, işitsel öğrenme) sahip öğrencileri de kapsamak,
- Bütün öğretmenleri ortak bir paydada buluşturarak eğitime el birliğiyle yön vermelerini sağlamak,
- Teknolojiyi bir amaç olarak değil bir araç olarak kullanmak amacıyla tasarlanan sosyal bir eğitim platformudur.

"EBA MARKET" adı verilen MEB Fatih projesi kapsamında Yenlikleri ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü [YEĞİTEK] tarafından hazırlanan market uygulaması sayesinde öğrenci ve öğretmenler derslerde ve günlük hayatlarında kullanabilecekleri 80'den fazla mobil uygulamaya ulaşabilmektedir.

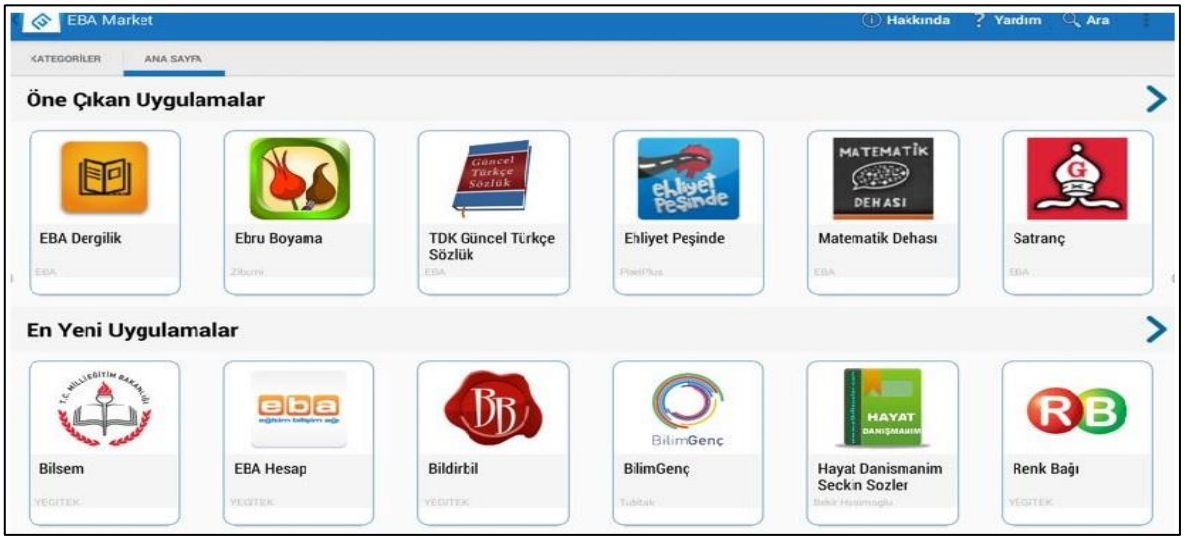

Resim 2.1. EBA Market Uygulaması (URL:2)

2.2.5. Öğretmenlerin Teknoloji Kullanımı

Eğitimde teknoloji kullanımının faydalarından bahsederken planlamanın ve sınıf içinde eğitim teknolojisinin doğru kullanımının ne derece önemli olduğunun üzerinde fazlaca durulmuştur. Buradan da anlaşılacağı gibi eğitimde teknoloji kullanımının yukarıda bahsedilen faydalarından öğrencilerin yararlanabilmesi için sınıf içinde kaynak, rol model, rehber olan öğretmenlerin bu eğitim teknolojilerini iyi bir şekilde organize etmeleri ve kullanabilmeleri gerekmektedir.

Öğretmenler genelde öğrenciler tarafından rol model olarak görülür. Öğrencilerin sınıf içerisinde ya da sınıf dışında öğretmenlerini kendilerine örnek aldıkları birçok araştırma tarafından desteklenmiştir. Bu nedenle öğretmenlerin sınıf içerisinde ya da sınıf dışında öğrencilere iyi bir örnek olmaları gerekmektedir (Şişman, 2011). Eğitim öğretim ortamlarında ortamı ve programı yöneten kişiler öğretmenlerdir. Öğretmenlerin toplumda yönlendirici ve yönetici bir rolü vardır. Eğitim öğretim ortamlarındaki tüm etkinliklerin bir amacı vardır ve bu amaçlar düzenli bir plan oluşturularak öğretmenler tarafından gerçekleştirilir (Balcı, 2007).

İşman (2015) eğitim teknolojileri ne kadar belirtilen fırsatları sağlasa da asıl görevin eğitim teknolojisini kullanacak olan öğretmene düştüğünü söylemiştir. Öğretmenler eğitim teknolojisini eğitim öğretim platformlarında kullanmadan evvel aşağıda belirtilen sorulara mutlaka yanıt aramaları gerektiğini belirtmiştir.

- Öğrencilerin teknoloji kullanımına tepkileri nasıl olacak?
- Teknolojiler, yeni kavramların öğretilmesinde ne gibi katkılar sağlayacak?
- Teknoloji, öğrenme öğretme sistemlerini ne gibi etkileyecek?
- Öğrenciler teknolojiyi kullanabilmek ne gibi yeteneklere sahip olmalıdır?
- Teknoloji, öğretmen-öğrenci ilişkisini ne gibi etkileyecek?
- Teknoloji, öğrencilerin başarısına katkı sağlayacak mı?
- Teknolojiyi kullanmadan önce kurmak için ne kadar zaman ihtiyacımız var?
- Teknoloji, benim öğretim sistemimimi ne gibi etkileyecek?
- Eğer teknoloji kullanmaya karar verirsem nasıl yöneteceğim?

Öğretmen yukarıda sıralanan soruların cevabını alıp ders içinde ona göre eğitim teknoloji kullanmak için plan yaparsa daha çok verim ve fayda sağlayacaktır.

ISTE (2008) tarafından öğretmenler için Ulusal Eğitim Teknolojisi Standartları [NETS•T] ve Performans Göstergelerini kısaca aşağıdaki başlıklar halinde belirlemiştir. ISTE'de öğretmenlerin öğrenciler için iyi bir model olmaları gerektiğini vurgulamıştır.

1. Öğrencilerin kalıcı öğrenmesini ve yaratıcılıklarını kolaylaştırmak ve esin kaynağı olmak.
2. Dijital Çağ Öğrenme ve Değerlendirme Süreçlerini Tasarımlamak ve Geliştirmek.
3. Dijital Çağ İş Yaşamına ve Öğrenme Sürecine Model Olmak.
4. Dijital Vatandaşlığı ve Sorumluluğu Teşvik Etmek ve Model Olmak.
5. Mesleki Gelişim ve Liderlikte Aktif Olmak.

Birçok kaynakta da sınıf içerisindeki iletişim süreci belirlenmiştir. İletişim sürecinde öğretmenin yeri aşağıdaki gibi belirtmiştir.

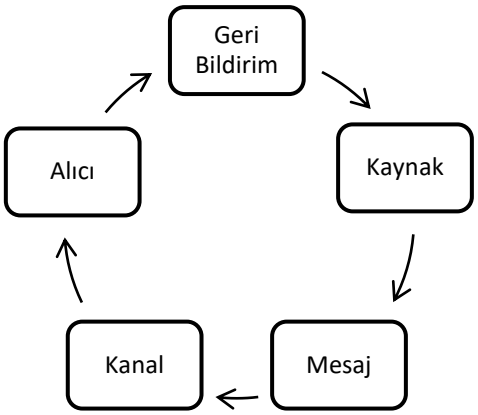

Şekil 2.4. İletişim süreci ve Öğeleri

Yukarıdaki şekilde belirtilen, iletişim sürecinin öğelerinden olan kaynak, iletişim sürecini başlatan; bilgi, duygu ve maharete sahip olup, bu bilgi, duygu, maharetleri öğrencilerine ileterek bir öğrenme öğretme ortamındaki istenen hedeflere ulaşmak isteyen kimsedir. Eğitim öğretim ortamlarında ortamında kaynak görevini üstlenen kişi öğretmendir (Barut, 2015). Öğretmenin amacı sahip olduğu bilgi, duygu ve mahareti öğrencileri ile paylaşarak öğrencilerinde onlarda kalıcı davranış değişikliği oluşturmaktır.

Sınıf içerisinde öğretmenin eğitimdeki rolü çok büyüktür. Yapılandırmacı yaklaşıma göre her ne kadar öğretmen rehber konumunda olsa da eğer öğretmen iletişim sürecinde ki kaynak olma rolünü başarı ile yerine getiremez ise eğitim öğretim aksamış olacaktır.

Sınıf içerisinde planlı ve etkili bir eğitim teknoloji kullanan öğretmen, dersi verimli ve kaliteli hale getirmiş olacak, böylece öğrenciler öğretmene ve derse karşı olumlu bir tutum sergileyeceklerdir.

2.3. YETERLİK KAVRAMI

2.3.1. Yeterlik

Yeterlik kavramı sözlükte bir şeyi iyi ve etkili bir şekilde yapma yeteneği (American Heritage Dictionary, 2014) ya da bir işi yapmak için gerekli olan özel bilgi, ehliyet, görevini yerine getirme gücü, gerçek ya da tüzel kişinin haklara sahip olması, haklarını kullanabilmesi, yüküm ve sorumluluk altına girebilmesi gücü olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2016). Genel anlamda yeterlik; bir kişiye belirli rolleri oynayabilme gücü kazandıran özelliklerdir (Bursalıoğlu, 1981). Yeterlik, bir meslek alanına ait görevlerin yapılabilmesi için gereken, mesleki bilgi, beceri ve tutumlara sahip olma durumudur (http://acikders.hacettepe.edu.tr/). Şahin (2004) göre yeterlik, "bir görevi icra etmek ve görevin gerektirdiği sorumlulukları yerine getirmek için ihtiyaç duyulan yetenek, bilgi ve becerileri ifade eden bir kavram" dır. MEB (2008) ise, yeterliği şöyle tanımlamaktadır: Bir meslek alanına özgü görevlerin yapılabilmesi için gerekli olan mesleki bilgi, beceri ve tutumlara sahip olma durumudur. Aslında halk arasında " işinin ehli olma" deyimini yeterli kavramıyla özleştirmek mümkündür. Nitekim yukarıda ki tanımlardan da anlaşılacağı üzere alanında uzman olan kişiler, aynı zamanda yeterlik düzeyi yüksek kişilerdir ve ancak böyle bireylere sahip örgütlerde gelişimden söz edilebilir.

Yeterlik düzeyi ise ilk defa, Bandura'nın Sosyal Öğrenme Kuramı'nda ortaya çıkan bir kavramdır ve bireylerin olası durumlarla baş edebilmeleri için gerekli olan davranış ve tutumları ne kadar iyi yapabileceklerine yönelik öznel yargılarını kapsamaktadır (Bıkmaz, 2004).

Genel olarak bakıldığında, meslek tanımlarında yer alan standartlar ve bu standartları gerçekleştirmede gerekli olan yeterlikler, artık her bir meslek alanı için vazgeçilmez unsurlar olarak düşünülebilir (Ayan, 2011). Buradan hareketle yeterlik çerçeveleri pek çok ülkede ve sektörde oluşturulmaktadır (Ayan, 2011). Çoğunlukla da özel alanlarla ilgili olarak ortaya çıkmaktadır. Bunların en önemlilerinden birisi de "öğretmen yeterliğidir" (Konuk, 2011).

2.3.2. Öğretmen Yeterliği

Öğretmen yeterliği, son yıllarda adından sıkça söz ettiren konulardan biri haline gelmiştir (Dursun, 2013; Gönüllü, 2009; Kalkan, 2012; Rehber, 2009). Küreselleşen dünyada toplumların amacı okuyabilen, düşünebilen, araştırabilen, üretebilen, problem çözebilen, analiz ve sentez yapabilen, yaşam boyu öğrenme becerilerine sahip aynı zamanda sosyal anlamda bireylerle sağlıklı ilişki kurabilen, ahlak sistemleri oturmuş, sorumluluklarını bilen; başta kendine sonra vatanına, milletine ve en önemlisi tüm insanlığa faydalı bireyler yetiştirmektir. Bu amaç için kullanılacak en uygun araç eğitimdir. Çünkü Gelen ve Özer'in (2008) de belirttiği gibi, bir ülkenin her alanda kalkınmasının temelinde eğitilmiş insan gücü yatmaktadır. Bu durum ise şüphesiz öğretmenler ve öğretmenlik mesleğiyle ilgilidir.

Günümüzde öğretmenlerin rolleri değişmektedir. Bu nedenle öğretmenlerin değişen rollere uygun olarak çok iyi yetişmesi gerekir. Erden (2005), bir öğretmenin genel kültür, alan bilgisi ve öğretmenlik meslek bilgisi yeterliğine sahip olması gerektiğini belirtmiştir. Ayrıca, Millî Eğitim Bakanlığı Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi 1999 yılında, "EARGED Çağdaş Öğretmen Profili" çalışmasında çağdaş öğretmenin şu yeterliklere sahip olması gerektiğini belirtmiştir: Çağdaş Öğretmen;

- Günümüz eğitim ihtiyaçlarına cevap verebilecek 21. yüzyılın bilgi teknolojisi toplumunda öğrencileri geleceğe hazırlayabilecek yeterlikte olmalıdır.
- Kendi konu alanına hâkim olmalıdır.
- Öğrenci gelişimi boyutunda; öğrenciyi tanıma becerisine sahip olmalı, bireysel farklılıkları görebilmelidir.
- Öğretimi plânlama boyutunda; ders etkinliğini nasıl plânlayacağını bilmelidir.
- Öğreteceği konunun özelliğine göre öğretim yöntem ve tekniklerini kullanabilmeli ve eğitim ortamını daha verimli hale getirmek için kendine özgü taktikler geliştirebilmeli ve bilgi iletişim teknolojisinden yararlanabilmelidir.
- Öğrenciler ile sağlıklı iletişim kurabilmeli, öğrenme ortamını öğrencilerin ve konuların özelliklerine uygun hale getirebilmeli ve öğrencilerin derse aktif katılımını sağlayabilmelidir.
- Meslekî gelişmede çağdaş öğretmen sorumluluklarını ve özlük haklarını, mesleği ile ilgili kanun, yönetmelik ve tüzükleri, bilgi toplumu içindeki yerini ve önemini bilmelidir.

Öğrenme-öğretme sürecinde öğretmenlerin mesleki anlamda, özel alanlarında iyi yetiştirmeleri gerekmektedir. Çünkü birçok alanda meydana gelen değişimler ve gelişmeler doğrudan veya dolaylı olarak eğitim sürecini etkilemektedir. Bu nedenle öğretmenler de yukarda bahsedilen çağdaş öğretmen profiline göre kendilerini geliştirmelidir.

Öğretmenlerin sahip olması gereken yeterliklerin neler olacağını, bunların ne ölçüde, nasıl edineceği ve geliştireceği, oldukça önemli ve kapsamlı bir konudur (Gelen ve Özer, 2008). Örneğin, etkili bir öğretmenin nitelikleri konunda beş farklı ülkede yapılan bir çalışmada aşağıdaki nitelikler belirlenmiştir (Kalkan, 2012): Etkili öğretmen;

1. Öğrencileri üst düzey akademik beceri ve nitelikleri kazanmaları için motive eder.
2. İyi bir sınıf yöneticisidir.
3. İş birliğine dayalı, destekleyici ve olumlu bir ortam yaratır.
4. Öğretim yaptığı alanla ilgili öğretim becerilerine sahip olandır.
5. Öğrencileri için uygun kitap, makale vb. unsurları tespit edebilendir.
6. Öğrencileri için uygun hedefler belirler ve bu hedeflere ulaşmaları için çalışır.
7. Öğrencilerin kendilerini düzenlemeleri için onları teşvik eder.
8. Disiplinler arası bir anlayışla öğretim etkinliklerini düzenler.

Bunların yanı sıra Türk bilim adamı İbn-i Sina öğretmenlerin dürüst, insaflı, temiz ve kibar, çocuk eğitimini ve öğretimini bilen, çocuklarla ilgilenen ve onları yalnız bırakmayan kişiler olması gerektiğini belirtmiştir.

Avrupa'da yapılan öğretmen yeterlikleri ve nitelikleri ile ilgili komisyon çalışmasında ise öğretmenlerin bilgi ve değişen sorunlara yanıt vermek için donatılmış olmaları gerektiği belirtilmiştir. Öğretmenler topluma aktif olarak katılmak ve toplumu hayata hazırlamak durumundadırlar ve öğretmenler yaşam boyu öğrenenlerdir (Rehber, 2009).

- AB temel beceriler dokümanında önerilen disiplinler arası becerilerin öğretimi,
- Karşılıklı saygı ve işbirliğine dayalı, güvenli ve cazip bir okul ortamının oluşturulması,
- Özel eğitim ihtiyaçları dâhil olmak üzere, farklı yetenek ve ihtiyaçlara sahip, farklı sosyal ve kültürel çevrelerden gelen öğrencilerden oluşan heterojen sınıflardaki öğrencilere etkili olarak öğretebilme,

- Meslektaşları, aileler ve daha geniş toplumsal çevre ile yakın işbirliği içinde çalışabilme,
- Okul geliştirmeye katılma ve katkı sağlayabilme,
- Sorgulayıcı araştırma ve uygulamalarla yeni bilgi geliştirme ve yenilikçi olma,
- Mesleki gelişiminde ve çeşitli işleri yaparken bilişim teknolojilerini kullanma,
- Kariyerleri süresince mesleki gelişimlerinde özerk bir öğrenici haline gelme, olarak belirlenmiştir.

Yüksek Öğretim Kurumu [YÖK] tarafından belirlenen öğretmen yeterlilikleri ise şöyle sınıflandırılmıştı (Aslan, 2011):

1. Konu alanı ve alan eğitimine ilişkin yeterlilikler
2. Öğretme-öğrenme sürecine ilişkin yeterlilikler
3. Öğrencilerin öğrenmelerini izleme, değerlendirme ve kayıt tutma
4. Tamamlayıcı mesleki yeterlilikler

MEB tarafından 2008 yılında belirlenen ve her öğretmende bulunması beklenen yeterlikler başlıkta toplanmıştır. Bunlar "Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterliği" ve "Öğretmenlik Mesleği Özel Alan Yeterliği" şeklindedir. Tüm öğretmenlerde bulunması gereken bilgi, beceri ve tutum özelliklerini kapsayan, 6 ana yeterlik (A-B-C-D-E-F), 31 alt yeterlik ve bu alt yeterliklere sahip olmak için neler yapmaları gerektiğini ifade eden 233 performans göstergesinden oluşur (MEB, 2008).

2.3.3. Öğretmenlerin Teknoloji Kullanım Yeterlikleri

Teknolojinin eğitim ve öğretimin temel unsuru haline gelmesiyle birlikte artık yeni nesillerin teknolojiye hakim olması, öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının bu konuda üst düzey donanıma erişmeleri ve de teknolojinin eğitime yeni bir anlayış getirmesi gerektirmektedir. Ancak ülkemizdeki üniversitelerin alt yapı yetersizliği ve donamlı öğretim elemanı eksikliği gibi faktörler sebebiyle öğretmen adayları teknoloji konusunda istenilen seviyede yetiştirilememektedir (Yılmaz ve Ayaydın, 2015).

Öğretmenlerin öğretim teknolojilerini etkin bir şekilde kullanması öğretim teknolojileriyle ilgili altyapılarının ve öğretim teknolojilerine ilişkin algılarının nasıl olduğu ile doğrudan ilişkilidir. Öğretim teknolojileriyle ilgili yeterli altyapıya sahip olan öğretmenler bu teknolojileri derslerinde daha aktif ve verimli bir şekilde kullanmaktadırlar.

Bu sebeple, öğretmen adayları göreve başlamadan önce gerek üniversite eğitimlerinde gerek dışarıdan alacakları kurslardan taksiye ile eksiklerini tamamlamalı, çağın gerektirdiği bilgi ve donanıma sahip olmaları sağlanmalıdır (Yılmaz ve Ayaydın, 2015).

Kayaduman, Seferoğlu ve Sırakaya (2011) göre "eğitim uygulamalarındaki son yıllarda yaşanan gelişim ve değişimler öğretmenlerin sahip olması gereken yeterlilikler konusunda da değişiklikler yapılması gerekliliğini doğurmaktadır" şeklinde görüş belirtmişlerdir.

Günümüz koşullarında öğretmenlerden beklenen yeterlikler incelendiğinde bazı uluslararası ölçütlerin dikkat çektiği görülmektedir. Örneğin, ISTE öğretmenlerde bulunması gereken becerileri "teknoloji okur-yazarı olma, derslerinde teknolojiden istifade edebilme, öğrencilerini teknoloji kullanmaya yöneltebilme, öğrencilerine bilgiye ulaşma ve bilgiyi kullanma becerilerini kazandırmada öğrenme çevresini teknoloji kullanabilecekleri şekilde düzenleyebilme, mesleki gelişimleri ve deneyim paylaşımı için meslektaşları ile internet üzerinden iş birliği yapabilme" şeklinde temel bir takım standartlar kapsamında belirlemiştir (ISTE, 2008).

Ülkemizde ise Milli Eğitim Bakanlığınca 2006 yılında yayınlanan Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterliklerinde şu şekilde özetlenmektedir:

*****BİT ile ilgili hukuksal ve ahlaki sorumlulukları bilme ve bunları öğrencilere kazandırabilme,

*****Teknoloji okur-yazarı olma,

*****BİT'deki gelişmelerden haberdar olabilme,

*****Meslekî gelişimini arttırmak artırmak için BİT'den faydalanabilmek,

*****BİT'den (çevrimiçi dergi, uygulama yazılımları, e-posta, vb.) bilgiyi paylaşma amacıyla yararlanabilme,

*****BİT'ide kullanarak çeşitli deneyimlere, özelliklere ve yeteneklere sahip öğrencilere uygun öğrenme ortamları sağlayabilme,

*****Ders planında ve materyal hazırlamada bilgisayar ve diğer teknolojik araçlardan yararlanabilme,

*****Teknolojik ortamlardaki (veritabanları, çevrimiçi kaynaklar vb.) öğretme-öğrenme ile ilgili kaynaklara ulaşabilme,

*****Teknoloji kaynaklarının etkili kullanımına model olabilme ve bunları öğretebilme,

*****Öğrencilerin çeşitli ihtiyaçlarını dikkate alarak öğrenci merkezli stratejileri destekleyen teknolojiler kullanabilme,

*****Teknolojiyi yoğun öğrenme ortamlarında davranış yönetimi için stratejiler geliştirebilme ve uygulayabilme,

*****BİT'i kullanarak verileri analiz edebilme,

*****BİT'i kullanarak sonuçlardan velileri, okul yönetimini ve diğer eğitimcileri haberdar edebilme" şeklinde belirlenmiştir (MEB, 2006).

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından geliştirilen Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri kapsamında, öğretmenlerin, teknolojiyi kullanabilen ve bu konuda öğrencilere rol model olabilen kişiler olması beklenmektedir.

2.3.4. Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri

MEB (2008) tarafından belirlenen Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlik Alanları ve Alt Yeterlikler aşağıda belirtilmiştir.

A- Kişisel ve Mesleki Değerler-Mesleki Gelişim

A1- Öğrencilere Değer Verme, Anlama ve Saygı Gösterme

A2- Öğrencilerin Öğrenebileceğine ve Başaracağına İnanma

A3- Ulusal ve Evrensel Değerlere Önem Verme

A4- Öz Değerlendirme Yapma

A5- Kişisel Gelişimi Sağlama

A6- Mesleki Gelişmeleri İzleme ve Katkı Sağlama

A7- Okulun İyileştirilmesine ve Geliştirilmesine Katkı Sağlama

A8- Mesleki Yasaları İzleme, Görev ve Sorumlulukları Yerine Getirme

B- Öğrenciyi Tanıma

B1- Gelişim Özelliklerini

B2- İlgi ve İhtiyaçları Dikkate Alma

B3- Öğrenciye Değer Verme

B4- Öğrenciye Rehberlik Etmek

C- Öğrenme ve Öğretme Süreci

C1- Dersi Planlama

C2- Materyal Hazırlama

C3- Öğrenme Ortamlarını Düzenleme

C4- Ders Dışı Etkinlikleri

C5- Bireysel Farklılıkları Dikkate Alarak Öğretimi Çeşitlendirme

C6- Zaman Yönetimi

C7- Davranış Yönetimi

D- Öğrenmeyi, Gelişimi İzleme ve Değerlendirme

D1- Ölçme ve Değerlendirme Yöntem ve Tekniklerini Belirleme

D2- Değişik Ölçme Tekniklerini Kullanarak Öğrencinin Öğrenmelerini Ölçme

D3- Verileri Analiz Ederek Yorumlama, Geri Bildirim Sağlama

D4- Sonuçlara Göre Öğretme-Öğrenme Sürecini Gözden Geçirme

E- Okul-Aile ve Toplum İlişkileri

E1- Çevreyi Tanıma

E2- Çevre Olanaklarından Yararlanma

E3- Okulu Kültür Merkezi Durumuna Getirme

E4- Aileyi Tanıma ve Ailelerle İlişkilerde Tarafsızlık

E5- Aile Katılımı ve İşbirliği Sağlama

F- Program ve İçerik Bilgisi

F1- Türk Milli Eğitimin Amaç ve İlkeleri

F2- Özel Alan Öğretim Programı Bilgisi ve Uygulama Becerisi

F3- Özel Alan öğretim Programını İzleme, Değerlendirme ve Geliştirme

Çağımızın hızla yayılan bilgi ve teknolojisi, öğretmen yeterliliklerindeki bu derin değişimi ve gelişimi de zorunlu kılmıştır. Çünkü insanlar da hareket halindeki bu evrende sürekli bir değişim içindedir. Genç insanların bu değişime ayak uydurabilmesi için öğretmenlerin daha aktif olması gereklidir (Cüce, 2016). Öğretmenlik mesleği genel yeterliklerinin ne olduğuna değindikten sonra, alanı sınırlandırıp sosyal bilgiler öğretmenlerinin özel alan yeterliliklerine değinebiliriz.

2.3.5. Sosyal Bilgiler Öğretmeni Özel Alan Yeterlikleri

Nitelikli, üretken, bilime ve sanata değer veren toplumsal değerlerimizi özümsemiş bireyler yetiştirebilmemiz, bizim niteliklerime ve sahip olduğumuz yeterliklerin farkında oluşumuza ve bunları sürekli olarak geliştirme çabamıza bağlıdır. Eğitim öğretim sürecinin çok değişkenli ve karmaşık yapısı nedeniyle, öğretmenlerin güçlük çektiği bilinmektedir (MEB, 2008).

Öğretmenin kendi gelişim alanını belirleyip, bu alanda gelişimini sağlamak için sahip olması gereken bilgi, beceri ve tutumları içeren sosyal bilgiler öğretmenlerinin özel alan yeterlikleri Milli Eğitim Bakanlığı Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü'nün 2008 yılında yayımladığı Öğretmen Yeterlilikleri adlı kitapta, 5 yeterlik alanı, 20 yeterlik ve her yeterliğe ait A1, A2, A3 olarak düzeylendirilen performans göstergesi şeklinde belirlenmiştir (Ek.5).

A1 düzeyi: Öğretmenin öğretim programına ilişkin uygulamalarındaki farkındalığı ile öğretmenlik mesleğine ilişkin sahip olduğu temel bilgi, beceri ve tutumları gösteren performans göstergelerini içerir.

A2 düzeyi: Öğretmenin A1 düzeyindeki bilgi ve farkındalığının yanı sıra, öğretim sürecindeki uygulamalarında edindiği mesleki deneyimlerle programın gereğini yerine getirdiği, uygulamalarını çeşitlendirdiği, öğrenci ilgi ve ihtiyaçlarını dikkate aldığı performans göstergelerini içerir.

A3 düzeyi: Öğretmenin A2 düzeyinde geliştirdiği uygulamalarını, öğretimin farklı değişkenlerini de göz önünde bulundurarak özgün bir şekilde çeşitlendirmesini gerektiren performans göstergelerini içerir. Bu düzeydeki performans göstergelerine sahip olan öğretmen, özgün yorumuna dayalı yeni uygulamalarla alanına katkı sağlayabilir, meslektaşları, veliler, sivil toplum kuruluşları ve diğer kurumlarla sürekli işbirliği yapabilir (MEB, 2008).

Tablo 2.14. Sosyal Bilgiler Özel Alan Yeterlikleri

Yeterlik Alanı
1-Öğretim Sürecini Planlama ve Düzenleme
2-Öğrenme-Öğretme Süreci
3-İzleme Ve Değerlendirme
4-Okul, Aile Ve Toplumla İşbirliği Yapma
5-Mesleki Gelişimi Sağlama

1-Öğretim Sürecini Planlama ve Düzenleme

Bu yeterlik alanı kendi içinde 3 yeterlikten oluşur. Bunlar;

- Öğretim sürecini en iyi şekilde organize etme,
- Öğrenme platformlarını planlayabilme,
- Öğretim sürecine uygun materyaller planlama yeterlikleridir (MEB, 2008).

2-Öğrenme-Öğretme Süreci

Bu yeterlik alanı kendi içinde 6 yeterlikten oluşur. Bunlar;

- Türk tarihini ve kültürünü oluşturan temel öğe süreçler ile kültürel mirasın korunması ve geliştirilmesi bilincini kazandırabilme,
- Öğrencilerin, insan, yer ve çevre etkileşimini algılamalarını sağlayabilme,
- Ekonomik faaliyetler ve gelişmelerin toplum üzerindeki etkisini kavrayabilme,
- Demokratik yönetim anlayışını, insanların doğuştan ve toplum içinde kazandığı haklar ile kişilere, topluma, insanlığa karşı sorumlulukları olduğu bilincini kazandırabilme,
- Atatürk ilke ve inkılaplarının dayandığı temel esaslar ile Türk inkılabının tarihi anlamını, toplumun siyasal, sosyal, kültürel, ekonomik alanda gelişimine etkilerini ve önemini kavrayabilme,
- Özel gereksinimli ve özel eğitime gereksinim duyan öğrencileri dikkate alarak uygulamalar yapabilme yeterlikleridir.

3-İzleme Ve Değerlendirme

Bu yeterlik alanı kendi içinde 3 yeterlikten oluşur. Bunlar;

- Ölçme ve değerlendirme uygulamalarının hedeflerini ortaya koyma,
- Ölçme ve değerlendirme araç ve uygulamalarını etkin şekilde kullanabilme,
- Öğretimde uygulanan ölçme araçlarından ortaya çıkan verileri planlayabilme yeterlikleridir (MEB, 2008).

4-Okul, Aile Ve Toplumla İşbirliği Yapma

Bu yeterlik alanı kendi içinde 5 yeterlikten oluşur. Bunlar;

- Öğrencilerin günlük hayatta ihtiyaç duyacağı konularda geliştirilmesinde ailelerle işbirliği yapabilme,
- Öğrencilerin ulusal bayram ve törenlerin anlam ve önemini farkına varmalarını ve törenlere aktif katılımlarını sağlayabilme,
- Okulun kültür ve öğrenme merkezi haline getirilmesinde toplumla iş birliği yapabilme,
- Toplumsal liderlik yapabilme yeterlikleridir (MEB, 2008).

5-Mesleki Gelişimi Sağlama

Bu yeterlik alanı kendi içinde 5 yeterlikten oluşur. Bunlar;

- Mesleki yeterliliklerini ortaya koyabilme,
- Sosyal bilgiler öğretimine dayalı bireysel gelişimini ortaya koyabilme,
- Mesleki gelişimine yönelik uygulamalarda bilimsel araştırma yöntem ve tekniklerinden faydalanabilme yeterlikleridir (MEB, 2008).

Talim ve Terbiye Kurulunca uygun bulunan Sosyal Bilgiler Öğretmeni Özel Alan Yeterlikleri, Bakanlık Makamının 25 Temmuz 2008 tarih ve 2391 sayılı onayı ile yürürlüğe konulmuştur. Milli Eğitim Bakanlığı yetiştirdiği Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin bu özel alan yeterliliklerine sahip olmasını beklemektedir. Bu yeterlikler sayesinde öğretmenlerin öğrencilerini gelecek için daha kararlı ve daha kabiliyetli bir şekilde yetiştirmesi istenmektedir.

2.3.6. Yeterliği Düşük Bireylerin Özellikleri

Bandura (1994) yeterliği düşük olan kişilerin özelliklerini kısaca şu şekilde açıklamıştır (Sağlam, 2007):

1. Kendine güvenmeyen bireyler zor gördükleri görevleri almaktan kaçınırlar.
2. Karşılaştıkları olaylar karşısında kararsızdırlar.
3. Zor görevlerle karşılaştıklarında kişisel yetersizliklerini ve karşılaşacakları engelleri yollarına devam etmemek için sebep olarak gösterirler ve sürekli olumsuz bakış açısı geliştirirler.

4. Zor koşullarda ortaya koydukları çabayı azaltırlar hatta güçlüklerle yüzleştiklerinde hemen çaba göstermekten vazgeçerler.

5.Yenilgiler ve başarısızlıklar sonrasında sahip oldukları yeterlik duyusunu iyileştirmede yavaş hareket ederler.

6. Çok kolay strese girerler.

7. Karşılaştıkları olaylarla baş etmekte zorlanırlar.

8. Umutsuzluk ve mutsuzluk yaşarlar.

9. Zor ve aşılması güç problemlerle karşılaştıklarında kendilerini yetersiz bulurlar.

10. Bir olayda ilk denemelerinde başarısız olurlarsa tekrar denemekten kaçınırlar.

11. Kendi gayretlerinin sonucu pek değiştiremeyeceğine inanma.

2.3.7. Yeterliği Yüksek Bireylerin Özellikleri

1. Karmaşık olaylarla baş edebilme,
2. Problemlerin üstesinden gelme,
3. Çalışmalarında sabırlı olma,
4. Başarmak için kendilerine güvenme,
5. Meslek hayatlarında daha başarılı olma özelliklerine sahiptirler.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümünde; araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama teknikleri ve verilerin analizine ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

3.1. Araştırma Modeli

Bu araştırma da, daha derin ve detaylı bilgiler elde etme amacıyla nicel ve nitel araştırma desenlerinin bir arada kullanıldığı karma yöntem kullanılmıştır. Karma yöntem araştırması; araştırmacı veya araştırma ekibinin, anlama ve doğrulamanın genişliği ve derinliği amacıyla nitel ve nicel araştırma yaklaşımlarının bileşenlerini birleştirdikleri bir araştırma türüdür (Johnson Onwuegbuzie ve Turner, 2007: 123).

Karma yöntem araştırması, araştırmacının veri topladığı ve analiz ettiği, bulguları dâhil ettiği ve tek bir çalışmada veya araştırma programında nitel ve nicel yaklaşım veya yöntemleri kullanarak çıkarımlarda bulunduğu bir araştırmadır (Creswell, 2003; Tashakkori ve Teddlie, 1998).

Karma yöntemde hangi verinin baskın olarak konumlandırılacağı, hangi sırayla gerçekleştirilecekleri tamamen araştırmacıya bağlıdır. Sırayla veya aynı anda nitel ve nicel veriler toplanması araştırmacının amacına göre şekillenir. Karma yöntemde öncelik, nitel ya da nicel verilerden birine verilebileceği gibi her ikisine de eşit olarak verilebilir. Bunu şekillendirecek olan ise çalışmanın örneklemi ve araştırmada neyin vurgulandığıdır (Tunalı, Gözü ve Özen, 2016). Bu vurgulama, hangi verilerin baskın olacağını da gösterecektir, bir karma araştırma yöntemi nitel baskın, nicel baskın ya da eşit baskınlıkta olabilir. (Johnson, Onwuegbuzie ve Turner, 2007: 125).

Literatür incelendiğinde araştırmacıların model seçimini kolaylaştırdığı düşünülen bazı tasarımlar dikkat çekmektedir. Bunlar; Cresswell (2003: 206-211); Morse (2003: 189-203); Johnson ve Onwueqbuzie (2004: 21)'nin tasarımlarıdır. Aşağıda Cresswell'in altı ana başlıkta toplağı tasarımdan kısaca bahsedilmiştir.

1-*Sıralı açıklayıcı tasarım*; nicel verilere öncelik verilir, nitel verilerin yapısal rolünü nicel veriler artırmaktır.

2-*Sıralı araştırıcı tasarım*; nicel verilere öncelik verilir, nicel veri nitel verilerin artışı için kullanılır.

3-*Sıralı dönüşümsel tasarım*; önce nicel (NİCEL - nitel) veri toplanıp analiz edildikten sonra nitel veriler alınabilir veya tersine önce nitel (NİTEL - nicel) veri toplanıp analiz edilir sonra nicel veri elde edilebilir.

4-*Eşzamanlı üçgenleme*; bu tasarımda eşit baskınlık söz konusudur; nicel ve nitel veriler aynı zamanda toplanıp analiz edilir.

5-*Eşzamanlı iç içe geçmiş*; eşzamanlı üçgenlemeye benzer olarak nicel ve nitel veriler aynı zamanda toplanır; analiz edilmesine rağmen üçgenlemeden farklı olarak genelde nicel ya da nitel veriye ağırlık verilir.

6-*Eşzamanlı dönüşümsel*; tüm veriler aynı zamanda toplanarak analiz edilir. Öncelik genellikle nitel ya da nicel veri türlerine verilse de bazı özel durumlarda iki veri türü de eşit önem taşıyabilir.

Bu bağlamda araştırmada yukarıda bahsedilen karma yöntem tasarımlarından " Eş zamanlı İç içe geçmiş tasarım" kullanılmıştır. Bu tasarımda yukarıda da belirtildiği üzere nicel ve nitel veriler aynı zamanda toplanır ve analiz edilir. Ancak, genelde nicel ya da nitel veriye ağırlık verilir. Bu tasarımlarda bir tür veri diğerinin içinde olduğundan içte kalan veri türüne daha az önem verilir. Bunun bir sebebi, az önem verilen veri türünün tümüyle farklı bir soru veya soru takımlarına cevap vermede yardımcı olmak için kullanılıyor olmasıdır. Verilerin birleştirilmesi genelde veri analizi aşamasında yapılır (Creswell, 2003: 217). Bu araştırmada nitel veriler nicel verileri detaylandırmak için kullanılmıştır.

Nicel ve nitel araştırma yöntemlerinin birlikte kullanıldığı karma yöntemden yararlanılan bu araştırmada nicel boyutta sosyal bilgiler öğretmenlerine “Eğitimciler İçin Temel Teknoloji Yeterlikleri Ölçeği (Ek.3)”, nitel boyutta ise “Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Teknoloji Yeterlikleri” görüşme formu (Ek.4)” kullanılmıştır.

3.2. Evren ve Örneklem

Çalışma evrenini Bursa ilinin merkez ilçelerinde (Osmangazi, Nilüfer, Yıldırım) görev yapmakta olan sosyal bilgiler öğretmenleri oluşturmaktadır. Bursa İl Milli Eğitim Müdürlüğünden elde veriler doğrultusunda Bursa ilinin merkez ilçelerinde 2015-2016 yılında toplam 186 sosyal bilgiler öğretmeni görev yapmaktadır.

Bu bağlamda "Eğitimciler İçin Temel Teknoloji Yeterlilikleri" ölçeği elektronik ortamda Bursa ilinin merkez ilçelerinde görev yapmakta olan tüm sosyal bilgiler öğretmenlerine elektronik ortamdan gönderilmiştir ve 107 öğretmen tarafından geri dönüş sağlanmıştır, "Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Teknoloji Yeterlikleri" görüşme formu ile de 10 öğretmenle görüşülmüştür.

Araştırmanın nicel çalışma grubunu oluşturan sosyal bilgiler öğretmenlerinin demografik özelikleri aşağıda bulunan Tablo 3.1'de gösterilmektedir

Tablo 3.1. Araştırma Grubunda Yer Alan Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Demografik Özellikleri

Özellik		**Sayı**	**Yüzde %**
Cinsiyet	Erkek	59	55,1
	Kadın	48	44,9
Kıdem Yılı	1-5	37	34,6
	6-10	27	25,2
	11-15	22	20,6
	16-20	13	12,1
	20 ve >	8	7,5
Okul Türü	Devlet	78	72,9
	Özel	29	27,1
Bilgisayar Kullanım Süresi	1-4 saat	49	45,8
	5-8 saat	50	46,7
	9-12 saat	5	4,7
	13-16 saat	2	1,9
	16 ve > saat	1	0,9
İnternet Kullanım Süresi	1-4 saat	43	40,2
	5-8 saat	47	43,9
	9-12 saat	11	10,3
	13-16 saat	4	3,7
	16 ve > saat	2	1,9

Tablo 3.1. Araştırma Grubunda Yer Alan Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Demografik Özellikleri (Devam)			
Bilgisayarı Kullanım Amacı	Ödev hazırlama ve bilgi toplama	49	45,8
	Sosyal Amaçlı	42	39,3
	Oyun Oynama	4	3,7
	E-Posta Kontrolü	4	3,7
	Profesyonel Amaçlı	8	7,5
Eğitim Teknolojileri Kullanım Düzeyi	Hiç kullanamıyorum	1	0,9
	Çok az düzeyde kullanabiliyorum	7	6,5
	Orta düzeyde kullanabiliyorum	48	44,9
	İyi düzeyde kullanabiliyorum	40	37,4
	Çok iyi düzeyde kullanabiliyorum	11	10,3
Üniversite/Öğretmenlik Eğitiminin Teknoloji Kullanımına Etkisi	Hiç bir şekilde hazırladığını düşünmüyorum	13	12,1
	Çok az düzeyde hazırladığını düşünüyorum	19	17,8
	Orta düzeyde hazırladığını düşünüyorum	44	41,1
	İyi düzeyde hazırladığını düşünüyorum	27	25,2
	Çok iyi düzeyde hazırladığını düşünüyorum	4	3,7
Temel Bilgisayar Kullanımı Hizmet İçi Eğitimi Alma Durumu	Evet	57	53,3
	Hayır	50	46,7
Toplam		**107**	**100**

Tablo 3.1 'de görüldüğü gibi sosyal bilgiler öğretmenlerinin 59'u (%55,1) erkek, 48'i (%44,9) kadın olduğu görülmektedir. Sosyal bilgiler öğretmenlerin 37'si (%34,6) kıdem yılı 1-5 , 27'si (%25,2) kıdem yılı 6-10 , 22'si (%20,6) kıdem yılı 11-15, 13'ü (%12,1) kıdem yılı 16-20, 8'i (%7,5) kıdem yılı 20 ve > arasında yer almaktadır. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin 78'i (%72,9) devlet, 29'u (%27,1) özel okulda görev yapmaktadır. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin 49'u (%45,8) bilgisayar kullanım süresinin 1-4 saat, Sosyal bilgiler öğretmenlerinin 50'si (%46,7) bilgisayar kullanım süresinin 5-8 saat, Sosyal bilgiler öğretmenlerinin 5'i (%4,7) bilgisayar kullanım süresinin 9-12 saat, Sosyal bilgiler öğretmenlerinin 2'si (%1,9) bilgisayar kullanım süresinin 13-16 saat, Sosyal bilgiler öğretmenlerinin 1'i (%0,9) bilgisayar kullanım süresinin 16 ve > saat olduğunu belirtmiştir. 43 sosyal bilgiler öğretmeni (%40,2) interneti 1-4 saat, . 47 sosyal bilgiler öğretmeni (%43,9) interneti 5-8 saat, 11 sosyal bilgiler öğretmeni (%10,3) interneti 9-12 saat, 4 sosyal bilgiler öğretmeni (%3,7) interneti 13-16 saat, 2 sosyal bilgiler öğretmeni (%1,9) interneti 16 ve > saat süreyle kullandıklarını belirtmiştir.

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin 49'u (%45,8) bilgisayarı ödev hazırlama ve bilgi toplama, 42'si (%39,3) sosyal amaçlı, 4'ü (%3,7) oyun oynama, 4'ü (%3,7) e-posta kontrolü, 8'i (%7,5) profesyonel amaçlı kullanmaktadırlar. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin 1'i (%0,9) eğitim teknolojilerini hiç kullanmıyorum,7'si (%6,5) eğitim teknolojilerini çok az düzeyde

kullanabiliyorum, 48'i (%44,9) eğitim teknolojilerini orta düzeyde kullanabiliyorum, 40'ı (%37,4) eğitim teknolojilerini iyi düzeyde kullanabiliyorum, 11'i (%10,3) eğitim teknolojilerini çok iyi düzeyde kullanabiliyorum şeklinde belirtmiştir. Ayrıca üniversite/öğretmenlik eğitiminin teknoloji kullanımına etkisine 13'ü (%12,1) hiç bir şekilde hazırladığını düşünmüyorum, 19'u (%17,8) çok az düzeyde hazırladığını düşünüyorum, 44'ü (%41,1) orta düzeyde hazırladığını düşünüyorum, 27'si (%25,2) iyi düzeyde hazırladığını düşünüyorum, 4'ü (3,7) çok iyi düzeyde hazırladığını düşünüyorum yanıtını vermiştir. 57 (%53,3) sosyal bilgiler öğretmeni temel bilgisayar kullanımı hizmet içi eğitimi alma duruma evet yanıtı verirken, 50 (%46,7) sosyal bilgiler öğretmeni temel bilgisayar kullanımı hizmet içi eğitimi alma duruma hayır yanıtı vermiştir.

3.3. Veri Toplama Araçları

Çalışmada nicel ve nitel araştırma yöntemlerinin birlikte kullanıldığı karma yöntemden yararlandığı için, bu araştırmada veriler "Eğitimciler İçin Temel Teknoloji Yeterlikleri" ölçeği ve "Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Teknoloji Yeterlikleri" görüşme formu" ile elde edilmiştir.

3.3.1. Nicel Verilerin Toplanması

Eğitimciler için temel teknoloji yeterlikleri ölçeği 2000 yılında Flowers ve Algozzine tarafından geliştirilmiş ve 2008 yılında Tekinaslan tarafından Türkiye Cumhuriyeti koşullarında geçerlik ve güvenirlik çalışması yapılmıştır. Flowers ve Algozzine tarafından 437 lisans öğrencisi üzerinde gerçekleştirilen geliştirme çalışmasında ölçeğin sekiz boyuttan oluştuğu bulunmuştur. Ancak ölçek geliştiricileri aynı faktör altında toplanan iki boyutu (Temel bilgisayar kullanım becerileri ve Kurulum, bakım ve sorun giderme) farklı boyutlar olarak tanımlamış ve ölçeğin yapısını toplam dokuz boyut olarak belirlemişlerdir. Dokuz boyut arasındaki korelasyon katsayılarının. 41 ile 69 arasında değiştiği ve tamamının .01 seviyesinde anlamlı olduğu görülmüştür. Ayrıca, toplam ölçek puanları ve ölçekteki dokuz ayrı boyutun iç güvenirlik katsayıları hesaplanmış ve sırasıyla her bir boyut için α =.87, .90, .90, .96, .97, .95, .88, .90, .91 ve toplam ölçek puanları için α =.97 bulunmuştur (Flowers ve Algozzine, 2000).

Tekinarslan (2008) tarafından gerçekleştirilen uyarlama çalışmasında ise 45 maddeden oluşan özgün ölçeğin güncellenmesi açısından ölçeğe 3 madde daha eklenerek ölçek 48 maddeye çıkartılmış ve ölçek toplam dokuz boyuttan (Temel bilgisayar kullanım becerileri, Kurulum, bakım ve sorun giderme, Kelime işlemci, Hesap tablosu, Veritabanları, İnternet ağı kullanma, Telekomünikasyon (uziletişim), Medyalı iletişim (Elektronik slayt, tepegöz, vs.) ile Sosyal, yasal ve etik konular) oluştuğu belirlenmiştir. Türkçeye uyarlanan ölçekteki dokuz boyut arasındaki korelasyon katsayılarının .24 ile .64 arasında değiştiği ($p<.01$), alt boyutların iç tutarlılık katsayılarının sırasıyla α= .91, .95, .92, .92, .88, .88, 88, .90, .61, ve ölçeğin tamamı için α = .95 olduğu bulunmuştur (Tekinarslan, 2008).

Uygulama sürecinde ölçeğe erişildikten sonra, ölçek uyarlayıcısından gerekli izinler ve istatistiksel bilgiler alınmış, ölçeğe cevaplayıcıların demografik özelliklerini saptamaya yönelik kişisel bilgi formu eklenerek hazırlanan ankete son şekli verilmiştir. Likert tipinde hazırlanmış ölçekte cevaplayıcılardan Yetersiz (1), Az Yeterli (2), Yeterli (3) ve Çok Yeterli (4) ifadelerinden birisini işaretlemeleri istenmiştir.

Uygulama sonunda araştırma grubundan elde edilen veriler açımlayıcı faktör çözümlemelerinden yararlanılarak yapı geçerliği açısından tekrar incelenmiştir. Cevaplayıcılardan elde edilen verilerin boyut çözümlemesine uygunluğunu ortaya koymak üzere Kaiser Mayer-Olkin (KMO) değeri hesaplanmıştır. KMO ölçütü 0,9-1 olduğunda mükemmel, 0,8-0,89 arasında olduğunda çok iyi, 0,7-0,79 arasında olduğunda iyi, 0,6-0,69 arasında olduğunda orta, 0,5-0,59 arasında olduğunda zayıf ve 0,5'in altında olduğunda veri setinin faktör analizi için uygun olmadığını belirtilmektedir (Aydın,2007). Söz konusu analizde KMO örneklem yeterliliği ölçütü 0,885 bulunmuştur. Örneklem yeterli büyüklüğe sahiptir. Barlett Testine bakıldığında ise testin gözlenen anlamlılık düzeyi 0,000 çıkmıştır. Her iki teste bakıldığında verilere faktör analizi yapılması uygundur.

Tablo 3.2. Elde Edilen Verilerin Kaiser-Meyer-Olkin Ve Bartlett's Ölçütü

KMO and Bartlett's Test		
Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.	,885	
Bartlett's Test of Sphericity	Approx. Chi-Square	6588,256
	Df	1128
	Sig.	,000

Faktör türetme tekniği olarak temel bileşenler ve döndürme tekniği olarak varimax uygulanan veri grubundan elde edilen faktör analiz sonuçları incelendiğinde ölçekteki maddelerin öz-değeri birden büyük yedi boyut altında toplandıkları ve bu yedi boyutun toplam varyansın %79.126'sını açıkladığı görülmüştür.

Bu boyutlar sırasıyla şöyledir; 1.boyut "Hesap Tablosu ve Veritabanı", 2.boyut "Temel Bilgisayar Kullanım Becerileri", 3.boyut " Kurulum, Bakım, Sorun Giderme ", 4.boyut " Sosyal, Yasal ve Etik Konular", 5.boyut " Kelime İşlemci Kullanım Becerileri ", 6.boyut "İnternet Ağı Kullanma ve Telekominasyon ", 7.boyut "Medyalı iletişim ve Telekominasyon" olarak tanımlanmıştır.

Tablo 3.3 deki faktör analiz sonucunda özdeğeri (Eigenvalue değeri) 1'in üzerinde olan 7 faktör olduğu saptanmıştır. 1. faktör bu ölçekle ölçülmeye çalışılan özelliğin %48,77'sini açıklarken sırasıyla 2. faktör %10,23'sini, 3. faktör %5,86'sını, 4. faktör %4,76'sını, 5. faktör %3,63'ünü, 6.faktör %3,45'ini, 7.faktör ise %2,39'unu açıklamaktadır. Toplamda bu ölçek, ölçülmeye çalışılan özelliğin %71,27'sini açıklayabilmektedir.

Tablo 3.3. Faktör Analiz Sonuçları

Boyut	**Başlangıç Özdeğerleri**			**Döndürülmüş Değerler**		
	Toplam	**% Varyans**	**Kümülatif %**	**Toplam**	**% Varyans**	**Kümülatif %**
1	23,41	48,77	48,77	7,73	16,10	16,10
2	4,91	10,23	59,01	7,59	15,82	31,93
3	2,81	5,86	64,87	5,12	10,68	42,61
4	2,28	4,76	69,64	4,91	10,23	52,84
5	1,74	3,63	73,27	4,73	9,85	62,70
6	1,65	3,45	76,73	4,43	9,23	71,93
7	1,15	2,39	79,12	3,45	7,19	79,12

Çizgi grafiğinden de yedinci faktörden itibaren grafiğin eğimini önemli ölçüde kaybetmesi, faktör sayısının altı veya yedi faktörle sınırlandırılabileceğini göstermektedir.

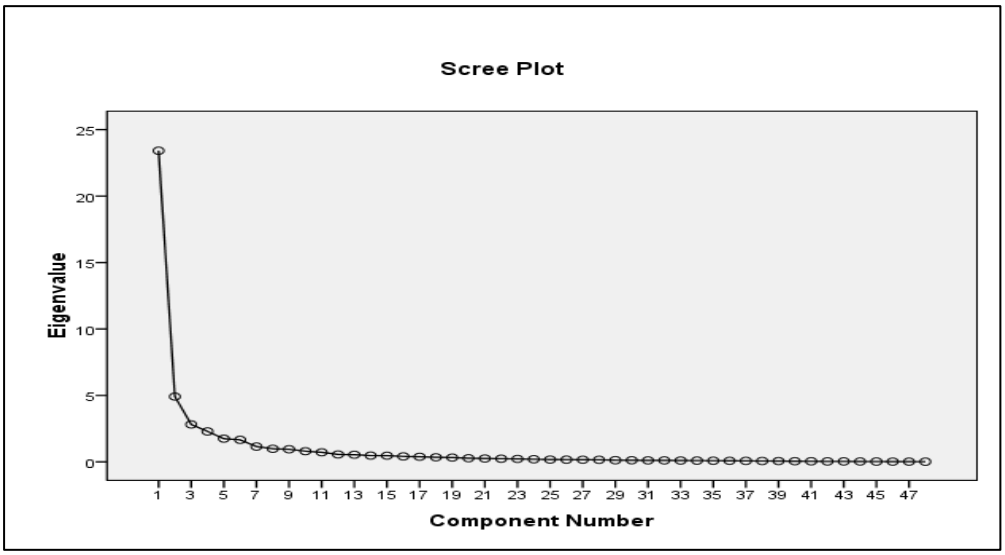

Şekil 3.1. Performans Ölçütlerine Ait Çizgi Grafiği

Ek.5'te bulunan döndürülmüş faktör matrisi incelendiğinde, birinci faktörün açıklanmasında veri tabanında rapor oluşturma, veritabanı kullanım becerilerindeki genel durum, and ve or kullanarak sorgulama yapma, veritabanına veri girme, veri tabanında ayırma ve arama yapma, hesap tablosu kullanım becerilerindeki genel durum, grafik oluşturma, formül kullanımı, hesap tablosu içinde veri taşınması, hücrelere veri girişi değişkenlerinin, ikinci faktörün cd-rom, disket, kalem bellek ve hard diskteki bilgiye erişme, dosyaları bir klasör ya da altdizin içerisinde toplama, kalem bellek (flash disk) takma ve çıkarma, temel bilgisayar kullanım becerilerindeki genel durum, disket takma ve çıkarma, çeşitli dokümanlar yaratma, düzenlenme ve çıktısını alma, klasör ya da altdizinler oluşturma ve silme değişkenlerinin, üçüncü faktörün ek donanım birimlerini (yazıcı, tarayıcı) bilgisayara bağlama, kurulum, bakım ve sorun giderme becerilerindeki genel durum, disketlerin korunması, kalem belleklerin (flash disk) korunması, bellek yönetimi, virüs koruması değişkenlerinin, dördüncü faktörün entelektüel mülkiyet hakları konusu bilgisi, yazılım korsanlığı konusu bilgisi, sosyal, yasal ve etik konulardaki bilgilerle ilgili genel durum, paylaşım yazılımları (shareware) konusu bilgisi, telif hakkı konusu bilgisi, yazı boyutu ve tipinin değiştirilmesi değişkenlerinin, beşinci faktörün bir doküman içerisinde ve farklı dokümanlar arasında kesme, kopyalama ve yapıştırma yapılması, kelime işlemci

kullanım becerilerindeki genel durum, kenar boşluklarının (marjin) ayarlanması, bir dokümana dosya, grafik, ve tablo eklenmesi, bir doküman içerisinde ve farklı dokümanlar arasında kesme,kopyalama ve yapıştırma yapılması değişkenlerinin, altıncı faktörün ağ kullanım becerilerindeki genel durum, bir sunucunun (server) avantajlarının bilgisi, elektronik dosya paylaşımı yapma, ağ ortamında çalışma, ağa bağlanma, world wide web kullanma, e-posta gönderme ve alma, e-posta listesine (list-serv) üye olma değişkenlerinin ve yedinci faktörün görsel materyal ve ses içeren bir sunu hazırlama, elektronik slayt (Powerpoint) gösterisi hazırlama, medya aracılığıyla iletişim becerilerindeki genel durum, tepegöz aracı kullanma, etkileşimli slayt (Powerpoint) gösterisi hazırlama, bir yazılım sistemi ya da dili kullanarak programlar geliştirme, telekomünikasyon (uziletişim) becerilerindeki genel durum değişkenlerinin katkıda bulunduğu görülmektedir.

Bu durumda 1.faktör "Hesap Tablosu ve Veritabanı", 2. faktör "Temel Bilgisayar Kullanım Becerileri", 3. faktör " Kurulum, Bakım, Sorun Giderme", 4. faktör " Sosyal, Yasal ve Etik Konular", 5. faktör " Kelime İşlemci Kullanım Becerileri ", 6. faktör "İnternet Ağı Kullanma ve Telekominasyon ", 7. faktör "Medyalı İletişim ve Telekominasyon" olarak adlandırılmıştır.

3.3.2. Nitel Verilerin Toplanması

Araştırmada nitel verilerin toplanmasında nitel araştırma yöntemlerinden biri olan "Görüşme (Mülakat) ” kullanılmıştır. "Görüşme, insanların bir konu hakkında neyi ve neden düşündüklerini anlamak için onlarla sözlü iletişime girmektir" (Çepni, 2007: 107).

“Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Teknoloji Yeterlikleri” görüşme formu, araştırmacı tarafından hazırlanmış 5 açık uçlu sorudan oluşmaktadır. Sorular hazırlanırken ilgili literatür taranmış ve pilot uygulama sırasında çalışmadığı görülen 2 soru düzeltilerek forma yeniden eklenmiştir. Son haline getirilen görüşme soruları için bir sosyal bilgiler uzmanı ve bir sosyolog'un görüşlerine başvurulmuştur.

Görüşmeler araştırmacı tarafından öğretmenler ile birebir ve yüz yüze yapılmış ve araştırmacı tarafından not tutularak yazıya geçirilmiştir.

Bursa İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden alınan izinde (Ek.2) görüşmelerde ses kayıt cihazı kullanılmaması şartı konulduğu için görüşmeler sırasında planlandığı şekilde ses kayıt cihazı kullanılmamış, görüşmeler araştırmacı tarafından not edilmiştir.

Görüşmeye başlamadan önce öğretmenlere görüşmenin yapılış amacı açıklanmış ve bundan dolayı sorulara samimi ve içtenlikle cevap vermeleri istenmiştir. Ayrıca görüşmelerin gizli tutulacağı, sadece araştırmacı öğretmen tarafından görüşmelerin bilineceği belirtilmiştir. Görüşme esnasında verilen cevaplar araştırmacı tarafından yazıya aktarılmış. Bu bağlamda, öğretmenler ile yarı yapılandırılmış görüşme tekniğine dayalı görüşmeler yapılmıştır.

3.4. Verilerin Analizi

Araştırmadan elde edilecek verilerin nicel kısımlarında IBM SPSS 24.0 programı kullanılmıştır. Görüş formundan elde edilen verilerin analizinde ise içerik analizi tekniği kullanılmıştır.

3.4.1. Nicel Verilerin Analizi

Araştırmada uygulanan ölçekten elde edilen verilerinin analizinde, IBM SPSS 24.0 programı kullanılmış, yapılan bütün analizlerde anlamlılık düzeyi $p<0,5$ olarak alınmıştır. Bu program ile eldeki veriler alt problemlere uygun analiz teknikleriyle test edilmiştir. Ölçme aracından elde edilen veriler analiz edilirken sosyal bilgiler öğretmenlerinin faktörlere göre yeterlik inanç düzeylerinin değerlendirilmesinde aritmetik ortalama ($\overline{X}$) ve standart sapma (Ss) kullanılmıştır. Aritmetik ortalamalar yorumlanırken aralıklar 1.00-2.00 "Yetersiz-Az Yeterli", 2.10-3.00 "Az Yeterli-Yeterli", 3.10-4.00 "Yeterli-Çok Yeterli" olarak değerlendirilmiştir. Araştırmanın amaçları doğrultusunda ölçeğin faktörlerinin bağımsız değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla bağımsız örneklemler için t-testi ve tek yönlü varyans analizi (One Way Anova) uygulanmıştır. Veri setinin normallik testleri Kolmogorov-Simirnov ve Shapiro Wilk testlerine bakılarak anlaşılmaktadır. Gözlem sayısı 29 dan az olduğunda Shapiro Wilks, fazla olduğunda ise Kolmogorov-Simirnov testi kullanılmaktadır (Kalaycı, 2008:13). Bu çalışmada veri sayısı 107 olduğundan Kolmogorov-Simirnov testi sonucu incelenmiş olup, Faktör verilerinin tamamının anlamlılık değeri ,200 olarak elde edilmiştir. Bu değerin 0,05'ten büyük olması nedeniyle verilerin normal dağıldığı söylenebilir (Büyüköztürk, 2008: 7). Değerler Tablo 3.4'te gösterilmiştir.

Tablo 3.4. Normallik Testi			
Faktörler	**Kolmogorov- Smirnov**		
	İstatistik	**df**	**P**
1- Hesap Tablosu ve Veri tabanı	,176	107	,200
2- Temel Bilgisayar Kullanım Becerileri	,190	107	,200
3- Kurulum, Bakım, Sorun Giderme	,146	107	,200
4- Sosyal, Yasal ve Etik Konular	,190	107	,200
5- Kelime İşlemci Kullanım Becerileri	,145	107	,200
6- İnternet Ağı Kullanma ve Telekominasyon	,123	107	,200
7- Medyalı İletişim ve Telekominasyon	,126	107	,200

Varyansların homojen olması durumunda çoklu karşılaştırma testlerinden Tukey HSD testi kullanılmıştır. Tukey HSD testinin farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemediği durumlarda ise çoklu karşılaştırma testlerinden LSD testi kullanılmıştır.

3.4.2. Nitel Verilerin Analizi

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarından " Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Teknoloji Yeterlik Düzeyleri Görüşme Formu" ile elde edilen veriler, nitel verilerin analizinde kullanılan betimsel analiz yaklaşımı kullanılarak hesaplanmıştır. Betimsel analiz, görüşme ve gözlem sonucu elde edilen verilerin düzenlenmiş ve yorumlanmış bir şekilde okuyucuya sunulmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2008: 224). Bu yaklaşıma göre veriler dört aşamada analiz edilir: (1) Betimsel analiz için bir çerçeve oluşturma (2) tematik çerçeveye göre verilerin işlenmesi, (3) bulguların tanımlanması, (4) bulguların yorumlanması (Çepni, 2017: 187-188).

Aşamalara uygun olarak araştırmanın nitel bölümüyle ilgili veriler betimsel analize tabi tutulmuştur. Buna göre ilk olarak araştırmanın sorularında ve araştırmanın kavramsal çerçevesinde yer alan boyutlar göz önünde bulundurularak veri analizi için uygun bir çerçeve oluşturulmuştur. Bu çerçeveye göre elde edilecek verilerin hangi tema altında yer alacağı belirlenmiştir. Daha önceden belirlenen çerçeveye uygun olarak veriler okunmuş ve düzenlenmiştir. Okunan veriler anlamlı, mantıklı olacak şekilde bir araya getirilmiş ve tanımlanmıştır. Tanımlanan veriler açıklanmış, ilişkilendirilmiş ve anlamlandırılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2008: 224). Bu doğrultuda sosyal bilgiler öğretmenlerinden "Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Teknoloji Yeterlik Düzeyleri Görüşme Formu" ile elde edilen veriler bilgisayarda word belgesi olarak yazılı hale dönüştürülmüştür. Word belgesi haline getirilen kayıtlar analize tabi tutulmuştur. Kodlamalarda görüşlerini yazan sosyal bilgiler öğretmenleri SÖ1,SÖ2,SÖ3.... şeklinde kodlanan ifadelerle tanımlanmıştır. Veri analizinde

temalara yerleştirilen cevapların frekansları ve yüzdeleri hesaplanmış, frekanslar ve yüzdeler kullanılarak tablolar oluşturulmuş ve hazırlanan tablolar yorumlanmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. BULGULAR VE YORUM

Araştırmanın bu bölümünde; araştırmanın alt problemleri için toplanan verilerden elde edilen bulgular, tablo ve açıklamalarıyla birlikte sunularak bunlara dayalı yorumlara yer verilmiştir.

4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın birinci alt problemi kapsamında elde edilen veriler analiz edilerek aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır.

4.1.1. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Teknoloji Yeterlikleri Hangi Düzeydedir?

Aşağıda sosyal bilgiler öğretmenlerinin eğitimciler için temel teknoloji yeterlikleri ölçeğinde yer alan her bir maddeye katılma yüzdeleri (%) ile faktör (boyut) bazında yeterlik düzeylerinin aritmetik ortalama ($\overline{X}$), standart sapma (Ss) değerlerine ait veriler yer almaktadır (Tablo 4.1 ve Tablo 4.2).

Tablo 4.1. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Eğitimciler İçin Temel Teknoloji Yeterlikleri Ölçeğine Verdikleri Cevapların Yüzdelik Dağılımı

Maddeler	Yetersiz		Az Yeterli		Yeterli		Çok Yeterli	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Disket takma ve çıkarma	-	-	7	6,5	49	45,8	51	47,7
Kalem bellek (flash disk) takma ve çıkarma	1	,9	4	3,7	48	44,9	54	50,5
Dosyaları bir klasör ya da altdizin içerisinde toplama	-	-	8	7,5	51	47,7	48	44,9
CD-ROM, disket, kalem bellek ve hard diskteki bilgiye erişme	1	,9	6	5,6	50	46,7	50	46,7
Klasör ya da altdizinler oluşturma ve silme	-	-	13	12,1	51	47,7	43	40,2
Çeşitli dokümanlar yaratma, düzenlenme ve çıktısını alma	1	,9	7	6,5	54	50,5	45	42,1
Temel bilgisayar kullanım becerilerindeki genel durum	2	1,9	7	6,5	57	53,3	41	38,3
Disketlerin korunması	7	6,5	16	15,0	65	60,7	19	17,8
Kalem belleklerin (flash disk) korunması	7	6,5	15	14,0	64	59,8	21	19,6
Virüs koruması	12	11,2	41	38,3	40	37,7	14	13,1
Ek donanım birimlerini (yazıcı, tarayıcı) bilgisayara bağlama	8	7,5	21	19,6	44	41,1	34	31,8

"Tablo 4.1." Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Eğitimciler İçin Temel Teknoloji Yeterlikleri Ölçeğine Verdikleri Cevapların Yüzdelik Dağılımı (***Devam***)								
Bellek yönetimi	10	9,3	36	33,6	41	38,3	20	18,7
Kurulum, bakım ve sorun giderme becerilerindeki genel durum	11	10,3	22	20,6	58	54,2	16	15,0
Kenar boşluklarının (marjin) ayarlanması	3	2,8	8	7,5	54	50,5	42	39,3
Yazı boyutu ve tipinin değiştirilmesi	2	1,9	4	3,7	44	41,1	57	53,3
Bir dokuman içerisinde ve farklı dokumanlar arasında kesme, kopyalama ve yapıştırma yapılması	3	2,8	8	7,5	46	43,0	50	46,7
Bir dokumana dosya, grafik ve tablo eklenmesi	6	5,6	15	14,0	52	48,6	34	31,8
Kelime işlemci kullanım becerilerindeki genel durum	3	2,8	8	7,5	59	55,1	37	34,6
Hücrelere veri girişi	8	7,5	50	46,7	28	26,2	21	19,6
Hesap tablosu içinde veri taşınması	9	8,4	54	50,5	27	25,2	17	15,9
Formül kullanımı	14	13,1	62	57,9	21	19,6	10	9,3
Grafik oluşturma	11	10,3	60	56,1	23	21,5	13	12,1
Hesap tablosu kullanım becerilerindeki genel durum	7	6,5	67	62,6	21	19,6	12	11,2
Veritabanına veri girme	49	45,8	35	32,7	14	13,1	9	8,4
Veri tabanında ayırma ve arama yapma	50	46,7	33	30,8	16	15,0	8	7,5
Veri tabanında rapor oluşturma	55	51,4	31	29,0	14	13,1	7	6,5
AND ve OR kullanarak sorgulama yapma	60	56,1	26	24,3	16	15,0	5	4,7
Veritabanı kullanım becerilerindeki genel durum	55	51,4	31	29,0	16	15,0	5	4,7
Ağa bağlanma	4	3,7	15	14,0	58	54,2	30	28,0
Ağ ortamında çalışma	4	3,7	39	36,4	37	34,6	27	25,2
Elektronik dosya paylaşımı yapma	5	4,7	41	38,3	32	29,9	29	27,1
Bir sunucunun (server) avantajlarının bilgisi	12	11,2	47	43,9	31	29,0	17	15,9
Ağ kullanım becerilerindeki genel durum	6	5,6	46	43,0	34	31,8	21	19,6
E-posta gönderme ve alma	4	3,7	6	5,6	35	32,7	62	57,9
World Wide Web kullanma	3	2,8	20	18,7	48	44,9	36	33,6
E-posta listesine (List-serv) üye olma	4	3,7	37	34,6	36	33,6	30	28,0
Bir yazılım sistemi ya da dili kullanarak programlar geliştirme	62	57,9	23	21,5	13	12,1	9	8,4
Telekomünikasyon (uziletişim) becerilerindeki genel durum	4	3,7	42	39,3	48	44,9	13	12,1
Tepegöz aracı kullanma	10	9,3	15	14,0	44	41,1	38	35,5
Elektronik slayt (Powerpoint) gösterisi hazırlama	3	2,8	10	9,3	57	53,3	37	34,6
Etkileşimli slayt (Powerpoint) gösterisi hazırlama	5	4,7	22	20,6	53	49,5	27	25,2
Görsel materyal ve ses içeren bir sunu hazırlama	4	3,7	22	20,6	49	45,8	32	29,9
Medya aracılığıyla iletişim becerilerindeki genel durum	2	1,9	20	18,7	56	52,3	29	27,1
Telif hakkı konusu bilgisi.	14	13,1	53	49,5	29	27,1	11	10,3
Paylaşım yazılımları (shareware) konusu bilgisi.	23	21,5	51	47,7	26	24,3	7	6,5

Tablo 4.1. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Eğitimciler İçin Temel Teknoloji Yeterlikleri Ölçeğine Verdikleri Cevapların Yüzdelik Dağılımı (Devam)								
Yazılım korsanlığı konusu bilgisi.	19	17,8	55	51,4	25	23,4	8	7,5
Entelektüel mülkiyet hakları konusu bilgisi.	28	26,2	48	44,9	24	22,4	7	6,5
Sosyal, yasal ve etik konulardaki bilgilerle ilgili genel durum	19	17,8	51	47,7	28	26,2	9	8,4

Tablo 4.1'deki veriler dikkate alındığında sosyal bilgiler öğretmenlerinin genel durum bazında teknoloji yeterliklerinin " Temel bilgisayar kullanım becerilerindeki genel durum " %53,3 oranında Yeterli, " Kurulum, bakım ve sorun giderme becerilerindeki genel durum " %54,2 oranında Yeterli, " Kelime işlemci kullanım becerilerindeki genel durum " %55,1 oranında Yeterli, " Hesap tablosu kullanım becerilerindeki genel durum " %62,6 oranında Az Yeterli, " Veritabanı kullanım becerilerindeki genel durum" %51,4 oranında Yetersiz, " Ağ kullanım becerilerindeki genel durum " %43 oranında Az Yeterli, " Telekomünikasyon (uziletişim) becerilerindeki genel durum " %44,9 oranında Yeterli, " Medya aracılığıyla iletişim becerilerindeki genel durum " %52,3 oranında Yeterli, " Sosyal, yasal ve etik konulardaki bilgilerle ilgili genel durum " %47,7 oranında Az Yeterli olduğu söylenebilir.

Tablo 4.2. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Eğitimciler İçin Temel Teknoloji Yeterlikleri Ölçeğine Verdikleri Cevapların Hesap Tablosu Ve Veritabanı Faktörüne (Boyut-1) Göre Yeterlikleri

Faktör Maddeleri	$\overline{X}$	(Ss)	**Yeterlik Düzeyi Aralığı**
Veri tabanında rapor oluşturma	1,75	,92	Yetersiz - Az Yeterli
Veritabanı kullanım becerilerindeki genel durum	1,73	,88	Yetersiz - Az Yeterli
AND ve OR kullanarak sorgulama yapma	1,68	,89	Yetersiz - Az Yeterli
Veritabanına veri girme	1,84	,95	Yetersiz - Az Yeterli
Veri tabanında ayırma ve arama yapma	1,83	,94	Yetersiz - Az Yeterli
Hesap tablosu kullanım becerilerindeki genel durum	2,36	,76	Az Yeterli - Yeterli
Grafik oluşturma	2,36	,82	Az Yeterli - Yeterli
Formül kullanımı	2,25	,80	Az Yeterli - Yeterli
Hesap tablosu içinde veri taşınması	2,49	,86	Az Yeterli - Yeterli
Hücrelere veri girişi	2,58	,89	Az Yeterli - Yeterli
Hesap Tablosu Ve Veritabanı (Boyut-1)	**2,08**	**,76**	**Yetersiz - Az Yeterli**

Tablo 4,2'de görüldüğü gibi araştırmaya katılan sosyal bilgiler adaylarının "Hesap Tablosu Ve Veritabanı (Boyut-1)" faktörü incelendiğinde söz konusu yeterliklerin toplam ortalaması ($\overline{X}$ =2,08) olarak hesaplanmıştır.

Ayrıca sosyal bilgiler öğretmenlerinin "Hesap Tablosu Ve Veritabanı (Boyut-1)" faktörüne verdikleri cevaplara göre "Hücrelere veri girişi" maddesinde ($\overline{X}$ =2,58) en yüksek; "Veritabanı kullanım becerilerindeki genel durum" maddesinde ise ($\overline{X}$ =1,73) en düşük ortalamayı almış oldukları görülmektedir. Bu veriler ışığında araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmenlerinin genel olarak "Hesap Tablosu Ve Veritabanı" faktörüne ilişkin yeterlik düzeyleri aralığının "Yetersiz- Az Yeterli" olduğu söylenebilir.

Tablo 4.3. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Eğitimciler İçin Temel Teknoloji Yeterlikleri Ölçeğine Verdikleri Cevapların Temel Bilgisayar Kullanım Becerileri Faktörüne (Boyut-2) Göre Yeterlikleri

Faktör Maddeleri	$\overline{X}$	(Ss)	**Yeterlik Düzeyi Aralığı**
Disket takma ve çıkarma	3,41	,61	Yeterli - Çok Yeterli
Kalem bellek (flash disk) takma ve çıkarma	3,45	,61	Yeterli - Çok Yeterli
Dosyaları bir klasör ya da altdizin içerisinde toplama	3,37	,62	Yeterli - Çok Yeterli
CD-ROM, disket, kalem bellek ve hard diskteki bilgiye erişme	3,39	,64	Yeterli - Çok Yeterli
Klasör ya da altdizinler oluşturma ve silme	3,28	,67	Yeterli - Çok Yeterli
Çeşitli dokümanlar yaratma, düzenlenme ve çıktısını alma	3,34	,64	Yeterli - Çok Yeterli
Temel bilgisayar kullanım becerilerindeki genel durum	3,28	,67	Yeterli - Çok Yeterli
Temel Bilgisayar Kullanım Becerileri (Boyut-2)	**3,36**	**,58**	**Yeterli - Çok Yeterli**

Tablo 4,3'de görüldüğü gibi araştırmaya katılan sosyal bilgiler adaylarının " Temel Bilgisayar Kullanım Becerileri (Boyut-2)" faktörü incelendiğinde söz konusu yeterliklerin toplam ortalaması ($\overline{X}$ =3,36) olarak hesaplanmıştır. Ayrıca Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin " Temel Bilgisayar Kullanım Becerileri (Boyut-2)" faktörüne verdikleri cevaplara göre " Kalem bellek (flash disk) takma ve çıkarma " maddesinde ($\overline{X}$ =3,45) en yüksek; " Klasör ya da altdizinler oluşturma ve silme ile Klasör ya da altdizinler oluşturma ve silme " maddelerinde ise ($\overline{X}$ =3,28) en düşük ortalamayı almış oldukları görülmektedir. Bu veriler ışığında araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmenlerinin genel olarak " Temel Bilgisayar Kullanım Becerileri " faktörüne ilişkin yeterlik düzeyleri aralığının "Yeterli- Çok Yeterli" olduğu söylenebilir.

Tablo 4.4. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Eğitimciler İçin Temel Teknoloji Yeterlikleri Ölçeğine Verdikleri Cevapların Kurulum, Bakım, Sorun Giderme Faktörüne (Boyut-3) Göre Yeterlikleri

Faktör Maddeleri	$\overline{X}$	(Ss)	**Yeterlik Düzeyi Aralığı**
Disketlerin korunması	2,90	,76	Az Yeterli - Yeterli
Kalem belleklerin (flash disk) korunması	2,93	,77	Az Yeterli - Yeterli
Virüs koruması	2,52	,86	Az Yeterli - Yeterli
Ek donanım birimlerini (yazıcı, tarayıcı) bilgisayara bağlama	2,97	,90	Az Yeterli - Yeterli
Bellek yönetimi	2,66	,89	Az Yeterli - Yeterli
Kurulum, bakım ve sorun giderme becerilerindeki genel durum	2,74	,83	Az Yeterli - Yeterli
Kurulum, Bakım, Sorun Giderme (Boyut-3)	**2,78**	**,73**	**Az Yeterli - Yeterli**

Yukarıdaki Tablo (4,4)'da görüldüğü gibi araştırmaya katılan sosyal bilgiler adaylarının " Kurulum, Bakım, Sorun Giderme (Boyut-3)" faktörü incelendiğinde söz konusu yeterliklerin toplam ortalaması ($\overline{X}$=2,78) olarak hesaplanmıştır. Ayrıca sosyal bilgiler öğretmenlerinin " Kurulum, Bakım, Sorun Giderme (Boyut-3)" faktörüne verdikleri cevaplara göre " Ek donanım birimlerini (yazıcı, tarayıcı) bilgisayara bağlama " maddesinde ($\overline{X}$=2,97) en yüksek; " Virüs koruması " maddesine ise ($\overline{X}$=2,52) en düşük ortalamayı almış oldukları görülmektedir. Bu veriler ışığında araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmenlerinin genel olarak " Kurulum, Bakım, Sorun Giderme " faktörüne ilişkin yeterlik düzeyleri aralığının "Az Yeterli-Yeterli" olduğu söylenebilir.

Tablo 4.5. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Eğitimciler İçin Temel Teknoloji Yeterlikleri Ölçeğine Verdikleri Cevapların Sosyal, Yasal ve Etik Konular Faktörüne (Boyut-4) Göre Yeterlikleri

Faktör Maddeleri	$\overline{X}$	(Ss)	**Yeterlik Düzeyi Aralığı**
Telif hakkı konusu bilgisi	2,35	,83	Az Yeterli - Yeterli
Paylaşım yazılımları (shareware) konusu bilgisi	2,16	,83	Az Yeterli - Yeterli
Yazılım korsanlığı konusu bilgisi	2,21	,82	Az Yeterli - Yeterli
Entelektüel mülkiyet hakları konusu bilgisi	2,09	,86	Yetersiz - Az Yeterli
Sosyal, yasal ve etik konulardaki bilgilerle ilgili genel durum	2,25	,84	Az Yeterli - Yeterli
Sosyal, Yasal ve Etik Konular (Boyut-4)	**2,21**	**,75**	**Az Yeterli - Yeterli**

Tablo 4,5' de görüldüğü gibi araştırmaya katılan sosyal bilgiler adaylarının " Sosyal, Yasal ve Etik Konular (Boyut-4)" faktörü incelendiğinde söz konusu yeterliklerin toplam ortalaması ($\overline{X}$ =2,21) olarak hesaplanmıştır. Ayrıca sosyal bilgiler öğretmenlerinin " Sosyal, Yasal ve Etik Konular (Boyut-4)" faktörüne verdikleri cevaplara göre " Telif hakkı konusu bilgisi " maddesinde ($\overline{X}$ =2,35) en yüksek; " Entelektüel mülkiyet hakları konusu bilgisi " maddesine ise ($\overline{X}$ =2,09) en düşük ortalamayı almış oldukları görülmektedir. Bu veriler ışığında araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmenlerinin genel olarak " Sosyal, Yasal ve Etik Konular " faktörüne ilişkin yeterlik düzeyleri aralığının "Az Yeterli-Yeterli" olduğu söylenebilir.

Tablo 4.6. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Eğitimciler İçin Temel Teknoloji Yeterlikleri Ölçeğine Verdikleri Cevapların Kelime İşlemci Kullanım Becerileri Faktörüne (Boyut-5) Göre Yeterlikleri

Faktör Maddeleri	$\overline{X}$	(Ss)	**Yeterlik Düzeyi Aralığı**
Kenar boşluklarının (marjin) ayarlanması	3,26	,66	Yeterli - Çok Yeterli
Yazı boyutu ve tipinin değiştirilmesi	3,46	,73	Yeterli - Çok Yeterli
Bir doküman içerisinde ve farklı dokumanlar arasında kesme, kopyalama ve yapıştırma yapılması	3,34	,82	Yeterli - Çok Yeterli
Bir dokümana dosya, grafik ve tablo eklenmesi	3,07	,70	Az Yeterli - Yeterli
Kelime işlemci kullanım becerilerindeki genel durum	3,21	,89	Yeterli - Çok Yeterli
Kelime İşlemci Kullanım Becerileri (Boyut-5)	**3,26**	**,65**	**Yeterli - Çok Yeterli**

Tablo 4,6'da görüldüğü gibi araştırmaya katılan sosyal bilgiler adaylarının " Kelime İşlemci Kullanım Becerileri (Boyut-5)" faktörü incelendiğinde söz konusu yeterliklerin toplam ortalaması ($\overline{X}$ =3,26) olarak hesaplanmıştır. Ayrıca sosyal bilgiler öğretmenlerinin "Kelime İşlemci Kullanım Becerileri (Boyut-5)" faktörüne verdikleri cevaplara göre "Yazı boyutu ve tipinin değiştirilmesi" maddesinde ($\overline{X}$ =3,46) en yüksek; "Bir dokümana dosya, grafik ve tablo eklenmesi " maddesine ise ($\overline{X}$ =3,07) en düşük ortalamayı almış oldukları görülmektedir. Bu veriler ışığında araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmenlerinin genel olarak "Kelime İşlemci Kullanım Becerileri " faktörüne ilişkin yeterlik düzeyleri aralığının "Yeterli - Çok Yeterli" olduğu söylenebilir.

Tablo 4.7. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Eğitimciler İçin Temel Teknoloji Yeterlikleri Ölçeğine Verdikleri Cevapların İnternet Ağı Kullanma ve Telekominasyon Faktörüne (Boyut-6) Göre Yeterlikleri

Faktör Maddeleri	$\overline{X}$	(Ss)	**Yeterlik Düzeyi Aralığı**
Ağa bağlanma	3,07	,75	Yeterli - Çok Yeterli
Ağ ortamında çalışma	2,81	,85	Az Yeterli - Yeterli
Elektronik dosya paylaşımı yapma.	2,79	,89	Az Yeterli - Yeterli
Bir sunucunun (server) avantajlarının bilgisi	2,50	,89	Az Yeterli - Yeterli
Ağ kullanım becerilerindeki genel durum	2,65	,85	Az Yeterli - Yeterli
E-posta gönderme ve alma	3,45	,76	Yeterli - Çok Yeterli
World Wide Web kullanma	3,09	,79	Az Yeterli - Yeterli
E-posta listesine (List-serv) üye olma	2,86	,87	Az Yeterli - Yeterli
İnternet Ağı Kullanma ve Telekominasyon (Boyut-6)	**2,90**	**,68**	**Az Yeterli - Yeterli**

Tablo 4,7'de görüldüğü gibi araştırmaya katılan sosyal bilgiler adaylarının " İnternet Ağı Kullanma ve Telekominasyon (Boyut-6)" faktörü incelendiğinde söz konusu yeterliklerin toplam ortalaması ($\overline{X}$ =2,90) olarak hesaplanmıştır. Ayrıca sosyal bilgiler öğretmenlerinin " İnternet Ağı Kullanma ve Telekominasyon (Boyut-6)" faktörüne verdikleri cevaplara göre "E-posta gönderme ve alma" maddesinde ($\overline{X}$ =3,45) en yüksek; " Bir sunucunun (server) avantajlarının bilgisi " maddesine ise ($\overline{X}$ =2,50) en düşük ortalamayı almış oldukları görülmektedir. Bu veriler ışığında araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmenlerinin genel olarak " İnternet Ağı Kullanma ve Telekominasyon " faktörüne ilişkin yeterlik düzeyleri aralığının "Az Yeterli - Yeterli" olduğu söylenebilir.

Tablo 4.8. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Eğitimciler İçin Temel Teknoloji Yeterlikleri Ölçeğine Verdikleri Cevapların Medyalı İletişim ve Telekominasyon Faktörüne (Boyut-7) Göre Yeterlikleri

Faktör Maddeleri	$\overline{X}$	(Ss)	**Yeterlik Düzeyi Aralığı**
Tepegöz aracı kullanma	3,03	,93	Az Yeterli - Yeterli
Elektronik slayt (Powerpoint) gösterisi hazırlama	3,20	,72	Yeterli - Çok Yeterli
Etkileşimli slayt (Powerpoint) gösterisi hazırlama	2,95	,80	Az Yeterli - Yeterli
Görsel materyal ve ses içeren bir sunu hazırlama	3,02	,81	Az Yeterli - Yeterli
Medya aracılığıyla iletişim becerilerindeki genel durum	3,05	,73	Az Yeterli - Yeterli
Bir yazılım sistemi ya da dili kullanarak programlar geliştirme	1,71	,98	Yetersiz - Az Yeterli
Telekomünikasyon (uziletişim) becerilerindeki genel durum	2,65	,74	Az Yeterli - Yeterli
Medyalı İletişim ve Telekominasyon (Boyut-7)	**2,80**	**,61**	**Az Yeterli - Yeterli**

Tablo 4,8'de görüldüğü gibi araştırmaya katılan sosyal bilgiler adaylarının " Medyalı İletişim ve Telekominasyon (Boyut-7)" faktörü incelendiğinde söz konusu yeterliklerin toplam ortalaması ($\overline{X}$ =2,80) olarak hesaplanmıştır. Ayrıca sosyal bilgiler öğretmenlerinin " Medyalı İletişim ve Telekominasyon (Boyut-6)" faktörüne verdikleri cevaplara göre " Elektronik slayt (Powerpoint) gösterisi hazırlama " maddesinde ($\overline{X}$ =3,20) en yüksek; " Bir yazılım sistemi ya da dili kullanarak programlar geliştirme " maddesine ise ($\overline{X}$ =1,71) en düşük ortalamayı almış oldukları görülmektedir. Bu veriler ışığında araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmenlerinin genel olarak " Medyalı İletişim ve Telekominasyon " faktörüne ilişkin yeterlik düzeyleri aralığının "Az Yeterli - Yeterli" olduğu söylenebilir.

Tablo 4.9. Temel Teknoloji Yeterlikleri Ölçeği Alt Boyutları

Temel Teknoloji Yeterlikleri Ölçeği Alt Boyutları	$\overline{X}$	(Ss)	**Yeterlik Düzeyi Aralığı**
1- Hesap Tablosu ve Veritabanı	2,08	,76	Yetersiz - Az Yeterli
2- Temel Bilgisayar Kullanım Becerileri	3,36	,58	Yeterli - Çok Yeterli
3- Kurulum, Bakım, Sorun Giderme	2,78	,73	Az Yeterli - Yeterli
4- Sosyal, Yasal ve Etik Konular	2,21	,81	Az Yeterli - Yeterli
5- Kelime İşlemci Kullanım Becerileri	3,26	,65	Yeterli - Çok Yeterli
6- İnternet Ağı Kullanma ve Telekominasyon	2,90	,68	Az Yeterli - Yeterli
7- Medyalı İletişim ve Telekominasyon	2,80	,61	Az Yeterli - Yeterli
Temel Teknoloji Yeterlikleri Ölçeği Alt Boyutları Genel	**2,77**	**,68**	**Az Yeterli - Yeterli**

Tüm bu sonuçlar ışığında, sosyal bilgiler öğretmenlerinin "Eğitimciler İçin Temel Teknoloji Yeterlikleri Ölçeği"nin alt boyutlarını oluşturan ifadelere vermiş oldukları cevapların faktör bazında aritmetik ortalamaları incelendiğinde, yeterlik düzeylerinin en fazla "Temel Bilgisayar Kullanım Becerileri'nde ($\overline{X}$ = 3.36) olduğu, daha sonra sırasıyla "Kelime İşlemci Kullanım Becerileri" ($\overline{X}$ = 3,26), "İnternet Ağı Kullanma ve Telekominasyon" ($\overline{X}$ = 2,90), " Medyalı İletişim ve Telekominasyon " ($\overline{X}$ = 2,80) , " Kurulum, Bakım, Sorun Giderme" ($\overline{X}$ = 2,78), " Sosyal, Yasal ve Etik Konular " ($\overline{X}$ = 2,21) ve " Hesap Tablosu ve Veritabanı" ($\overline{X}$ = 2,08) boyutlarının izlediği görülmektedir. (Tablo 4.9)

4.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın ikinci alt problemi kapsamında elde edilen veriler analiz edilerek aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır.

4.2.1. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Teknoloji Yeterlik Düzeylerinde Cinsiyet, Kıdem Yılı ve Okul Türü Değişkenine Göre Farklılıklar Var Mıdır?

Bu bölümde sosyal bilgiler öğretmenlerinin teknoloji yeterlik düzeylerinde cinsiyet, kıdem yılı ve okul türü değişkenine göre farklılıklar ortaya konulmuştur. Bu amaçla ilişkisiz örneklemler için t testi ve tek yönlü varyans analizi (One Way Anova) teknikleri kullanılmıştır.

4.2.1.1. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin teknoloji yeterlikleri alt boyutlarında cinsiyetlerine göre farklılık var mıdır?

Aşağıda sosyal bilgiler öğretmenlerinin teknoloji yeterlik ölçeğinin alt boyutlarından aldıkları puanların aritmetik ortalaması hesaplanmış ve t-testi ile cinsiyetler bazında karşılaştırmalar yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 4.10'da verilmektedir.

Tablo 4.10. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Teknoloji Yeterlikleri Alt Boyutlarında Cinsiyetlerine Göre Yapılan t-Testi Çözümlemesi Sonuçları

Alt Boyutlar	n		$\overline{X}$		(Ss)				
	Erkek	**Kadın**	**Erkek**	**Kadın**	**Erkek**	**Kadın**	**Sd**	**t**	**p**
1- Hesap Tablosu ve Veritabanı	59	48	2,10	2,07	,77	,77	105	-,195	,84
2- Temel Bilgisayar Kullanım Becerileri	59	48	3,49	3,19	,54	,58	105	2,81	,006
3- Kurulum, Bakım, Sorun Giderme	59	48	2,97	2,55	,68	,74	105	3,02	,003
4- Sosyal, Yasal ve Etik Konular	59	48	2,21	2,20	,73	,78	105	,036	,97
5- Kelime İşlemci Kullanım Becerileri	59	48	3,34	3,17	,64	,65	105	1,38	,16
6- İnternet Ağı Kullanma ve Telekominasyon	59	48	2,94	2,85	,68	,68	105	,69	,48
7- Medyalı İletişim ve Telekominasyon	59	48	2,87	2,70	,60	,61	105	1,41	,15

Tablo 4.10 alt boyutlar bazında analiz edildiğinde, genel anlamda yeterlik düzeyleri birbirine yakındır. Ancak erkek sosyal bilgiler öğretmenlerin teknoloji yeterliği puan ortalamalarının ($\overline{X}$ = 2,84) kadın sosyal bilgiler öğretmenlerin teknoloji yeterliği puan ortalamalarından ($\overline{X}$ = 2,67) daha yüksek olduğu görülmektedir. İstatistiksel olarak yalnızca iki alt boyutta anlamlı bir farkın (p<0,05) oluştuğu görülmektedir. Bu alt boyutlar "Temel Bilgisayar Kullanım Becerileri [t(105)=2,81; p<,05] " ile "Kurulum, Bakım, Sorun Giderme Becerileridir [t(105)=3,02; p<,05] ".

4.2.1.2. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin teknoloji yeterlikleri alt boyutlarında okul türüne göre farklılık var mıdır?

Aşağıda sosyal bilgiler öğretmenlerinin teknoloji yeterlik ölçeğinin alt boyutlarından almış oldukları ortalama puanlarının okul türüne göre farklılığını ortaya koymak amacıyla yapılan ilişkisiz örneklemler için t-testi sonuçları yer almaktadır (Tablo 4.11).

Tablo 4.11. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Teknoloji Yeterlikleri Alt Boyutlarında Okul Türüne Göre Yapılan t-Testi Çözümlemesi Sonuçları

Alt Boyutlar	n		$\overline{X}$		(Ss)				
	Devlet	**Özel**	**Devlet**	**Özel**	**Devlet**	**Özel**	**Sd**	**t**	**P***
1- Hesap Tablosu ve Veritabanı	76	29	2,04	2,15	,78	,75	103	-,630	,530
2- Temel Bilgisayar Kullanım Becerileri	76	29	3,36	3,35	,58	,56	103	0,10	,992
3- Kurulum, Bakım, Sorun Giderme	76	29	2,83	2,67	,73	,75	103	,983	,328
4- Sosyal, Yasal ve Etik Konular	76	29	2,22	2,15	,76	,74	103	,393	,695
5- Kelime İşlemci Kullanım Becerileri	76	29	3,25	3,31	,66	,62	103	-,403	,688
6- İnternet Ağı Kullanma ve Telekominasyon	76	29	2,89	2,91	,71	,60	103	-,117	,907
7- Medyalı İletişim ve Telekominasyon	76	29	2,75	2,89	,56	,71	103	-1,026	,307
									*p<,05

Tablo 4.11 alt boyutlar bazında analiz edildiğinde, genel anlamda yeterlik düzeyleri birbirine yakındır. Devlet kurumunda çalışan sosyal bilgiler öğretmenlerin teknoloji yeterliği puan ortalamaları ($\overline{X}$ = 2,76) iken özel kurumlarda çalışan sosyal bilgiler öğretmenlerin teknoloji yeterliği puan ortalamaları ($\overline{X}$ = 2,77) olduğu görülmektedir. Ortalamalara baktığımızda özel okulda çalışan öğretmenlerin devlet okulunda çalışan öğretmenlere göre çok küçük bir farkla da olsa yeterliklerinin daha yüksek olduğunu söyleyebiliriz. İstatistiksel olarak tüm alt boyutlarda p<,05 olduğundan anlamlı bir farkın bulunmadığı görülmektedir.

4.2.1.3. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin teknoloji yeterlikleri alt boyutlarında kıdem yılına göre farklılık var mıdır?

Aşağıdaki tablolarda sosyal bilgiler öğretmenlerinin teknoloji yeterlik ölçeğinin alt boyutlarından almış oldukları ortalama puanlarının kıdem yıllarına göre farklılığını ortaya koymak amacıyla yapılan betimsel veriler ve tek yönlü varyans analiz (One-way Anova) sonuçları aşağıdaki tabloda yer almaktadır (Tablo 4.12).

Tablo 4.12. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Teknoloji Yeterlikleri Alt Boyutlarından Aldıkları Puanların Kıdem Yılına Göre Farklığı İçin Anova Sonuçları

Alt Boyutlar	***Kıdem yılı***	***n***	$\overline{X}$	***(Ss)***	***Sd***	***F***	***p***	***Fark (LSD)***
1- Hesap Tablosu ve Veritabanı	1. 1-5 yıl	37	2,15	,68	4 102	,317	0,86	----
	2. 6-10 yıl	27	2,14	,83				
	3. 11-15 yıl	22	2,04	,80				
	4. 16-20 yıl	13	1,9	,87				
	5- 20 ve > yıl	8	2,01	,73				
2- Temel Bilgisayar Kullanım Becerileri	1. 1-5 yıl	37	3,57	,44	4 102	2,53	0,04	1-3.4
	2. 6-10 yıl	27	3,36	,59				
	3. 11-15 yıl	22	3,22	,51				
	4. 16-20 yıl	13	3,09	,80				
	5- 20 ve > yıl	8	3,17	,64				
3- Kurulum, Bakım, Sorun Giderme	1. 1-5 yıl	37	2,88	,71	4 102	1,03	0,03	1-4.
	2. 6-10 yıl	27	2,77	,80				
	3. 11-15 yıl	22	2,84	,53				
	4. 16-20 yıl	13	2,41	1,01				
	5- 20 ve > yıl	8	2,83	,56				

Tablo 4.12. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Teknoloji Yeterlikleri Alt Boyutlarından Aldıkları Puanların Kıdem Yılına Göre Farklığı İçin Anova Sonuçları (Devam)								
4- Sosyal, Yasal ve Etik Konular	1. 1-5 yıl	37	2,17	,70	4 102	,895	0,47	----
	2. 6-10 yıl	27	2,31	,69				
	3. 11-15 yıl	22	1,99	,72				
	4. 16-20 yıl	13	2,43	,94				
	5- 20 ve > yıl	8	2,27	,88				
5- Kelime İşlemci Kullanım Becerileri	1. 1-5 yıl	37	3,41	,56	4 102	3,13	0,01	1-4. 2-3.4
	2. 6-10 yıl	27	3,44	,51				
	3. 11-15 yıl	22	3,08	,55				
	4. 16-20 yıl	13	2,83	1,03				
	5- 20 ve > yıl	8	3,20	,60				
6- İnternet Ağı Kullanma ve Telekominasyon	1. 1-5 yıl	37	3,13	,54	4 102	2,57	0,04	1-3.4
	2. 6-10 yıl	27	2,94	,73				
	3. 11-15 yıl	22	2,67	,62				
	4. 16-20 yıl	13	2,58	,83				
	5- 20 ve > yıl	8	2,82	,79				
7- Medyalı İletişim ve Telekominasyon	1. 1-5 yıl	37	2,96	,52	4 102	1,92	0,11	1-4.
	2. 6-10 yıl	27	2,86	,60				
	3. 11-15 yıl	22	2,66	,58				
	4. 16-20 yıl	13	2,56	,89				
	5- 20 ve > yıl	8	2,55	,32				

Tablo 4.12'de verilen Varyans analiz sonuçları incelendiğinde teknoloji yeterlikleri alt boyutlarından Temel Bilgisayar Kullanım Becerileri [F(4-102)=2,53, p<0.5] ; Kurulum, Bakım, Sorun Giderme [F(4-102)=1,03, p<0.5] ; Kelime İşlemci Kullanım Becerileri [F(4-102)=3,13, p<0.5] ; İnternet Ağı Kullanma ve Telekominasyon [F(4-102)=2,57, p<0.5] ; Medyalı İletişim ve Telekominasyon [F(4-102)=1,92, p<0.5] boyutlarında kıdem yılına göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur. Hesap Tablosu ve Veritabanı ile Sosyal, Yasal ve Etik Konular alt boyutlarında ise p>0.5 olduğundan anlamlı bir fark görülmemektedir. Alt boyutlar olarak bu farklılaşmaların hangi kıdem yılları arasında olduğuna LSD testi ile bakılmıştır. LSD testi, farklılığın belirleneceği grup sayısının (k means) 3'ten az olması durumunda tercih edilen bir post-hoc istatistiğidir (Efe ve ark., 2000)

LSD test sonuçlarına bakıldığında Temel Bilgisayar Kullanım Becerileri alt boyutunda kıdem yıllarına göre "1-5 yıl ($\overline{X}$ =3,57)" kıdem yılı ile "11-15 yıl ($\overline{X}$ =3,22)" ve "16-20 yıl ($\overline{X}$ =3,09)" kıdem yılı arasında sosyal bilgiler öğretmenlerinin teknoloji yeterlikleri arasındaki fark anlamlıdır. Kurulum, Bakım,Sorun Giderme alt boyutunda kıdem yıllarına göre "1-5 yıl ($\overline{X}$ =2,88)" kıdem yılı ile "16-20 yıl ($\overline{X}$ =2,41)" kıdem yılı arasında sosyal bilgiler öğretmenlerinin teknoloji yeterlikleri arasındaki fark anlamlıdır. Kelime İşlemci Kullanım Becerileri alt boyutunda ise kıdem yılına göre "1-5 yıl ($\overline{X}$ =3,41)" kıdem yılı ile "16-20 yıl ($\overline{X}$ =2,83)" kıdem yılı ile, "6-10 yıl ($\overline{X}$ =3,44)" kıdem yılı ile "11-15 yıl ($\overline{X}$ =3,08)" ve "16-20 yıl ($\overline{X}$ =2,83)" arasında anlamlı bir fark bulunmaktadır. İnternet Ağı Kullanma ve Telekominasyon alt boyutuna baktığımızda ise 1-5 yıl ($\overline{X}$ =3,13)" kıdem yılı ile "11-15 yıl ($\overline{X}$ =2,67)" ve "16-20 yıl ($\overline{X}$ =2,58)" kıdem yılı arasında sosyal bilgiler öğretmenlerinin teknoloji yeterlikleri arasındaki fark anlamlıdır. Medyalı İletişim ve Telekominasyon boyutunda ise kıdem yılı ile sosyal bilgiler öğretmenlerinin teknoloji yeterlikleri arasındaki fark anlamsızdır.

Bu sonuçlar genel anlamda daha az mesleki deneyime sahip olan sosyal bilgiler öğretmenlerinin, meslekte daha fazla yıl geçirmiş öğretmenlere göre daha iyi düzeyde olduğunu göstermektedir. Yine bu sonuç genç öğretmenlerimizin, meslekte daha uzun süredir görev yapan öğretmenlere göre yeterliklerinin daha fazla olduğu sonucunu da bizlere göstermektedir.

4.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın üçüncü alt problemi kapsamında elde edilen veriler analiz edilerek aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır.

4.3.1. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Teknoloji Yeterlik Düzeylerinde Bilgisayarı Ve İnterneti Kullanma Sürelerine Göre Farklılıklar Var Mıdır?

Bu bölümde sosyal bilgiler öğretmenlerinin teknoloji yeterlik düzeylerinde bilgisayarı ve interneti kullanma sürelerine göre farklılıklar ortaya konulmuştur.

Bu amaçla sosyal bilgiler öğretmenlerinin teknoloji yeterlik ölçeğinin alt boyutlarından almış oldukları ortalama puanların aritmetik ortalamaları hesaplanmış ve tek yönlü varyans analizi (One-way Anova) ile öğretmenlerin bilgisayar ve interneti kullanma sıklıklarına göre karşılaştırmalar yapılmıştır

4.3.1.1. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin teknoloji yeterlik düzeylerinde bilgisayarı kullanma sürelerine göre farklılıklar var mıdır?

Aşağıda sosyal bilgiler öğretmenlerinin teknoloji yeterlik ölçeğinin alt boyutlarından aldıkları puanların aritmetik ortalamaları hesaplanmış ve tek yönlü varyans analiz (One-way Anova) ile bilgisayar kullanma süresine göre karşılaştırmalar yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 4.13'de verilmektedir.

Tablo 4.13. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Teknoloji Yeterlikleri Alt Boyutlarından Aldıkları Puanların Bilgisayarı Kullanma Süresine Göre Farklığı İçin Anova Sonuçları

Alt Boyutlar	***Bilgisayarı kullanma süresi***	***n***	$\overline{X}$	***(Ss)***	***Sd***	***F***	***p***	***Fark*** *(Tukey)*
1- Hesap Tablosu ve Veritabanı	1. 1-4 saat 2. 5-8 saat 3. 9-12 saat 4. 13-16 saat 5- 16 ve >saat	43 47 11 4 2	1,95 2,45 2,02 1,36 -	,66 ,82 1,07 ,28	3 103	2,32	0,89	----
2- Temel Bilgisayar Kullanım Becerileri	1. 1-4 saat 2. 5-8 saat 3. 9-12 saat 4. 13-16 saat 5- 16 ve >saat	43 47 11 4 2	3,19 3,48 3,14 2,8 -	,62 ,49 ,63 ,65	3 103	2,01	0,11	----
3- Kurulum, Bakım, Sorun Giderme	1. 1-4 saat 2. 5-8 saat 3. 9-12 saat 4. 13-16 saat 5- 16 ve >saat	43 47 11 4 2	2,51 2,90 2,43 1,88 -	,77 ,69 ,63 ,50	3 103	2,16	0,97	----

Tablo 4.13. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Teknoloji Yeterlikleri Alt Boyutlarından Aldıkları Puanların Bilgisayarı Kullanma Süresine Göre Farklığı İçin Anova Sonuçları (Devam)								
4- Sosyal, Yasal ve Etik Konular	1. 1-4 saat	43	2,18	,80	3 103	,091	0,96	----
	2. 5-8 saat	47	2,32	,73				
	3. 9-12 saat	11	2,28	,64				
	4. 13-16 saat	4	2,13	,50				
	5- 16 ve >saat	2	-					
5- Kelime İşlemci Kullanım Becerileri	1. 1-4 saat	43	3,16	,69	3 103	6,28	0,01	1-4. 2-4. 3-4 .
	2. 5-8 saat	47	3,44	,47				
	3. 9-12 saat	11	3,06	,76				
	4. 13-16 saat	4	2,00	,80				
	5- 16 ve >saat	2	-					
6- İnternet Ağı Kullanma ve Telekominasyon	1. 1-4 saat	43	2,93	,69	3 103	2,31	0,08	----
	2. 5-8 saat	47	3,41	,63				
	3. 9-12 saat	11	2,80	,83				
	4. 13-16 saat	4	2,04	,71				
	5- 16 ve >saat	2	-					
7- Medyalı İletişim ve Telekominasyon	1. 1-4 saat	43	2,70	,67	3 103	3,27	0,02	2-4.
	2. 5-8 saat	47	2,93	,48				
	3. 9-12 saat	11	2,54	,68				
	4. 13-16 saat	4	2,00	,51				
	5- 16 ve >saat	2	-					

Tablo 4.13 incelendiğinde bilgisayar kullanım süresi 5-8 saat aralığında olan sosyal bilgiler öğretmenlerinin tüm alt boyutlarda aritmetik ortalamasının($\overline{X}$) yüksek olduğu görülmektedir. İstatistiksel olarak Varyans analiz sonuçları incelendiğinde teknoloji yeterlikleri alt boyutlarından Kelime İşlemci Kullanım Becerileri [F(3-103)=6,28, p<0.5] ve Medyalı İletişim ve Telekominasyon [F(3-103)=3,27, p<0.5] alt boyutlarında bilgisayar kullanma sıklığına göre anlamlı bir fark bulunmuştur. Hesap Tablosu ve Veritabanı, Sosyal, Temel Bilgisayar Kullanım Becerileri, Kurulum, Bakım, Sorun Giderme, Sosyal Yasal ve Etik Konular ve İnternet Ağı Kullanma ve Telekominasyon alt boyutlarında ise p>0.5 olduğundan anlamlı bir fark görülmemektedir.

Tukey test sonuçlarına bakıldığında Kelime İşlemci Kullanım Becerileri alt boyutunda bilgisayar kullanım süresine göre "1-4 saat ($\overline{X}$ =3,14)" ile "13-16 saat($\overline{X}$ =2,00)", "5-8 saat ($\overline{X}$ =3,44)" ile "13-16 saat ($\overline{X}$ =2,00)" ve "9-12 saat ($\overline{X}$ =3,06)" ile "13-16 saat ($\overline{X}$ =2,00)" arasında bilgisayar kullanma süresine göre sosyal bilgiler öğretmenlerinin teknoloji yeterlikleri arasındaki fark anlamlıdır. Medyalı İletişim ve Telekominasyon alt boyutunda bilgisayar kullanım sıklığına göre "5-8 saat ($\overline{X}$ =2,88)" ile "13-16 saat ($\overline{X}$ =2,41)" arasında bilgisayar kullanma süresine sosyal bilgiler öğretmenlerinin teknoloji yeterlikleri arasındaki fark anlamlıdır.

4.3.1.2. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Teknoloji Yeterlik Düzeylerinde İnterneti Kullanma Sürelerine Göre Farklılıklar Var Mıdır?

Aşağıda sosyal bilgiler öğretmenlerinin teknoloji yeterlik ölçeğinin alt boyutlarından aldıkları puanların aritmetik ortalamaları hesaplanmış ve tek yönlü varyans analiz (One-way Anova) ile internet kullanma süresine göre karşılaştırmalar yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 4.14'de verilmektedir.

Tablo 4.14. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Teknoloji Yeterlikleri Alt Boyutlarından Aldıkları Puanların İnterneti Kullanma Süresine Göre Farklığı İçin Anova Sonuçları

Alt Boyutlar	***Bilgisayarı kullanma sıklığı***	***n***	$\overline{X}$	***(Ss)***	***Sd***	***F***	***p***	***Fark*** *(Tukey)*
1- Hesap Tablosu ve Veritabanı	1. 1-4 saat	43	2,53	,64	4 102	1,16	0,03	1-4. 2-4
	2. 5-8 saat	47	2,96	,83				
	3. 9-12 saat	11	2,05	,81				
	4. 13-16 saat	4	1,62	,66				
	5- 16 ve >saat	2	2,25	1,48				
2- Temel Bilgisayar Kullanım Becerileri	1. 1-4 saat	43	3,28	,59	4 102	4,54	0,02	1-4. 2-4.
	2. 5-8 saat	47	3,58	,48				
	3. 9-12 saat	11	3,16	,51				
	4. 13-16 saat	4	2,46	,73				
	5- 16 ve >saat	2	3,5	,70				

Tablo 4.14. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Teknoloji Yeterlikleri Alt Boyutlarından Aldıkları Puanların İnterneti Kullanma Süresine Göre Farklığı İçin Anova Sonuçları *(Devam)*

3- Kurulum, Bakım, Sorun Giderme	1. 1-4 saat	43	2,75	,66	4 102	2,79	0,03	1-4. 2-4.
	2. 5-8 saat	47	2,92	,77				
	3. 9-12 saat	11	2,71	,66				
	4. 13-16 saat	4	1,70	,67				
	5- 16 ve >saat	2	2,66	,47				
4- Sosyal, Yasal ve Etik Konular	1. 1-4 saat	43	2,75	,77	4 102	2,30	0,04	1-4. 2-4
	2. 5-8 saat	47	2,90	,77				
	3. 9-12 saat	11	2,14	,76				
	4. 13-16 saat	4	1,45	,25				
	5- 16 ve >saat	2	2,60	,00				
5- Kelime İşlemci Kullanım Becerileri	1. 1-4 saat	43	3,22	,58	4 102	10,63	0,00	1-4. 2-4. 3.4 5-4
	2. 5-8 saat	47	3,43	,52				
	3. 9-12 saat	11	3,22	,58				
	4. 13-16 saat	4	1,55	,52				
	5- 16 ve >saat	2	3,40	,84				
6- İnternet Ağı Kullanma ve Telekominasyon	1. 1-4 saat	43	2,84	,63	4 102	4,03	0,04	1-4. 2-4. 3-4.
	2. 5-8 saat	47	3,05	,65				
	3. 9-12 saat	11	2,89	,70				
	4. 13-16 saat	4	1,71	,48				
	5- 16 ve >saat	2	3,12	,70				
7- Medyalı İletişim ve Telekominasyon	1. 1-4 saat	43	2,70	,64	4 102	5,47	0,00	1-4. 2-4. 3-4.
	2. 5-8 saat	47	2,98	,47				
	3. 9-12 saat	11	2,79	,65				
	4. 13-16 saat	4	1,67	,31				
	5- 16 ve >saat	2	2,85	,40				

Tablo 4.14 incelendiğinde internet kullanım sıklığı 5-8 saat aralığında olan sosyal bilgiler öğretmenlerinin tüm alt boyutlarda aritmetik ortalamasının ($\overline{X}$) yüksek olduğu görülmektedir.

İstatistiksel olarak Varyans analiz sonuçları incelendiğinde teknoloji yeterliklerinin tüm alt boyutlarında p<05 düzeyinde anlamlıdır. Hesap Tablosu ve Veritabanı [F(4-102)=1,16, p<0.5] , Temel Bilgisayar Kullanım Becerileri [F(4-102)=4,54, p<0.5] , Kurulum, Bakım, Sorun Giderme [F(4-102)=2,79, p<0.5] , Sosyal Yasal ve Etik Konular [F(4-102)=2,30, p<0.5] , Kelime İşlemci Kullanım Becerileri [F(4-102)=10,63, p<0.5] , İnternet Ağı Kullanma ve Telekominasyon [F(4-102)=4,03, p<0.5] , Medyalı İletişim ve Telekominasyon [F(4-102)=5,47, p<0.5] boyutları internet kullanma süresine göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark oluşturur.

Tukey test sonuçlarına bakıldığında Hesap Tablosu ve Veritabanı alt boyutunda "1-4 saat ($\overline{X}$ =2,53)" ve "5-8 saat ($\overline{X}$ =2,96)" ile "13-16 saat ($\overline{X}$ =1,62)" arasında internet kullanım süresine göre sosyal bilgiler öğretmenlerinin teknoloji yeterlikleri arasındaki fark anlamlıdır, Temel Bilgisayar Kullanım Becerileri alt boyutunda "1-4 saat ($\overline{X}$ =3,28)" ve "5-8 saat($\overline{X}$ =3,58)" ile "13-16 saat ($\overline{X}$ =2,46)" arasında internet kullanım süresine göre sosyal bilgiler öğretmenlerinin teknoloji yeterlikleri arasındaki fark anlamlıdır, Kurulum, Bakım, Sorun Giderme alt boyutunda "1-4 saat ($\overline{X}$ =2,75)" ve "5-8 saat ($\overline{X}$ =2,92)" ile "13-16 saat ($\overline{X}$ =1,70)" arasında internet kullanım süresine göre sosyal bilgiler öğretmenlerinin teknoloji yeterlikleri arasındaki fark anlamlıdır, Sosyal, Yasal ve Etik Konular alt boyutunda "1-4 saat ($\overline{X}$ =2,75)" ve "5-8 saat ($\overline{X}$ =2,90)" ile "13-16 saat ($\overline{X}$ =1,45)" arasında internet kullanım süresine göre sosyal bilgiler öğretmenlerinin teknoloji yeterlikleri arasındaki fark anlamlıdır, Kelime İşlemci Kullanım Becerileri alt boyutunda "1-4 saat ($\overline{X}$ =3,22)","5-8 saat($\overline{X}$ =3,43)", 9-12 saat ($\overline{X}$ =3,22)" ve "16 ve > saat ($\overline{X}$ =3,40)" ile "13-16 saat ($\overline{X}$ =1,55)" arasında internet kullanım süresine göre sosyal bilgiler öğretmenlerinin teknoloji yeterlikleri arasındaki fark anlamlıdır, İnternet Ağı Kullanma ve Telekominasyon alt boyutunda "1-4 saat ($\overline{X}$ =2,84)","5-8 saat($\overline{X}$ =3,05)", 9-12 saat ($\overline{X}$ =2,89)" ile "13-16 saat ($\overline{X}$ =1,71)" arasında internet kullanım süresine göre sosyal bilgiler öğretmenlerinin teknoloji yeterlikleri arasındaki fark anlamlıdır, Medyalı İletişim ve Telekominasyon alt boyutunda "1-4 saat ($\overline{X}$ =2,70)","5-8 saat ($\overline{X}$ =2,98)", 9-12 saat ($\overline{X}$ =2,79)" ile "13-16 saat ($\overline{X}$ =1,67)" arasında internet kullanım süresine göre sosyal bilgiler öğretmenlerinin teknoloji yeterlikleri arasındaki fark anlamlıdır.

Günün 24 saat olduğu ve ülkemizde çalışma saatlerinin 8 saat olduğu düşünüldüğünde 5-8 saat internet kullanımın öğretmenler için oldukça yeterli bir aralık olduğu söylenebilir. Ayrıca bilgiye erişme açısından önemli bir kaynak olan internetten sağlıklı bir şekilde yararlanmak öğretmenlerin teknoloji yeterliklerini arttırma noktasında fayda sağlayacaktır.

4.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın dördüncü alt problemi kapsamında elde edilen veriler analiz edilerek aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır.

4.4.1. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin teknoloji yeterlik düzeylerinde bilgisayarı kullanma amaçlarına göre farklılıklar var mıdır?

Aşağıda sosyal bilgiler öğretmenlerinin teknoloji yeterlik ölçeğinin alt boyutlarından aldıkları puanların aritmetik ortalamaları hesaplanmış ve tek yönlü varyans analiz (One-way Anova) ile bilgisayar kullanma amacına göre karşılaştırmalar yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 4.15'de verilmektedir.

Tablo 4.15. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Teknoloji Yeterlikleri Alt Boyutlarından Aldıkları Puanların Bilgisayarı Kullanma Amacına Göre Farklığı İçin Anova Sonuçları

Alt Boyutlar	***Bigisayarı kullanma amacı***	***n***	$\overline{X}$	***(Ss)***	***Sd***	***F***	***p***	***Fark*** *(Tukey)*
1- Hesap Tablosu ve Veritabanı	1. Ödev hazırlama ve Bilgi Toplama	49	2,02	,71	4 102	4,16	0,04	1-5. 2-5. 3-5. 4-5.
	2. Sosyal Amaçlı	42	2,04	,67				
	3. Oyun Oynama	4	2,01	1,28				
	4. E-posta Kontrolü	4	1,45	,10				
	5- Prof. Amaçlı	8	3,01	,90				
2- Temel Bilgisayar Kullanım Becerileri	1. Ödev hazırlama ve Bilgi Toplama	49	3,36	,58	4 102	2,69	0,03	4-5.
	2. Sosyal Amaçlı	42	3,38	,53				
	3. Oyun Oynama	4	2,96	,89				
	4. E-posta Kontrolü	4	2,71	,40				
	5- Prof. Amaçlı	8	3,73	,45				

Tablo 4.15. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Teknoloji Yeterlikleri Alt Boyutlarından Aldıkları Puanların Bilgisayarı Kullanma Amacına Göre Farklığı İçin Anova Sonuçları (Devam)								
3- Kurulum, Bakım, Sorun Giderme	1. Ödev hazırlama ve Bilgi Toplama	49	2,75	,75	4 102	3,03	0,02	4-5.
	2. Sosyal Amaçlı	42	2,86	,62				
	3. Oyun Oynama	4	2,37	1,41				
	4. E-posta Kontrolü	4	1,83	,57				
	5- Prof. Amaçlı	8	3,22	,68				
4- Sosyal, Yasal ve Etik Konular	1. Ödev hazırlama ve Bilgi Toplama	49	2,24	,83	4 102	2,05	0,04	4-5.
	2. Sosyal Amaçlı	42	2,19	,64				
	3. Oyun Oynama	4	2,15	,50				
	4. E-posta Kontrolü	4	1,30	,47				
	5- Prof. Amaçlı	8	2,57	,72				
5- Kelime İşlemci Kullanım Becerileri	1. Ödev hazırlama ve Bilgi Toplama	49	3,31	,53	4 102	4,42	0,02	1-3. 2-3. 3.5 4-5.
	2. Sosyal Amaçlı	42	3,27	,66				
	3. Oyun Oynama	4	2,35	1,18				
	4. E-posta Kontrolü	4	2,65	,44				
	5- Prof. Amaçlı	8	3,72	,51				
6- İnternet Ağı Kullanma ve Telekominasyon	1. Ödev hazırlama ve Bilgi Toplama	49	2,92	,63	4 102	2,75	0,04	4-5.
	2. Sosyal Amaçlı	42	2,90	,68				
	3. Oyun Oynama	4	2,34	1,17				
	4. E-posta Kontrolü	4	2,14	,67				
	5- Prof. Amaçlı	8	3,37	,47				
7- Medyalı İletişim ve Telekominasyon	1. Ödev hazırlama ve Bilgi Toplama	49	2,86	,62	4 102	3,2	0,01	3-5.
	2. Sosyal Amaçlı	42	2,72	,52				
	3. Oyun Oynama	4	2,25	,89				
	4. E-posta Kontrolü	4	2,35	,44				
	5- Prof. Amaçlı	8	3,30	,58				

Tablo 4.15'deki (n) değerleri incelendiğinde sosyal bilgiler öğretmenleri bilgisayarı en sık ödev hazırlama ve bilgi toplama amaçlı (n=49, %45,8) kullandıkları görülmektedir. Daha sonra sırasıyla sosyal amaçlı (n=42, %39,3), profesyonel amaçlı (n=8, %7,5), e-posta kontrolü (n=4, %3,7) ve oyun oynama (n=4, %3,7) için kullanmaktadır.

İstatistiksel olarak Varyans analiz sonuçları incelendiğinde teknoloji yeterliklerinin tüm alt boyutlarında p<05 düzeyinde anlamlıdır. Hesap Tablosu ve Veritabanı [F(4-102)=4,16, p<0.5] , Temel Bilgisayar Kullanım Becerileri [F(4-102)=2,69, p<0.5] , Kurulum, Bakım, Sorun Giderme [F(4-102)=3,03, p<0.5] , Sosyal Yasal ve Etik Konular [F(4-102)=2,05, p<0.5] , Kelime İşlemci Kullanım Becerileri [F(4-102)=4,42, p<0.5] , İnternet Ağı Kullanma ve Telekominasyon [F(4-102)=2,75, p<0.5] , Medyalı İletişim ve Telekominasyon [F(4-102)=3,2, p<0.5] boyutları internet kullanma süresine göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark oluşturur.

Tablo 4.15'den de görülebileceği gibi teknoloji yeterliklerinin tüm alt boyutlarında bilgisayar kullanımı profesyonel amaçlı olan sosyal bilgiler öğretmenlerinin yeterlikleri ödev hazırlama-bilgi toplama ve sosyal amaçlı olan sosyal bilgiler öğretmenlerinin yeterliklerinden yüksek olması istatistiksel olarak anlamlıdır.

Tukey test sonuçlarına bakıldığında Hesap Tablosu ve Veritabanı alt boyutunda "Ödev Hazırlama ve Bilgi Toplama Amaçlı ($\overline{X}$ =2,02)" ,"Sosyal Amaçlı ($\overline{X}$ =2,04)" ,"Oyun Oynama ($\overline{X}$ =2,01)" ve "E-Posta Kontrolü Amaçlı ($\overline{X}$ =1,145)" ile "Profesyonel Amaçlı ($\overline{X}$ =3,01)" arasında bilgisayarı kullanım amacına göre sosyal bilgiler öğretmenlerinin teknoloji yeterlikleri arasındaki fark anlamlıdır, Temel Bilgisayar Kullanım Becerileri alt boyutunda "E-Posta Kontrolü Amaçlı ($\overline{X}$ =2,71)" ile "Profesyonel Amaçlı ($\overline{X}$ =3,73)" arasında bilgisayarı kullanım amacına göre sosyal bilgiler öğretmenlerinin teknoloji yeterlikleri arasındaki fark anlamlıdır, Kurulum, Bakım, Sorun Giderme alt boyutunda "E-Posta Kontrolü Amaçlı ($\overline{X}$ =1,83)" ile "Profesyonel Amaçlı ($\overline{X}$ =3,22)" arasında bilgisayarı kullanım amacına göre sosyal bilgiler öğretmenlerinin teknoloji yeterlikleri arasındaki fark anlamlıdır, Sosyal Yasal ve Etik Konular alt boyutunda "E-Posta Kontrolü Amaçlı ($\overline{X}$ =1,30)" ile "Profesyonel Amaçlı ($\overline{X}$ =2,57)" arasında bilgisayarı kullanım amacına göre sosyal bilgiler öğretmenlerinin teknoloji yeterlikleri arasındaki fark anlamlıdır, Kelime İşlemci Kullanım Becerileri alt boyutunda " Ödev Hazırlama ve Bilgi Toplama Amaçlı ($\overline{X}$ =3,31)" ve "Sosyal Amaçlı ($\overline{X}$ =3,27)" ile "Oyun Oynama Amaçlı ($\overline{X}$ =2,35)" , "Oyun Oynama Amaçlı ($\overline{X}$ =2,35)" ve "E-Posta Kontrolü Amaçlı ($\overline{X}$ =2,65)" ile de "Profesyonel Amaçlı ($\overline{X}$ =3,72)" arasında bilgisayarı kullanım amacına göre sosyal bilgiler öğretmenlerinin teknoloji yeterlikleri arasındaki fark anlamlıdır,

İnternet Ağı Kullanma ve Telekominasyon alt boyutunda "E-Posta Kontrolü Amaçlı ($\overline{X}$ =2,14)" ile "Profesyonel Amaçlı ($\overline{X}$ =3,37)" arasında bilgisayarı kullanım amacına göre sosyal bilgiler öğretmenlerinin teknoloji yeterlikleri arasındaki fark anlamlıdır son alt boyut olan Medyalı İletişim ve Telekominasyon da ise " Oyun Oynama Amaçlı ($\overline{X}$ =2,25)" ile "Profesyonel Amaçlı ($\overline{X}$ =3,30)" arasında bilgisayarı kullanım amacına göre sosyal bilgiler öğretmenlerinin teknoloji yeterlikleri arasındaki fark anlamlıdır.

Bu görüşlerin yanı sıra sosyal bilgiler öğretmenleri ile yapılan görüşmelerde bilgisayarı kullanma amacına yönelik daha ayrıntılı bilgi elde edebilmek amacıyla " Sosyal Bilgiler öğretmeni olarak sınıfınızda / derste teknoloji araçlarından ne ölçüde ve nasıl faydalanıyorsunuz ?" diye sorulduğunda öğretmenlerin bilgisayar ile akıllı tahtayı bir tuttukları belirlenmiştir. Bunun nedeni ise akıllı tahtaların Windows 10 işletim sistemine sahip olması ve bilgisayarın yapabildiği her işlemi gerçekleştirebiliyor olması ile açıklanabilir. Sosyal Bilgiler öğretmenlerinden SÖ3 olarak kodlanan katılımcının derste teknoloji araçlarını kullanımına yönelik düşüncesini açıklayan, " Sınıfımda kullandığım teknolojik aletlerin başında akıllı tahtalar geliyor. Çok amaçlı bu alet sayesinde öğrencilerimin akıllı ders kitaplarını tahtadan açabiliyor ve onlarla aynı sayfayı açıp konuyu rahatlıkla inceleyebiliyorum. Akıllı tahtalar aynı zamanda anlamını bilmediğimiz sözcükleri yahut hakkında bilgi sahibi olmadığımız herhangi bir konuda direk internete bağlanabilmemizi sağlıyor. Kısacası teknolojik aletler sayesinde öğrencilerin derse karşı ilgi ve istekleri artıyor."(SÖ3) şeklindeki ifadesinde akıllı tahtaları derste etkin bir şekilde kullandığını belirtmiştir. SÖ1,SÖ4,SÖ6 ve SÖ7'nin görüşme kaydındaki düşünceleri SÖ3'ü destekler niteliktedir.

"Hemen hemen her dersimde akıllı tahtayı ve interneti kullanıyorum. Dersimin içeriği tarih ve coğrafya konuları olunca iki alan için de oldukça fazla kaynak bulabiliyorum. Video, karikatür,filmler vs..." (SÖ1),

" Bütün derslerde akıllı tahtalardan yararlanıyorum. Gerek video izletilmesi, gerek resim, türkü gibi dersi destekleyici etkinlikler dersin öğrenciler açısından daha zevkli hale getiriyor. Öğrenmeyi de kolaylaştırıyor. Özellikle TEOG öğrencilerim için soru çözümünde akıllı tahtalardan yararlanıyorum."(SÖ4),

" Genelde derslerde akıllı tahtadan faydalanıyorum. Birçok içeriğe bu şekilde erişim imkânı buluyorum. Ayrıca akıllı tahtalarda öğrencileri aktif olarak kullanarak onları dersin içine çekiyorum."(SÖ6),

" Okulumun imkânları doğrultusunda teknolojiden yararlanmaya çalışıyorum. Ancak okulumun teknolojik imkânları akıllı tahta ile sınırlı. Bu yüzden derslerde olabildiğince görsel materyallerden yararlanmaya çalışıyorum. Teknoloji sayesinde fiziksel olarak gitme imkânı bulamadığımız yerleri panoramik olarak geziyoruz" (SÖ7).

Bu bulgular, öğretmenlerin bilgisayarı bir eğlence aracı olarak değil öğretimin bir parçası olarak kullandıklarını göstermektedir. Bu sonuç aynı zamanda öğretmenlerin bilgisayarı ve interneti kullanma süreleri ile de uyum göstermektedir.

4.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın beşinci alt problemi kapsamında elde edilen veriler analiz edilerek aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır.

4.5.1. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Eğitim Teknolojilerini Kullanımı Hangi Düzeydedir?

Aşağıda sosyal bilgiler öğretmenlerinin eğitim teknolojilerini kullanım düzeylerine ait veriler yer almaktadır (Tablo 4.16).

Tablo 4.16. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Eğitim Teknolojilerini Kullanım Düzeyleri

Kullanım Düzeyleri	**(f)**	**%**
Hiç Kullanmıyorum	1	,9
Çok Az düzeyde kullanabiliyorum	7	6,5
Orta düzeyde kullanabiliyorum	48	44,9
İyi düzeyde kullanabiliyorum	40	37,4
Çok iyi düzeyde kullanabiliyorum	11	10,3

Tablo 4.16 incelendiğinde Sosyal Bilgiler öğretmenlerin büyük çoğunluğu eğitim teknolojilerini orta düzeyde kullanabildikleri (n= 48, %44,9) görülmektedir. İyi düzeyde kullanabilenlerinin oranı (n=40, %37,4), çok iyi düzeyde kullanabilenlerin oranı ise (n=11, %10,3) olarak görülmektedir. Bu veriler sosyal bilgiler öğretmenlerinin teknoloji yeterliklerinin Az-Yeterli-Yeterli düzeyde bir aralığa sahip oldukları düşünüldüğünde daha da anlamlılık kazanmaktadır.

Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin eğitim teknolojilerini kullanımı konusunda daha ayrıntılı bilgi elde edebilmek amacıyla öğretmenlerle yapılan görüşmeler sonucunda "Öğretmenlerin eğitim teknolojilerinin kurulması, kullanılması ve geliştirilmesine yönelik yeterliklerini nasıl değerlendiriyorsunuz ?" sorusuna ilişkin olarak sosyal bilgiler öğretmenleri görüşlerini belirtmiştir. Sosyal bilgiler öğretmenleri, eğitim teknolojilerini kullanma konusundaki eksiklerinden bahsetmişlerdir. Teknolojinin hızla geliştiği ve değiştiği çağımızda öğretmenlerin buna ayak uydurmasında zorlandıklarını ve ayrıca öğretmenlerinde gelişime açık olmadıklarını belirtmişlerdir. Başta devlet olmak üzere çeşitli kurumlarında açacak oldukları seminer ve kurslarla öğretmenlerin kendilerini geliştirmeleri gerektiğini ifade etmişlerdir. SÖ1, SÖ2, SÖ4, SÖ5, SÖ7 ve SÖ8'in görüşme kaydında belirttikleri düşünceleri yapılan yorumu destekler niteliktedir.

"Birçok öğretmenin bu konuda eksiği olduğunu gözlemledim. Ben de dahil. Kurumların bu konuyla ilgili eğitim seminerleri düzenlemeleri ve öğretmenlerini bu konuda geliştirmeleri gerektiğini düşünüyorum. Bu sorumluluk pek tabii öğretmenlerin üzerine de vazifedir. Her öğretmen kendini geliştirecek her eğitime katılmalıdır."(SÖ1),

"Öğretmenlerin eğitim teknolojilerini kullanmada eksiklik göstermelerini, problemlerle karşılaşmalarını doğal bir sonuç olarak görüyorum. Çünkü hem bu alanda yaşanan gelişmelerin oldukça hızlı bir şekilde ilerlemesi, hem de araçlar konusunda yetersiz kalan öğretmenlere verilen hizmet içi eğitimlerin zaman alması buna neden olmaktadır."(SÖ2),

"Teknolojik yeterlik açısından öğretmenlerin yeterli bilgiye sahip olmadığını düşünüyorum. Öğretmenlerin kendilerini geliştirmek için çaba sarf etmediğini söyleyebilirim..."(SÖ4),

" Öğretmenlerin birçoğunun eğitim teknolojileri kullanımında yetersiz olduğunu ve bu konuda da kendilerini geliştirmek için gayretsiz olduğunu düşünüyorum. Bu konuda öğretmen arkadaşlarım hizmet içi eğitim alıp kendilerini geliştirmelidirler."(SÖ5),

" Öğretmenleri eğitim teknolojilerini yeterince kullandıklarını düşünmüyorum. Hatta birçok öğretmen öğrencilerin yüzde ellisi kadar bile teknolojiye hâkim değil. Buda öğretmen ve öğrenci arasında bir çatışma yaratıyor..."(SÖ7),

" Görev yaptığım okulda teknolojiyi kullanan öğretmen sayısı oldukça sınırlı. Bazı öğretmenler ise akıllı tahta kullanmayı bilmedi için dersi işleyemediğini bile söylüyor."(SÖ8).

4.6. Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın beşinci alt problemi kapsamında elde edilen veriler analiz edilerek aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır.

4.6.1. Öğretmenlerinin Aldığı Üniversite/Öğretmenlik Eğitimi Sosyal Bilgiler Öğretmenlerini Teknoloji Kullanımına Hangi Düzeyde Hazırlamaktadır?

Aşağıdaki tabloda öğretmenlerinin aldığı üniversite/öğretmenlik eğitimi sosyal bilgiler öğretmenlerini teknoloji kullanımına hangi düzeyde hazırlamaktadır? sorusuna ait veriler yer almaktadır (Tablo 4.17).

Tablo 4.17. Üniversite/ Öğretmenlik Eğitiminin Teknoloji Kullanımına Etkisi

Kullanım Düzeyleri	**(f)**	**%**
Hiç bir şeklide hazırladığını düşünmüyorum	13	12,1
Çok Az düzeyde hazırladığını düşünüyorum	19	17,8
Orta düzeyde hazırladığını düşünüyorum	44	41,1
İyi düzeyde hazırladığını düşünüyorum	27	25,2
Çok iyi düzeyde hazırladığını düşünüyorum	4	3,7

Tablo 4.17 incelendiğinde Sosyal Bilgiler öğretmenlerin büyük çoğunluğu aldıkları üniversite/öğretmenlik eğitimlerinin kendilerini teknoloji kullanımına orta düzeyde hazırladığı görüşündedir (n=44, %41,1).

İyi düzeyde hazırladığını düşünüyorum cevabını veren öğretmenlerin oranı (n=27, %25,2) , çok az düzeyde hazırladığını düşünüyorum cevabını veren öğretmenlerin oranı ise (n=19, %17,8)) olarak görülmektedir. Bu veriler sosyal bilgiler öğretmenlerinin eğitim teknolojilerini kullanım düzeyleri sonucu ile paralellik göstermektedir.

4.7. Yedinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın yedinci alt problemi kapsamında elde edilen veriler analiz edilerek aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır.

4.7.1. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Teknoloji Yeterlik Düzeylerinde Temel Bilgisayar Kullanımı İle İlgili Hizmet İçi Eğitim Alıp Almama Durumuna Göre Farklılık Var Mıdır?

Aşağıda sosyal bilgiler öğretmenlerinin teknoloji yeterlik ölçeğinin alt boyutlarından aldıkları puanların aritmetik ortalaması hesaplanmış ve t-testi ile temel bilgisayar kullanımı ile ilgili hizmet içi eğitim alıp almama durumuna göre karşılaştırmalar yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 4.18'de verilmektedir.

Tablo 4.18. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Teknoloji Yeterlikleri Alt Boyutlarında Temel Bilgisayar Kullanımı İle İlgili Hizmet İçi Eğitim Alıp Almama Durumuna Göre Yapılan t-Testi Çözümlemesi Sonuçları

Alt Boyutlar	**n**		$\overline{X}$		(Ss)				
	Evet	**Hayır**	**Evet**	**Hayır**	**Evet**	**Hayır**	**Sd**	**t**	**p**
1- Hesap Tablosu ve Veritabanı	57	50	2,10	2,07	2,12	2,03	105	,60	,54
2- Temel Bilgisayar Kullanım Becerileri	57	50	3,49	3,19	3,35	3,36	105	-,03	,96
3- Kurulum, Bakım, Sorun Giderme	57	50	2,97	2,55	2,85	2,71	105	3,02	,34
4- Sosyal, Yasal ve Etik Konular	57	50	2,21	2,20	2,24	2,17	105	,95	,61
5- Kelime İşlemci Kullanım Becerileri	57	50	3,34	3,17	3,34	3,18	105	,50	,21
6- İnternet Ağı Kullanma ve Telekominasyon	57	50	2,94	2,85	2,90	2,89	105	,07	,93
7- Medyalı İletişim ve Telekominasyon	57	50	2,87	2,70	2,85	2,74	105	,92	,36

Tablo 4.18 alt boyutlar bazında analiz edildiğinde, genel anlamda yeterlik düzeyleri birbirine yakındır.

Hizmet içi eğitim alan sosyal bilgiler öğretmenlerin teknoloji yeterliği puan ortalamaları ($\overline{X}$ = 2,84) iken hizmet içi eğitim almamış sosyal bilgiler öğretmenlerin teknoloji yeterliği puan ortalamalarının ($\overline{X}$ = 2,67) olduğu görülmektedir.

Ortalamalara baktığımızda hizmet için eğitim alan öğretmenlerin hizmet içi eğitim almamış öğretmenlere göre çok küçük bir farkla da olsa yeterliklerinin daha yüksek olduğunu görülmüştür. İstatistiksel olarak tüm alt boyutlarda p>,05 olduğundan anlamlı bir farkın bulunmadığı görülmektedir.

4.8. Sekizinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın yedinci alt problemi kapsamında elde edilen veriler analiz edilerek aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır.

4.8.1. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Teknoloji Kullanımını Daha Verimli Hale Getirmek İçin Önerileri Nelerdir?

Aşağıdaki sonuçlar, görüşme formunda yer alan beşinci soru doğrultusunda elde edilmiştir. Bu bölümde sosyal bilgiler öğretmenlerinin sorulara vermiş olduğu yanıtlara ilişkin doğrudan alıntılara, frekans ve yüzde değerlerine yer verilmiştir. Araştırma kapsamındaki sosyal bilgiler öğretmenlerine "sosyal bilgiler öğretmenlerinin teknoloji yeterlikleri nasıl arttırılabilir?" sorusu yöneltilmiş ve öğretmenlerin bu soruya verdiği cevaplar gruplanıp alt temalar oluşturularak Tablo 4.19' da sunulmuştur.

Tablo 4.19. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Teknoloji Kullanımını Daha Verimli Hale Getirmek İçin Önerileri

TEMA: Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Teknoloji Yeterlikleri Nasıl Arttırılabilir?		
Alt Temalar	**(f)**	**%**
1-Öğretmenler Teknolojik Gelişime açık olmalı	4	40
2-Öğretmenler Hizmet İçi eğitim ve Seminerlere katılmalı	10	100
3-Belirli sürelerle yetkili kişiler tarafından öğretmenler denetlenmeli	2	20
4-Teknolojik aletlerin tanıtımı iyi yapılmalı (broşür, kitapçık vs.)	2	20
5-Alt yapı eksiklikleri giderilmeli	2	20
6-Üniversitelerde teknoloji eğitimi verilmeli	3	30

Tablo 4.19 incelendiğince sosyal bilgiler öğretmenlerinin teknoloji yeterlikleri nasıl arttırılabilir sorusuna tüm katılımcıların Öğretmenler Hizmet İçi eğitim ve Seminerlere katılmalı (n=10, %100) şeklinde görüş bildirdikleri görülmüştür.

Öğretmenler Teknolojik Gelişime açık olmalı (n=4, %40) görüşü ikinci sırada yer almaktadır. Üniversitelerde teknoloji eğitimi verilmeli (n=3, %30) görüşü ise üçüncü sırada yer almıştır.

Belirli sürelerle yetkili kişiler tarafından öğretmenler denetlenmeli, Teknolojik aletlerin tanıtımı iyi yapılmalı (broşür, kitapçık vs.) ve Alt yapı eksiklikleri giderilmeli alt temalarına ise aynı sayı ve oranda (n=2, %20) görüşe ulaşılmıştır.

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Teknoloji Yeterlikleri Nasıl Arttırılabilir? sorusuna ilişkin sosyal bilgiler öğretmenlerinin görüşleri aşağıda verilmiştir.

"Öncelikle bunun gerçekten işe yarar bir durum olduğu kavratılmalıdır. Bunu kabul eden öğretmen, öğrenmeye de açık olacaktır. Sonrasında yapılacak olan eğitim seminerlerine katılımları sağlanmalı ve uygulama yaptırılmalı. Yapılan her bir eğitim ve alınan eğitimin sabit aralıklarla kontrol edilmesi yeterliliklerin kalıcı hale gelmesini sağlayacaktır." (SÖ1),

"Bu konuda verilen hizmet içi eğitimlerin sayısı arttırılmalı, teknolojik araçların kullanımına dair broşür ve kitapçıklar yayınlanmalı ve kullanıcılara ulaştırılmalıdır." (SÖ2),

"Teknolojik gelişmeleri yakından takip edebilecekleri dergi ve yayınlar almalılar. Seminerlere katılmalılar. Kitle iletişim araçlarından yararlanmalı ve güncel gelişmeleri takip etmeliler. Mesleklerini çok sevmeliler ki eğer seviyorlarsa öğrencilerini de mutlu etmek onlara bilgileri daha kolay ve kalıcı bir şekilde öğretmen isteyeceklerdir ve bunu yapmanın da en zevkli ve eğlenceli yanı materyalleri etkili bir şekilde kullanmalarıdır. Bunun için de çağın vazgeçilmez unsuru teknolojiye ihtiyacımız var." (SÖ3),

"Teknolojik yeterlik konusunda okullarda seminerler verilmeli, uygulamalı egitimler açılmalıdır. Öğretmenlerin ilgili içeriklere akıllı tahtalardan ulaşabilmesi için alt yapı (internet bağlantısı) eksiksiz olmalıdır." (SÖ4),

"Teknolojinin yaygınlaşması evvela devlet projesi haline gelmelidir. Tüm okulların teknolojik altyapı ile donatılması için derneklerden, vakıflardan ve iş adamlarımızdan destek alınmalıdır. Ayrıca Fatih projesi bir an önce daha da geliştirilmeli, doğru ve yararlı kullanılması için öğretmenlere bu konuda seminerler verilmelidir. Böylece öğretmenlerin de teknolojik yeterlikleri artacaktır." (SÖ5),

" Bence sosyal bilgiler öğretmenlerine üniversite de 3. Sınıfın 1. ya da 2. Döneminde kapsamlı bir teknolojik eğitim verilmelidir. Eğer bu tam olarak sağlanırsa öğretmenlerin çalışma hayatlarına çok olumlu şekilde yansır.

Ayrıca öğretmenler hizmet içi eğitimler ile daha donanımlı hale getirilmeli. Ayrıca öğretmenler devlet tarafından sürekli denetimde olmalıdırlar." (SÖ6),

"Teknolojiye olan ön yargı öncelikle kırılmalıdır. Teknolojinin tanıtımı öğretmen ve öğretmen adaylarına en iyi şekilde yapılmalı. Hizmet içi seminerlere öğretmenler desteklenmelidir." (SÖ7),

"MEB'in uzaktan eğitim ya da seminer şeklinde kurslar acıyor. Ayrıca özel kurslara gidilerek de öğretmenler kendilerini geliştirebilirler. Bu tarz etkinliklere katılım sağlamak gerekiyor." (SÖ8),

"Öğretmenlerin stajyer olarak görev aldığı zamanlarda bu konunun çözülmesi gerekiyor. Mesleğe başladığı zamanda hizmet içi eğitimler ile sürekli desteklenmeli ve eksiklik giderilmeli." (SÖ9),

"En önemlisi üniversite eğitiminde aktif teknoloji kullanımı ile ilgili uygulamalı dersler yapılması gerekiyor. Mesleğe başladığımda ise çeşitli seminerler ile destek verilmesi gerektiğini düşünüyorum." (SÖ10).

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu bölümde, araştırmada ortaya çıkan bulgu ve yorumlara dayalı olarak ulaşılan sonuçlar literatür dahilinde tartışılarak geliştirilen önerilere yer verilmektedir.

5.1. Sonuçlar ve Tartışma

Bu araştırmada, sosyal bilgiler öğretmenlerinin teknolojik yeterlikleri belirlenmeye çalışılmış ve aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

Araştırmanın alt problemleri ile ilgili elde edilen sonuçlar ve tartışma aşağıda yer almaktadır.

Birinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar ve Tartışma

Araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmenlerinin Eğitimciler İçin Temel Teknoloji Yeterlikleri Ölçeğine verdiği cevaplara göre yeterlik düzeylerinin birbirine yakın olduğu ve gerek yeterlik ölçeğinin genelinden gerekse ölçek alt boyutları açısından genel olarak Az Yeterli -Yeterli düzeyde bir aralığa sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Menzi, Çalışkan ve Çetin (2012), Öğretmen adaylarının teknoloji yeterliklerinin çeşitli değişkenler açısından belirlemek amacıyla 642 öğretmene " Eğitimciler için Temel Teknoloji Yeterlikleri Ölçeği'ni (Tekinarslan, 2008) uyguladıkları benzer çalışmanın sonuçlarına göre öğretmenlerin teknoloji kullanımında henüz yeterli seviyeye gelmedikleri, temel bilgisayar kullanımında yeterli olmalarına karşın veri tabanları ve sosyal, yasal ve etik konular gibi daha ileri düzey konularda yeterli olmadıkları ortaya çıkmıştır.

Sezgin, Erdoğan ve HasErdoğan (2017) yapmış oldukları araştırma sonucuna göre öğretmenlerin teknoloji yeterliklerinin iyi düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Yılmaz, Gerçek, Köseoğlu ve Soran (2006) öğretmen adaylarının bilgisayar yeterlik algılarını inceledikleri araştırma sonuçlarının verilerine göre, öğretmen adaylarının sahip oldukları bilgisayar yeterlik inançlarının düşük olduğu görülmüştür.

İpek ve Acuner, (2011); Timur, Yılmaz ve Timur, (2013) yapmış oldukları araştırmalarda öğretmen adaylarının teknoloji yeterliklerinin orta düzeyde olduğunu ortaya koymuşlardır.

Bilginin sürekli değiştiği, yenilendiği ve etkileşimin önem kazandığı bu dönemde teknolojinin öğrenme ortamlarında kullanılması zorunlu olmuştur. Değişen ve gelişen teknolojiyle birlikte geleneksel öğrenme ortamlarında yaşanan sorunlar, özellikle de öğretmenin ve öğrencinin zaman ve yere bağımlılığı, farklı öğrenme tarzlarına sahip öğrenenlere esnek öğrenme ortamının sağlanmaması gibi sorunlar, teknoloji ile aşılmaya çalışılmaktadır. Gelinen süreçte, artık teknolojiyi sınıfta öğrenmenin en iyi yöntemi, uygulamaya ve tecrübeye dayalı interaktif uygulamalar olmuştur (McNeely, 2005).

Gray, Thomas ve Lewis (2010) ilk ve orta öğretim öğretmenlerinin öğretim teknolojilerini kullanım durumlarını belirlemeye çalıştıkları çalışmalarında, öğretmenlerin derslerinde etkileşimli tahtaları, projeksiyon aletini, dijital kameraları kullandıkları ve interneti de çoğu zaman kullandıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenler interneti genelde öğrencilerin not bilgilerini girmek, devam devamsızlık durumlarını takip etmek, öğrencilerin değerlendirmelerini yapmak ve bu sonuçları öğrenci ve velilerle paylaşmak ayrıca e-mail ile de öğrencilerle velilerle iletişim kurmak için kullandıklarını gözlemlemiştir. Çalışmaya katılan öğretmenlerin %54'ünün derslerine bilgisayar ile geldiklerini, %97'lik kısmı da bir veya birden çok bilgisayarı derslerinde kullandıklarını belirtmişlerdir.

Araştırma sonuçları değerlendirildiğinde sosyal bilgiler öğretmenliği gibi eğitim-öğretimin en önemli taşlarından biri olarak görülen bu mesleğin çalışanları olan öğretmenlerin orta düzeyde bir yeterliğe sahip olması çok iyi bir seviye olarak yorumlanamamaktadır. Nitekim sosyal bilgiler öğretmenliği bireylerin eğitim yaşamlarının oldukça kritik bir dönemine denk gelmektedir. Dolayısı ile öğretmenlerin teknoloji konusunda daha yeterli konuma gelmeleri ve teknolojiyi kullanabilen öğretmenler olarak bireylere model olmaları gerekmektedir. Teknolojik gelişmeler, dolaylı ya da doğrudan eğitimin kalitesinin artmasına, öğrencilerin teknoloji üreten, yaratıcı ve girişimci bireylere dönüştürülmesine temel oluşturmaktadır. Zira teknoloji üreten toplumların diğer alanlarda olduğu gibi eğitimde de ileri ve çağdaş seviyeye ulaştıkları görülmektedir.

Bu noktada öğretmenlerden bilgiyi üretmesi, koruması, yaygınlaştırması ve bu bilgiyi aktaracağı öğrencilere yardımcı olması beklenmektedir. Nitekim günümüz çocukları teknolojiyle bu kadar iç içe yaşarken ve 10 yıl önce olmayan yazılımları ve donanımları bugün kullanabiliyorken, öğretmenlerin bu konuda geri kalması beklenemez.

İkinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar ve Tartışma

*****Cinsiyet değişkenine baktığımızda alt boyutlar bazında genel anlamda erkek ve kadınların yeterlik düzeyleri birbirine yakın olmasına karşın erkek sosyal bilgiler öğretmenlerin teknoloji yeterliği kadın sosyal bilgiler öğretmenlerin teknoloji yeterliğinden daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmen adaylarının teknoloji alanındaki yeterliliklerini farklı açılardan ele alan yurt içinde yapılan birçok araştırmada benzer şekilde erkek öğretmenlerin kadın öğretmenlerden teknoloji konusunda daha ileride oldukları sonucuna ulaşılmıştır. (Birgin, Çoker ve Çatlıoğlu, 2010; Demiralay, 2010; Korkut ve Akkoyunlu, 2008; Summak, Bağlıbel ve Samancıoğlu, 2010). Yurt dışında yapılan çalışmalarda da aynı şekilde benzer sonuçlara ulaşılmıştır. Bush (1995) yapmış olduğu araştırmada erkeklerin bilgisayar kullanımında, kadınlara göre daha az kaygı duydukları ve kendilerini bu konuda daha yeterli gördüklerini belirlemiştir. Ayrıca aynı çalışmada kelime işlemci ve hesap ve tablolama programlarındaki karmaşık görevleri çözme konusunda, erkeklerin yeterliklerinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. İstatistiksel olarak yalnızca iki alt boyutta anlamlı bir farkın oluştuğu, bu alt boyutların "Temel Bilgisayar Kullanım Becerileri" ile "Kurulum, Bakım, Sorun Giderme Becerileri" olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

*****Kıdem yılı değişkenine baktığımızda teknoloji yeterlikleri alt boyutlarından "Temel Bilgisayar Kullanım Becerileri", "Kurulum, Bakım, Sorun Giderme", "Kelime İşlemci Kullanım Becerileri", "İnternet Ağı Kullanma ve Telekominasyon", "Medyalı İletişim ve Telekominasyon" boyutlarında kıdem yılına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık sonucuna ulaşılmıştır. "Hesap Tablosu ve Veritabanı" ile "Sosyal, Yasal ve Etik Konular" alt boyutlarında ise anlamlı bir fark görülmemektedir. Meslekte 1-5 yıl kıdem deneyimine sahip olan sosyal bilgiler öğretmenlerin lehine anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Gençtürk, Uzunöz ve Akbaş (2012) yapmış olduğu çalışmada da benzer sonuçlara rastlamıştır.

Sezgin, Erdoğan ve Has Erdoğan (2017) yapmış oldukları araştırma sonucunda teknolojiye yönelik yeterliklerin kıdem yılına göre anlamlı şekilde değiştiği sonucuna ulaşmışlardır.

Söz konusu bu çalışmaya benzer bir şekilde İnan ve Löwther (2010) tarafından yapılan araştırma, öğretmenlerin teknoloji yeterliklerinin kıdem yılına göre negatif yönlü ilişkide olduğu sonucunu ortaya koymaktadır.

Spiegel (2001) ise öğretmenlerin teknoloji kullanımlarını ve teknoloji hakkındaki görüşlerini öğrenmek amacıyla bir araştırma yapmıştır. Araştırmanın sonucunda öğretmenlerin yaş değişkeni arttıkça bilgisayar kullanımlarının azaldığı, teknolojiye olan tutum arttıkça teknolojiyi kullanma oranının arttığı bulunmuştur. Araştırmada öğretmenlerin teknolojiye yönelik olan tutumlarının teknoloji kullanımını etkileyen temel etkenlerden olduğu belirtilmiştir.

Bu sonuçlar genel anlamda daha az mesleki deneyime (1-5 yıl) sahip olan sosyal bilgiler öğretmenlerinin, meslekte daha fazla yıl geçirmiş (16-20 yıl) öğretmenlere göre teknoloji yeterliklerinin daha iyi düzeyde olduğunu göstermektedir. Yine bu sonuç çağa ayak uyduran genç öğretmenlerimizin, meslekte daha fazla yıl geçirmiş öğretmenlere göre teknoloji yeterliklerinin daha fazla olduğu sonucunu da bizlere göstermektedir.

Ayrıca araştırmadan elde edilen bu sonucun, özellikle son yıllarda teknolojinin hızla gelişip günlük hayatımızda daha fazla yaygınlaşması ve buna paralel eğitim fakültelerinde bilgi iletişim teknolojilerine yönelik becerilerin daha yoğun şekilde yer alması ile ilgili olduğu düşünülebilir.

*****Okul Türü değişkenine baktığımızda alt boyutlar bazında analiz edildiğinde, genel anlamda yeterlik düzeylerinin birbirine yakın olduğu görülmektedir. Ortalamalara baktığımızda özel okulda çalışan öğretmenlerin devlet okulunda çalışan öğretmenlere göre çok küçük bir farkla da olsa yeterliklerinin daha yüksek olduğunu sonucuna ulaşılmıştır. İstatistiksel olarak tüm alt boyutlarda anlamlı bir farkın bulunmadığı sonucu görülmektedir.

Üçüncü Alt Probleme İlişkin Sonuçlar ve Tartışma

*****Bilgisayarı kullanma süresi değişkenine baktığımızda bilgisayar kullanım süresi 5-8 saat aralığında olan sosyal bilgiler öğretmenlerinin tüm alt boyutlarda aritmetik

ortalamasının ($\overline{X}$) yüksek olduğu görülmektedir. İstatistiksel olarak Varyans analiz sonuçları incelendiğinde teknoloji yeterlikleri alt boyutlarından "Kelime İşlemci Kullanım Becerileri" ve "Medyalı İletişim ve Telekominasyon" alt boyutlarında bilgisayar kullanma sıklığına göre anlamlı bir fark bulunmuştur. Bu oran öğretmenlerin büyük çoğunluğunun temel teknoloji aracı olan bilgisayardan yeterince faydalandığını göstermektedir. Bu durum öğretmenlerin kendilerini geliştirmek ya da öğretim etkinlikleri tasarlamak için yeterli düzeyde bilgisayar kullandıkları şeklinde yorumlanabilir.

Aşkar ve Umay (2001), deneyimsizlik ve az kullanımın bilgisayara karşı yeterlik algısının düşük olmasına sebebiyet verdiğini, yeterlik algısının düşük olmasının ise deneyim ve kullanımı olumsuz etkilediğini belirtmektedirler. Bu anlamda iki araştırma birbiri ile paralellik göstermektedir. Seferoğlu (2005) bilgisayar öz-yeterlik algısına ilişkin araştırmasında, bilgisayar kullanma süresi ve bilgisayar kullanma sıklığı değişkenleri arasında anlamlı bir ilişki olduğunu saptamıştır. Demiralay (2008) yapmış olduğu araştırma sonucunda öğretmen adaylarının bilgisayar ve interneti haftada en az iki-üç kez kullandıklarını, ayrıca bilgisayar ve interneti kullanma sıklığı değişkenlerinin anlamlı bir etkiye sahip olduğu sonucuna ulaşmıştır.

*****İnterneti kullanma süresi değişkenine baktığımızda incelendiğinde internet kullanım sıklığı 5-8 saat aralığında olan sosyal bilgiler öğretmenlerinin tüm alt boyutlarda aritmetik ortalamasının ($\overline{X}$) yüksek olduğu, istatistiksel olarak Varyans analiz sonuçları incelendiğinde ise teknoloji yeterliklerinin tüm alt boyutlarında $p<05$ düzeyinde anlamlı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Erdoğdu (2007) öğretmenlerin öz-yeterlik algıları üzerine yaptığı araştırmasında; bilgisayar ya da internet kullanım yılı arttıkça genel öz-yeterlik algısının da artış gösterdiğini, internet kullanım yılının aynı zamanda genel öz-yeterlik algısı ve bilgisayar teknolojilerinin kullanımına ilişkin öz-yeterlik algısı ile doğru orantılı bir ilişki gösterdiğini ve bilgisayar teknolojilerinin kullanımına ilişkin öz-yeterlik algısının ders tamamlama oranları üzerinde etkin bir rol oynadığını saptamıştır.

Günün 24 saat olduğu ve ülkemizde çalışma saatlerinin 8 saat olduğu düşünüldüğünde 5-8 saat internet kullanımın öğretmenler için oldukça fazla bir aralık olduğu söylenebilir. Bilgiye erişme açısından önemli bir kaynak olan internetten sağlıklı bir

şekilde yararlanmak öğretmenlerin teknoloji yeterliklerini arttırma noktasında fayda sağlayacaktır.

Dördüncü Alt Probleme İlişkin Sonuçlar ve Tartışma

Araştırma sonuçları değerlendirildiğinde sosyal bilgiler öğretmenlerinin bilgisayarı en sık ödev hazırlama ve bilgi toplama amaçlı (n=49, %45,8) kullandıkları görülmektedir. Daha sonra sırasıyla sosyal amaçlı (n=42, %39,3), profesyonel amaçlı (n=8, %7,5), e-posta kontrolü (n=4, %3,7) ve oyun oynama (n=4, %3,7) amaçlı kullandıkları sonucuna ulaşılmıştır.

İstatistiksel olarak Varyans analiz sonuçları incelendiğinde teknoloji yeterliklerinin tüm alt boyutlarında bilgisayar kullanımı profesyonel amaçlı olan sosyal bilgiler öğretmenlerinin yeterlikleri lehine anlamlı bir farklılık görülmektedir. Seferoğlu ve Akbıyık (2005), ilköğretim öğretmenlerinin bilgisayar yeterlik algılarını inceledikleri çalışmada bilgisayarı daha sık kullanan öğretmenlerin bilgisayar kullanma konusunda kendilerini daha yeterli gördükleri sonucuna varmışlardır. Pamuk ve Peker (2009) de benzer şekilde kişisel bilgisayara sahip olan öğretmen adaylarının bilgisayarı kullanma konusunda kendilerini daha yeterli gördüklerini belirtmişlerdir.

Ayrıca sosyal bilgiler öğretmenleri ile yapılan görüşme neticesinde elde edilen bulgulardan öğretmenlerin bilgisayar ile akıllı tahtayı bir tuttukları belirlenmiştir. Bunun nedeni ise akıllı tahtaların Windows 10 işletim sistemine sahip olması ve bilgisayarın yapabildiği her işlemi gerçekleştirebiliyor olması şeklinde yorumlanmıştır. Görüşme bulguları değerlendirildiğinde öğretmenlerin bilgisayarı bir eğlence aracı olarak değil öğretimin bir parçası olarak kullandıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bulut ve Koçoğlu (2012) 'nun araştırması da bu sonucu desteklemektedir. Bu sonuç aynı zamanda öğretmenlerin bilgisayarı ve interneti kullanma süreleri ile de paralellik göstermektedir.

Beşinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar ve Tartışma

Araştırma sonuçları değerlendirildiğinde sosyal bilgiler öğretmenlerin büyük çoğunluğu eğitim teknolojilerini orta düzeyde kullanabildikleri (n= 48, %44,9) görülmektedir. Bu veriler sosyal bilgiler öğretmenlerinin teknoloji yeterliklerinin Az-Yeterli-Yeterli düzeyde bir aralığa sahip oldukları sonucunu göstermektedir. Erdemir,

Bakırcı ve Eyduran (2009) Öğretmen adaylarının eğitimde teknolojiyi kullanabilme özgüvenlerinin tespiti isimli çalışmalarında benzer sonuçlara ulaşılmışlardır.

Ayrıca sosyal bilgiler öğretmenleri ile yapılan görüşme neticesinde öğretmenlerin eğitim teknolojilerini kullanma konusundaki eksiklerinin olduğu, teknolojinin hızla geliştiği ve değiştiği çağımızda öğretmenlerin buna ayak uydurmasında zorlandıkları, öğretmenlerin gelişime açık olmadıkları, başta devlet olmak üzere çeşitli kurumlarında açacak oldukları seminer ve kurslarla öğretmenlerin kendilerini geliştirmeleri sonucuna ulaşılmıştır.

Altıncı Alt Probleme İlişkin Sonuçlar ve Tartışma

Araştırma sonuçları değerlendirildiğinde sosyal bilgiler öğretmenlerinin büyük çoğunluğunun aldıkları üniversite/öğretmenlik eğitimlerinin kendilerini teknoloji kullanımına orta düzeyde hazırladığı (n=44, %41,1) sonucuna ulaşılmıştır.

Başarmak (2008) "Öğretmen adaylarının bilgisayar kaygı düzeyleri" adlı araştırmasında öğretmen adaylarının bilgisayara karşı düşük düzeyde kaygıya sahip olduklarını ve kaygı düzeylerinin yaşadıkları yere, mezun oldukları üniversiteye göre, ailelerinin aylık gelir miktarına, daha önceden bilgisayar dersi alma durumlarına, bilgisayar kullanma sürelerine ve kaldıkları yerde bilgisayar bulunmasına göre farklılık gösterdiğini saptamıştır. Bununla birlikte, öğretmen adaylarının sayısal bölümlerde öğrenim gören öğretmen adaylarının bilgisayar kaygısı sosyal bölümlerde öğrenim görenlere göre düşük çıkmıştır. Son beş yılda kırsal bölgede yaşayanların bilgisayar kaygı düzeylerinin yüksek olduğu, Anadolu liselerini bitiren öğretmen adaylarının bilgisayar kaygı düzeylerinin genel liseleri bitiren adaylara göre düşük olduğu, ailelerinin aylık gelirleri arttıkça bilgisayar kaygı düzeylerinin azaldığı, anne ve babanın eğitim düzeyi arttıkça öğretmen adaylarının bilgisayar kaygı düzeylerinin azaldığı, kendisine ait bilgisayarı olanların daha az bilgisayar kaygısı yaşadıkları, bilgisayar kullanma süreleri daha fazla olanların bilgisayar kaygı düzeylerinin daha düşük olduğu görülmüştür.

Bu verilerin sosyal bilgiler öğretmenlerinin eğitim teknolojilerini kullanım düzeyleri sonucu ile paralellik gösterdiği anlaşılmaktadır.

Yedinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar ve Tartışma

Araştırma sonuçları alt boyutlar bazında analiz edildiğinde, sosyal bilgiler öğretmenlerinin genel anlamda yeterlik düzeylerinin birbirine yakın olduğu tespit edilmiştir. Hizmet içi eğitim alan sosyal bilgiler öğretmenlerin teknoloji yeterliği puan ortalamaları ($\overline{X}$ = 2,84) iken hizmet içi eğitim almamış sosyal bilgiler öğretmenlerin teknoloji yeterliği puan ortalamalarının ($\overline{X}$ = 2,67) olduğu görülmektedir. Ortalamalara baktığımızda hizmet için eğitim alan öğretmenlerin hizmet içi eğitim almamış öğretmenlere göre çok küçük bir farkla da olsa yeterliklerinin daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır.

Güncel araştırmalarda hizmet içi ve hizmet öncesi öğretmenlerin teknolojik yeterlilikleri arasında farklılıklar olduğunu göstermektedir (Agyei ve Voogt, 2011; Hong, Horng, Lin ve ChanLin, 2008).

Agyei ve Voogt (2011), hizmet içi öğretmenlerin teknoloji yeterliliği bakımından daha ileri düzeyde olduklarını, öğretmen adaylarının ise teknoloji kullanımı konusunda daha fazla endişe duyduklarını gözlemişlerdir. İstatistiksel olarak tüm alt boyutlarda p>,05 olduğundan anlamlı bir farkın bulunmadığı görülmektedir.

Sekizinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar ve Tartışma

Araştırmanın sekizinci alt problemine ilişkin bulguların analizine göre, sosyal bilgiler öğretmenlerinin görüşme neticesinde elde edilen cevaplar "Öğretmenler Teknolojik Gelişime açık olmalı", "Öğretmenler Hizmet İçi eğitim ve Seminerlere katılmalı", "Belirli sürelerle yetkili kişiler tarafından öğretmenler denetlenmeli", "Teknolojik aletlerin tanıtımı iyi yapılmalı (broşür, kitapçık vs.)", "Alt yapı eksiklikleri giderilmeli", "Üniversitelerde teknoloji eğitimi verilmeli" temaları şeklinde kodlanmıştır.

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin teknoloji yeterlikleri nasıl arttırılabilir? sorusuna tüm katılımcıların Öğretmenler Hizmet İçi eğitim ve Seminerlere katılmalı (n=10, %100) şeklinde görüş bildirdikleri görülmüştür. Öğretmenler Teknolojik Gelişime açık olmalı (n=4, %40) görüşü ikinci sırada yer alırken, Üniversitelerde teknoloji eğitimi verilmeli (n=3, %30) görüşü ise üçüncü sırada yer almıştır. Belirli sürelerle yetkili kişiler tarafından öğretmenler denetlenmeli, Teknolojik aletlerin tanıtımı iyi yapılmalı (broşür, kitapçık vs.) ve Alt yapı eksiklikleri giderilmeli alt temalarına ise aynı sayı ve oranda (n=2, %20) görüşe ulaşılmıştır.

5.2. Öneriler

Araştırma sonucu elde edilen bulgulara dayalı olarak aşağıdaki öneriler getirilmiştir:

1- Bu araştırmada, sosyal bilgiler öğretmenlerinin teknoloji yeterlikleri çeşitli değişkenler boyutunda incelenmiştir. Sosyal bilgiler öğretmenlerin teknoloji yeterliğinin tam olarak belirlenebilmesi için, başka boyutlardaki çalışmalara da ihtiyaç vardır. Yeterlik algıları, teknolojiye karşı tutum bu değişkenlerden bazılarıdır.

2- Öğretmen yetiştiren kurumlarda teknoloji eğitimine daha fazla önem verilmelidir. Çünkü sosyal bilgiler öğretmenleri, teknoloji ve sosyal bilgiler derslerini yan yana getirmekte ne kadar donanımlı olurlarsa, öğrencilerine de o kadar faydalı olabileceklerdir.

3-Okullarda teknolojiye harcanan paralar külfet olarak görülmemeli, eğitim öğretimin kalitesini artıracak araç ve gereçlerin teminine özen gösterilmelidir. FATİH projesi bir an önce tüm ülkede tamamlanmalıdır. Teknolojik araçların kullanım olanakları arttıkça bunların öğretmenler ve öğrenciler tarafından derslerde verimli bir şekilde kullanılmaları da o denli artacaktır.

4-Sosyal bilgiler öğretmenlerinin, teknolojik olanakları kullanmadaki istek ve yeterlikleri çeşitli seminer ve eğitimlerle arttırılmalıdır. Öğretmenler hizmet içi eğitime tabi tutulmalı ve gereken ciddiyet gösterilmelidir.

5- Öğretmenlere Bilgisayar (akıllı tahta) kullanımı ile ilgili yeterli düzeyde eğitimler verilmeli, bu eğitimler teoriden ziyade uygulamaya yönelik olmalıdır.

6- Sosyal bilgiler öğretmenlerinin teknoloji yeterliği ile ilgili bilimsel çalışmalar arttırılmalıdır.

7- Yapılan araştırma daha geniş bir örnekleme uygulanabilir.

6. KAYNAKLAR

Agyei, D. D. ve Voogt, J. M. (2011). Exploring the potential of the will, skill, tool model in ghana: predicting prospective and practicing teacher's use of technology, *Computers & Education*, 56, 91-100.

Aksin, A. (2014). *Sosyal bilgiler öğretmenlerinin teknolojik pedagojik alan bilgisi (tpab) yeterlilikleri: Amasya ili örneği,* Yayımlanmamış doktora tezi, Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.

Aladağ, E.(2007). *İlköğretim 7. sınıf sosyal bilgiler dersinde coğrafi bilgi sistemleri kullanımının öğrencilerin akademik başarı ve derse karşı motivasyonlarına etkisi*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Alkan, C (1995). *Eğitim Teknolojisi.* Ankara: Atilla Kitabevi.

Aslan, M. (2011). *Öğretmen liderliği davranışları ve sınıf iklimi: öğretmen ve öğrenci görüşleri bağlamında bir araştırma***.** Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.

Aşkar, P. ve Umay, A. (2001). İlköğretim matematik öğretmenliği örgencilerinin bilgisayarla ilgili öz-yeterlik algısı, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21, 1-8.

Ata, B. (2010). Sosyal bilgiler öğretim programı. C. Öztürk, (Ed.), *Sosyal bilgiler öğretimi: demokratik vatandaşlık eğitimi* içinde (s. 33-47). Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Ayan, M. (2011). *Eğitim fakültelerinin sınıf öğretmenliği programlarının öğretmenlik mesleği genel yeterliklerini kazandırma düzeyi.* Yayımlanmamış doktora tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Aydın, B., (2007 Mayıs). *Faktör Analizi Yardımıyla Performans Ölçütlerinin Boyutlarının Ortaya Konulması.* 8. Türkiye Ekonometri ve İstatistik Kongresi, İnönü Üniversitesi, Malatya.

Baloğlu Uğurlu, E. (2012). Sosyal bilgiler eğitiminde teknoloji araçlarının kullanımı. M. Safran (Ed.), *Sosyal bilgiler öğretimi* içinde(s. 243-265). Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Bandura, A. (1995). *Self-Efficacy İn Changing Societies*. New York: Cambridge University Press.

Barr, R. D., Barth, J. L. & Shermis, S. S. (1978). *The nature of social studies*. California: *ECT Publications.*

Barth, J. (1991). *Elementary and junior high/middle school social studies curriculum*. lanham, Md.: *University Press of America.*

Barth, J. ve Demirtaş, A. (1997). *İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretimi*. Ankara: YÖK/Dünya Bankası Yay.

Barut, L., (2015). *Fen ve teknoloji öğretmenlerinin eğitimde teknoloji kullanımına yönelik tutumları ile bilgisayar öz yeterlik algıları arasındaki ilişki.* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.

Başarmak, U., (2008). *Öğretmen adaylarının bilgisayar kaygı düzeyleri*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Bilgili, A. S. (2009). Geçmişten günümüze sosyal bilimler ve sosyal bilgiler. İ. H. Demircioğlu (Ed.), *Sosyal bilgilerin temelleri* içinde (s. 1-34). Ankara: Hegem Yayınları.

Bilgili, A., S.,(2009). *Sosyal Bilgilerin Temelleri*. Ankara:Pegem Akademi Bilimleri Fakültesi Yayını.

Birgin, O., Çoker, B. ve Çatlıoğlu, H. (2010). Investigation of first year pre-service teacher's computer and internet uses in terms of gender, *Procedia Social And Behavioral Sciences*, 2, 1588-1592.

Bulut, İ ve Koçoğlu, E. (2012). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin akıllı tahta kullanımına ilişkin görüşleri: Diyarbakır ili örneği, *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi,* 19, 242-258.

Bursalıoğlu, Z. (1981). *Eğitim Yöneticisinin Yeterlikleri*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim.

Busch, T. (1995). Gender differences in self-efficacy and attitudes toward computers.Journal of Educational Computing Research, 12, 147-158.

Büyüköztürk, Ş. (2008). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı.* Ankara : Pegem Akademi

Celep, C. (2010). Eğitim Bilimine Giriş. Calep.C. (Ed.), *Meslek Olarak Öğretmenlik* içinde(45-73). Ankara: Anı yayıncılık.

Cresweel, J.W. (2003). Research Design Qualitative, Quantative and Mixed Methods Approache, Sage Publications.

Creswell, J.W. (2007). *Qualitative inquiry and the research design: Choosing among five approaches* (2nd ed.). California: Sage Publications.

Cüce, K. (2016). Türk Milli Eğitiminde Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Mesleki Yeterlilikleri. 25.09.2016, https://www.omu.academia.edu/kerimcuce.

Çağıltay, K., Çakıroğlu, J., Çağıltay, N. ve Çakıroğlu, E. (2001). Öğretimde bilgisayar kullanımına ilişkin öğretmen görüşleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(1), 19-28.

Çepni, S. (2007). *Araştırma ve Proje Çalışmalarına Giriş*, (3. baskı), Trabzon: Üçyol Kültür Merkezi Yayınları.

Çepni, S., Ayvacı, H., Ş. ve Bacanak, A.(2009). *Bilim Teknoloji Toplum ve Sosyal Değişim*, (4.baskı), Trabzon: Celepler Matbaacılık.

Demiralay, R., (2008). *Öğretmen adaylarının bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanımları açısından bilgi okuryazarlığı öz-yeterlik algılarının değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Demirel, Ö. (2003). *Planlamadan Değerlendirmeye Öğretme Sanatı,* Ankara:Pegem A Yayıncılık.

Demirel, Ö., Altun, E., (2010). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Doğanay, A. (2004). Öğretimde kavram ve genellemelerin geliştirilmesi. C. Öztürk ve D. Dilek (ED.), *Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimi* içinde (s.227-255). Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Devlet Planlama Teşkilatı (1973). *Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı 1973-1977*,syf.110,m.172.

Devlet Planlama Teşkilatı (1978). *Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı 1978-1983*,syf.670,m.38.

Devlet Planlama Teşkilatı (1984). *Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı 1984-1989*,syf.187,m.19.

Devlet Planlama Teşkilatı (1990). *Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı 1990-1994*,syf.293,m.810.

Devlet Planlama Teşkilatı (1996). *Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı 1996-2000*,syf.72.

Devlet Planlama Teşkilatı (2001). *Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı 2001-2005*,syf.14,m.105.

Devlet Planlama Teşkilatı (2007). *Dokuzuncu Beş Yıllık Kalkınma Planı 2007-2013* syf.40,m.239.

Devlet Planlama Teşkilatı (2013). *Onuncu Beş Yıllık Kalkınma Planı 2013-2018* syf.30-33,m.137,m.158.

Dursun, F. (2013). *Bilişim teknolojileri öğretmen yeterliklerinin öğretim elemanı, öğretmen adayı ve öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi.* Yayımlanmamış doktora tezi. Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.

Efe, E., Bek & Y., Şahin, M. (2000). Spss'te çözümleri ile istatistik yöntemler ii. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Rektörlüğü*, Yayın No:10.

Erdemir, N., Bakırcı, H., Eyduran, Ecevit. (2009). Öğretmen adaylarının eğitimde teknolojiyi kullanabilme özgüvenlerinin tespiti, *Türk Fen Eğitimi Dergisi,* 6(3), 99-108.

Erden, M. (1998). *Sosyal Bilgiler Öğretimi*, Ankara, Alkım Yayınları.

Erden, M. (2005). *Öğretmenlik Mesleğine Giriş.* İstanbul: Epsilon Yayıncılık.

Erdoğdu, E., (2007). *Öğretmenlerin demografik özellikleri, öz-yeterlik algıları ve deneyimleri ile çevrim-içi yetiştirme etkinliklerini tamamlama oranları arasındaki ilişki*: Samsun ili örneği. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Eskişehir Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Etwinning (2017, Şubat). Etwinning Hakkında. 11 Şubat 2017 tarihinde https://www.etwinning.net adresinden ulaşılmıştır.

Gelen, İ. ve Özer, B. (2008). Öğretmenlik mesleği genel yeterliklerine sahip olma düzeyleri hakkında öğretmen adayları ve öğretmenlerin görüşlerinin değerlendirilmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 5*(9), 40-55.

Gençtürk, E., Gökçek, T., Güneş, G. (2010). Reliability and validity study of the technology proficiency self-assessment scale, *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 2(2), 2863–2867.

Gençtürk, E.,Uzunöz, A.,Akbaş, Y. (2012). Coğrafya öğretmenlerinin teknoloji öz-yeterlik düzeyleri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 10,(3).

Gönüllü, Y. (2009). *Bürokrasi ile öğretmen yeterliği arasındaki ilişki.* Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Uşak Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uşak.

Gözü,Ö., Özen, G.,Tunalı, S., (2016). Nitel Ve Nicel Araştırma Yöntemlerinin Bir Arada Kullanılması "Karma Araştırma Yöntemi", *Eskişehir Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi Uluslararası Hakemli Dergisi* Cilt 24- Sayı.

Gündüz, İ. (2011). *Dokuzuncu sınıf coğrafya derslerinde ders dışı etkinliklerin öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Hong, J-C., Horng, J-S., Lin, C-L. ve ChanLin, L-J. (2008). Competency disparity between pre-service teacher education and in-service teaching requirements in Taiwan, *International Journal of Educational development*, 28(1), 4-20.

İnan, F.A. ve Löwther, D.L. (2010). Factors affecting technology integration in K-12 classrooms: A path model. *Educational Technology Research and Development, 58*(2), 137-154.

İnan, S. (2014). Sosyal bilgiler eğitimi: Nedir, ne zaman ve neden. S. İnan. (Ed.), *Sosyal bilgiler eğitime giriş kavramlar, yaklaşımlar ve etkinlikler*. Ankara: Anı Yayıncılık.

International Society for Technology in Education (2000). The ISTE National Educational Technology Standards (NETS•T) and performance indicators for teachers. Retrieved July http://www.iste.org/Content/NavigationMenu/NETS/ForTeachers/2008Standards/NETST_Standards_Final.pdf.

İpek, C. ve Acuner, H. Y. (2011). Sınıf öğretmeni adaylarının bilgisayar öz-yeterlik inançları ve eğitim teknolojilerine yönelik tutumları. *Journal of Kirsehir Education Faculty, 12*(2),2340.

İşman, A., (2008). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı*. Ankara: Pegem A Yayıncılık

İTEC (2017, Şubat). İtec Hakkında. 10 Şubat 2017 tarihinde http://itecturkey.org.tr/ adresinden alınmıştır.

Johnson, R. B., Onwuegbuzie, A. J., & Turner, L. A. (2007). Toward a definition of mixed methods research. *Journal Of Mixed Methods Research, 1*(2), 112–133.

Kalaycı, Ş. (2008). SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Tek-nikleri. Ankara: Asil Yayın Dağıtım.

Kalkan, G. D. (2012). *Sınıf öğretmenliği adaylarının kendi sınıf öğretmenlerinin yeterliliklerini değerlendirmeleri.* Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Cumhuriyet Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sivas.

Karasar, N. (2013). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, Ankara: Nobel Yayıncılık.

Kayaduman,S., Seferoğlu,S., Sırakaya, M., (2011). "Eğitimde Fatih Projesinin Öğretmenlerin Yeterlik Durumları Açısından İncelenmesi" Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri 2-4 Şubat 2011, İnönü Üniversitesi, Malatya.

Kaymakcı, S. (2007). *Bir müfredat geliştirme öyküsü*: Prof. Dr. Mustafa Safran'la söyleşi. Toplumsal Tarih, 159, 87–91.

Kaymakcı, S. (2015). Yeni sosyal bilgiler programının ve ders kitaplarının bilim ve teknolojiye yaklaşımı. B. Ata (Ed.), *Bilim, teknoloji ve sosyal değişme* içinde (s. 13-37). Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Konuk, N. E. (2011). M*üzik öğretmeni adaylarının öğretmenliğe ilişkin tutum ve mesleki yeterlik algı düzeylerinin farklı değişkenlere göre incelenmesi.* Yayımlanmamış doktora tezi. Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Koşar, E. ve Diğerleri (2005). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme.*Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Kuran, K. (2002). *Öğretmenlik Mesleğine Giriş***.** (Ed. Adil Türkoğlu). Ankara: Mikro Yayınları.

Küçükahmet, L. (2002). *Öğretimde Planlama Ve Değerlendirme* (13. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Mahiroğlu, A. (2009). Öğretmenlik Mesleği ve Öğretmen Yetiştirmede Gelişmeler ve Yenilikler. İçinde: Ö. Demirel, Z. Kaya (Ed.), Eğitim Bilimine Giriş. Pegem Akademi. 4. Baskı.

Milli Eğitim Bakanlığı (2003). *Öğrenci Merkezli Eğitim Uygulama Modeli***.** Ankara: Milli Eğitim Basımevi.

Milli Eğitim Bakanlığı (2004). *Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 2004/18 sayılı genelgesi*.

Milli Eğitim Bakanlığı (2005a). *İlköğretim 1–5. Sınıflar Programları Tanıtım El Kitabı,* Ankara: MEB Yayınevi.

Milli Eğitim Bakanlığı (2005b). *İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi 4–5. Sınıflar Öğretim Programı* (Taslak basım*)*. Ankara: MEB Yayınevi

Milli Eğitim Bakanlığı (2005c). *İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi 6–7. Sınıflar Öğretim Programı Ve Kılavuzu* (Taslak basım). Ankara: MEB Yayınevi.

Milli Eğitim Bakanlığı (2006). *İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi 6. Sınıf Öğretim Programı Ve Kılavuzu*, Ankara: MEB Yayınevi.

Milli Eğitim Bakanlığı (2006). *Milli Eğitim bakanlığı ile Sanko Holding A.Ş. ve Future Prints Bilgisayar Sanayi ve Ticaret A.Ş. arasında imzalanan 26.04.2006 tarihli protokol.*

Milli Eğitim Bakanlığı (2006). *Milli Eğitim Bakanlığı ve Türkiye Bilişim Vakfı arasında 19.09.2006 tarihinde imzalanan işbirliği protokolü*

Milli Eğitim Bakanlığı (2007). *Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 11/10/2007 tarih ve 25845 sayılı yazısı.*

Milli Eğitim Bakanlığı (2007). *MEB ile Oracle Eğitim Vakfı arasında 01.03.2007 tarihinde imzalanan protoko*l.

Milli Eğitim Bakanlığı (2008). *Öğretmen yeterlikleri: öğretmenlik mesleği genel ve özel alan yeterlikleri*. Ankara: Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü.

Milli Eğitim Bakanlığı (2010). *FATİH Projesi Kapsamında Yapılacak Eğitimler. Hizmetiçi Eğitim Dairesi Başkanlığı.*

Milli Eğitim Bakanlığı (2016). Öğretmenlik mesleği genel yeterlilikleri 16 Haziran 2016 tarihinde http://otmg.meb.gov.tr adresinden ulaşılmıştır.

Milli Eğitim Bakanlığı (2017, Mart). Fatih Projesi Nedir. 11 Mart 2017 tarihinde http://fatihprojesi.meb.gov.tr adresinden alınmıştır.

McNeely, B., (2005). *Using Technology as a Learning Tool, Not Just the Cool New Thing, Educating the Net Generation*, Diana G. Oblinger and James L.Oblinger (Ed) USA: North Carolina State University.

Menzi, N., Çalışkan, E., Çetin, O.(2012). Öğretmen adaylarının teknoloji yeterliliklerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi, *Anadolu Journal of Education Sciennes İnternational,* 2,1

Mete, A., (2008). *Hizmet öncesi ve hizmet içi İngilizce öğretmenlerinin teknoloji bütünleşmesine yaklaşımları ve tutumları*. Yüksek Lisans Tezi. Orta Doğu Teknik üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Moffatt, M. P. (1957). *Sosyal Bilgiler Öğretimi.* N. Oran (Çev). İstanbul: Maarif Basımevi.

Moore, K. (Tarihsiz). *Öğretim Becerileri.* (Ed. Ersin Altıntaş, Çev. Nizamettin Kaya).

NCSS. (1992). Curriculum standards for social studies:I.intro duction.

NCSS (1993 January; February). The social studies professional. Washington DC: *National Council For The Social Studies.*

Nelson, J. L. (2001). Defining social studies.W.B. Stanley. (Ed.). *Critical issues in social studies: Research for the 21st century in (p. 15-37).* Grenwich, CT: Information Age publishing.

Özel, E. (2014). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin öğretim teknolojilerine yönelik tutum ve davranışları. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 19 (31), 129-144.

Öztürk, C. (2004). Sosyal bilgiler öğretimi. C. Öztürk (Ed.), *Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimi* içinde (1-13). Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Öztürk, C. ve Deveci, H. (2016). Farklı Ülkelerin Sosyal Bilgiler Programlarının Değerlendirilmesi. C. Öztürk(Ed.), *Farklı Ülkelerin Sosyal Bilgiler Öğretim Programları* içinde (1-40).Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Pamuk, S. ve Peker, D. (2009). Turkish pre-service science and mathematics teacher's computer related self-efficacies, attitudes, and the relationship between these variables, *Computers & Education*, 53, 454-461.

Paykoç, F. (1991). *Tarih Öğretimi*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.

Rehber, H. E. (2009). *Sınıf öğretmenlerinin öğretmen yeterlikleri açısından müfettişlerden rehberlik beklentileri.* Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.

Rıza, E., T., (2003). *Eğitim Teknolojisi Uygulamaları ve Materyal Geliştirme*. İzmir: Anadolu Matbaası.

Ropp, M. (1999). Exploring individual characteristics associated with learning to use computers in preservice teacher preparation. *Journal of Research on Computing in Education*, 31(4), 402–424.

Seferoğlu, S. S. ve Akbıyık, C. (2005). İlköğretim öğretmenlerinin bilgisayara yönelik öz-yeterlik algıları üzerine bir çalışma, *Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 19, 89-101.

Seferoğlu, S. S. (2009). İlköğretim okullarında teknoloji kullanımı ve yöneticilerin bakış açıları. Akademik Bilişim 2009 Konferansı'nda sunuldu, 11–13 Şubat.

Sezgin.F, O.,Erdoğan ve B.,Has Erdoğan (2017). Öğretmenlerin Teknoloji Öz Yeterlikleri: Öğretmen Ve Öğrenci Görüşlerine Yönelik Bütüncü Bir Analiz. *Eğitim Teknolojisi: Kuram ve Uygulama*, 7-1

Sönmez, V. (2005). *Hayat ve Sosyal Bilgiler Öğretimi Öğretmen Kılavuzu*. Ankara: Anı Yayıncılık

Sözer, E (1998). Sosyal bilgiler öğretiminde ölçme ve değerlendirme, C.Gürhan. (Ed). *Sosyal Bilgiler Öğretimi*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açık öğretim Fakültesi Yayınları.

Spiegel, A., J., (2001). The Computer Ate My Grade Book: Understanding Teachers Attitudes Towards Technology.

Şahin, A. E. (2004). Öğretmen yeterliklerinin belirlenmesi, *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi*, 58

Tashakkori, A., & Teddlie, C. (1998). *Mixed methodology: Combining qualitative and quantitativeapproaches*. Applied Social Research Methods Series (Vol.46). Thousand Oaks, CA: Sage.

Taş, H. İ., Özel, A. ve Demirci, A. (2007). Coğrafya öğretmenlerinin teknolojiye bakış açıları ve teknolojiden yararlanma seviyeleri. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19, 31-52.

Tekinarslan, E. (2008). Eğitimciler için temel teknoloji yeterlikleri ölçeğinin geçerlik ve güvenirlik çalışması, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 7,(26), 186-205.

Timur, B.,Yılmaz, Ş.ve Timur, S.(2013).Öğretmen adaylarının bilgisayar kullanımına yönelik öz-yeterlik inançları. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, *9*(1), 165-174.

Türk Dil Kurumu [Online] http://www.tdk.gov.tr , 28.08.2016 tarihinde alınmıştır.

Uzunöz, A. (2004). *Orta öğretim coğrafya öğretmenleri ve öğrencilerinin coğrafya öğretiminin genel amaçlarına ulaşma düzeyinin belirlenmesi.* Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: Trabzon

Varış, F. (1997). *Eğitimde Program Geliştirme Teoriler Teknikler***.** Ankara: Alkım Yayınları.

Yalın, H. İ. (2000). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme.* Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Yeşiltaş, E. ve Kaymakçı, S. (2014). Sosyal bilgiler öğretim programının teknoloji boyutu. *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi,* 5 (16), 314-340.

Yeşilyaprak, B. (2002). *Eğitimde Rehberlik Hizmetleri,* Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). *Nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yılmaz, K., Ayaydın, Y. (2015). Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Öğretim Teknolojileri Kullanımına İlişkin Alt Yapılarının ve Yeterlilik Algılarının İncelenmesi: Nitel Bir Çalışma. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi,* Cilt:15 (USBES Özel Sayısı I*)*, 87-107.

Yılmaz, M., Gerçek, C., Köseoğlu, P. ve Soran, H. (2006). Hacettepe Üniversitesi biyoloji öğretmen adaylarının bilgisayarla ilgili öz-yeterlik inançlarının incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 30.*

7. EKLER

Ek.1

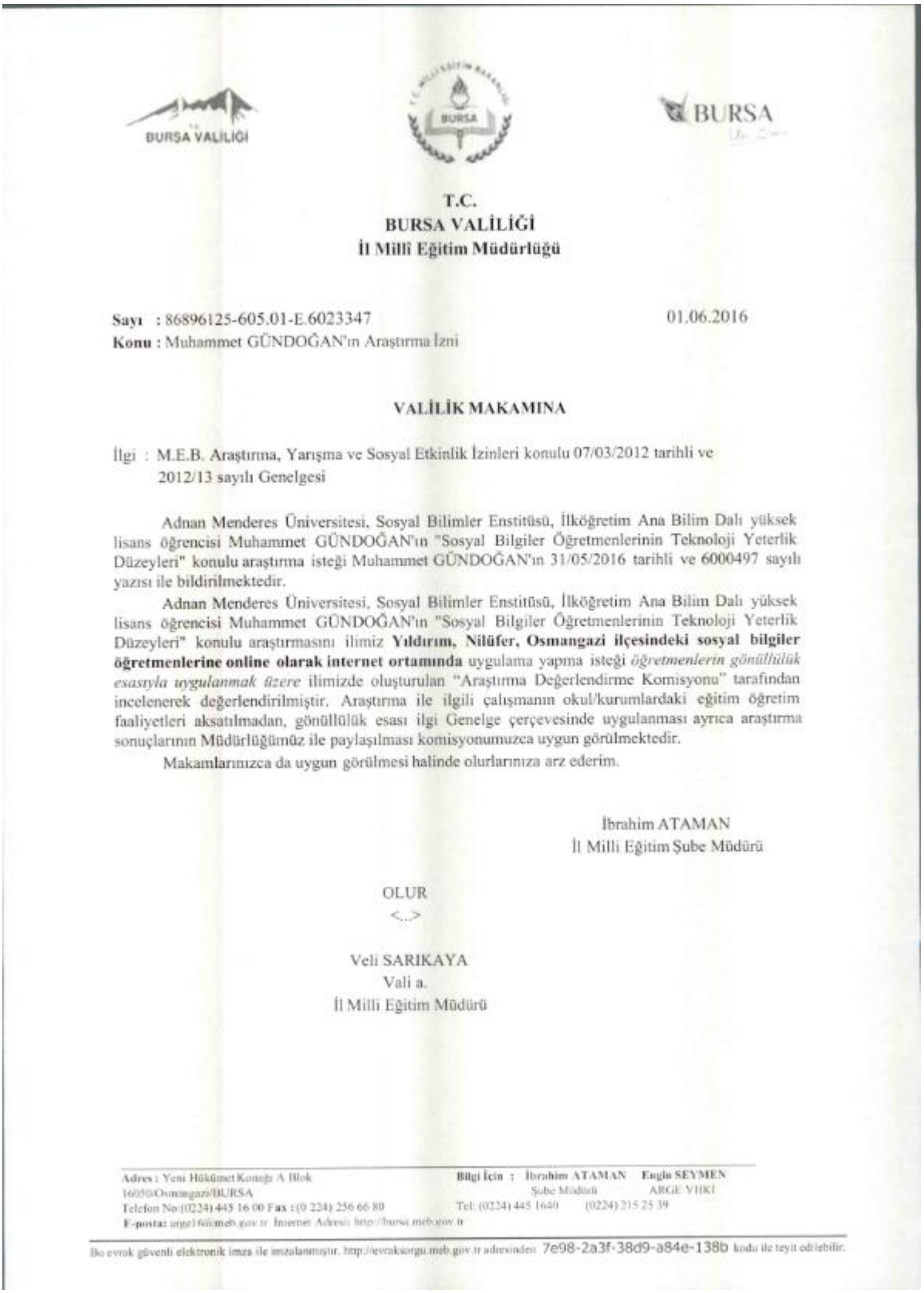

BURSA VALİLİĞİ

BURSA

T.C.
BURSA VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 86896125-605.01-E.6023347 01.06.2016
Konu : Muhammet GÜNDOĞAN'ın Araştırma İzni

VALİLİK MAKAMINA

İlgi : M.E.B. Araştırma, Yarışma ve Sosyal Etkinlik İzinleri konulu 07/03/2012 tarihli ve 2012/13 sayılı Genelgesi

Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İlköğretim Ana Bilim Dalı yüksek lisans öğrencisi Muhammet GÜNDOĞAN'ın "Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Teknoloji Yeterlik Düzeyleri" konulu araştırma isteği Muhammet GÜNDOĞAN'ın 31/05/2016 tarihli ve 6000497 sayılı yazısı ile bildirilmektedir.

Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İlköğretim Ana Bilim Dalı yüksek lisans öğrencisi Muhammet GÜNDOĞAN'ın "Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Teknoloji Yeterlik Düzeyleri" konulu araştırmasını ilimiz **Yıldırım, Nilüfer, Osmangazi ilçesindeki sosyal bilgiler öğretmenlerine online olarak internet ortamında** uygulama yapma isteği *öğretmenlerin gönüllülük esasıyla uygulanmak üzere* ilimizde oluşturulan "Araştırma Değerlendirme Komisyonu" tarafından incelenerek değerlendirilmiştir. Araştırma ile ilgili çalışmanın okul/kurumlardaki eğitim öğretim faaliyetleri aksatılmadan, gönüllülük esası ilgi Genelge çerçevesinde uygulanması ayrıca araştırma sonuçlarının Müdürlüğümüz ile paylaşılması komisyonumuzca uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde olurlarınıza arz ederim.

İbrahim ATAMAN
İl Milli Eğitim Şube Müdürü

OLUR
<...>

Veli SARIKAYA
Vali a.
İl Milli Eğitim Müdürü

Adres : Yeni Hükümet Konağı A Blok
16050/Osmangazi/BURSA
Telefon No:(0224) 445 16 00 Fax :(0 224) 256 66 80
E-posta: arge16@meb.gov.tr İnternet Adresi: http://bursa.meb.gov.tr

Bilgi İçin : İbrahim ATAMAN Şube Müdürü Tel: (0224) 445 1640
Engin SEYMEN ARGE YHK (0224) 215 25 39

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. http://evraksorgu.meb.gov.tr adresinden 7e98-2a3f-38d9-a84e-138b kodu ile teyit edilebilir.

Ek.2

BURSA VALİLİĞİ

BURSA

T.C.
BURSA VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 86896125-605.01-E.6595979 15.06.2016
Konu : Muhammet GÜNDOĞAN'ın Araştırma İzni

VALİLİK MAKAMINA

İlgi : M.E.B. Araştırma, Yarışma ve Sosyal Etkinlik İzinleri konulu 07/03/2012 tarihli ve 2012/13 sayılı Genelgesi

Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İlköğretim Ana Bilim Dalı yüksek lisans öğrencisi Muhammet GÜNDOĞAN'ın "Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Teknoloji Yeterlik Düzeyleri" konulu araştırma isteği Muhammet GÜNDOĞAN'ın 15/06/2016 tarihli ve 6583297 sayılı yazısı ile bildirilmektedir.

Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İlköğretim Ana Bilim Dalı yüksek lisans öğrencisi Muhammet GÜNDOĞAN'ın "Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Teknoloji Yeterlik Düzeyleri" konulu araştırmasını ilimiz *1.Murat Ortaokulu, Bisaş Ortaokulu, Kükürtlü Ticaret ve Sanayi Odası İlk ve Ortaokulu, Altıparmak Fethi Açançiçek Ortaokulu, Hocaliyas Ortaokulu'ndaki sosyal bilgiler öğretmenlerine* uygulama yapma isteği *okul müdürlüklerinden araştırmanın uygulanması ile ilgili alınan olumlu görüşle birlikte*, ilimizde oluşturulan "Araştırma Değerlendirme Komisyonu" tarafından incelenerek değerlendirilmiştir. Araştırma ile ilgili çalışmanın okul/kurumlardaki eğitim öğretim faaliyetleri aksatılmadan, gönüllülük esası ilgi Genelge çerçevesinde uygulanması ayrıca araştırma sonuçlarının Müdürlüğümüz ile paylaşılması komisyonumuzca uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde olurlarınıza arz ederim.

İbrahim ATAMAN
İl Milli Eğitim Şube Müdürü

OLUR
<...>

Uygar UMUT
Vali a.
İl Milli Eğitim Müdür V.

Adres : Yeni Hükümet Konağı A Blok
16050/Osmangazi/BURSA
Telefon No:(0224) 445 16 00 Fax :(0 224) 256 66 80
E-posta: argel16@meb.gov.tr İnternet Adresi: http://bursa.meb.gov.tr

Bilgi İçin : İbrahim ATAMAN Şube Müdürü Tel: (0224) 445 1640 (0224) 215 25 39
Engin SEYMEN ARGE YHKI

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. http://evraksorgu.meb.gov.tr adresinden f67a-c283-3891-8674-69b8 kodu ile teyit edilebilir.

Ek.3

EĞİTİMCİLERİN TEMEL TEKNOLOJİ YETERLİKLERİ

Değerli öğretmen arkadaşım,
Bu ölçek sosyal bilgiler öğretmenlerinin teknoloji yeterlik düzeylerini ölçmek amacıyla hazırlanmıştır. Anket sonuçları Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İlköğretim Ana Bilim Dalı'nda yürütülmekte olan tez çalışması için kullanılacaktır. Ankette yer alan sorular için uygun bulduğunuz seçeneği içtenlikle işaretleyeceğinize inanıyorum.

Katkılarınızdan dolayı teşekkür ederim.

Muhammet GÜNDOĞAN

1-Cinsiyetiniz : Bay [ ] Bayan [ ]

2-Kıdem yılınız : 1-5 [ ] 6-10 [ ] 11-15 [ ] 16-20 [ ] 20 ve > [ ]

3-Okul türünüz : Devlet [ ] Özel [ ]

4-Günde kaç saat bilgisayar kullanıyorsunuz? : 1-4 [ ] 5-8 [ ] 9-12 [ ] 13-16 [ ] 16 ve > [ ]

5-Günde kaç saat internet kullanıyorsunuz? : 1-4 [ ] 5-8 [ ] 9-12 [ ] 13-16 [ ] 16 ve > [ ]

6-Bilgisayarı en çok hangi amaçla kullanıyorsunuz?

[ ] Ödev Hazırlama ve Bilgi Toplama
[ ] Sosyal Amaçlı
[ ] Oyun Oynama
[ ] E-Posta Kontrolü
[ ] Profesyonel Amaçlı

7-Eğitim teknolojilerini kullanım düzeyinizi nasıl değerlendiriyorsunuz?

[ ] Hiç kullanamıyorum
[ ] Çok az düzeyde kullanabiliyorum
[ ] Orta düzeyde kullanabiliyorum
[ ] İyi düzeyde kullanabiliyorum
[ ] Çok iyi düzeyde kullanabiliyorum

8-Aldığınız üniversite/öğretmenlik eğitiminin sizi teknoloji kullanımına hangi düzeyde hazırladığını düşünüyorsunuz?

[ ] Hiç bir şekilde hazırladığını düşünmüyorum
[ ] Çok az düzeyde hazırladığını düşünüyorum
[ ] Orta düzeyde hazırladığını düşünüyorum
[ ] İyi düzeyde hazırladığını düşünüyorum
[ ] Çok iyi düzeyde hazırladığını düşünüyorum

9-Temel Bilgisayar Kullanımı ile ilgili hizmet içi eğitim aldınız mı?

Evet [ ] Hayır [ ]

Eğitimciler İçin Temel Teknoloji Yeterlikleri Ölçeği (Flowers ve Algozzine, 2000).

Bu ölçek sizin teknoloji ile ilgili olarak kendinizi yeterli hissetme düzeyinizi belirlemek amacıyla hazırlanmıştır. Verilen cümlelerin hiçbiri doğru ya da yanlış değildir. Yanıtlarınız kesinlikle gizli tutulacaktır. Yardımlarınız için teşekkür ederiz.

Temel Bilgisayar Kullanım Becerileri	**Yetersiz**	**Az Yeterli**	**Yeterli**	**Çok yeterli**
1. Disket takma ve çıkarma.				
2. Kalem bellek (flash disk) takma ve çıkarma. a				
3. Dosyaları bir klasör ya da altdizin içerisinde toplama.				
4. CD-ROM, disket, kalem bellek ve hard diskteki bilgiye erişme.				
5. Klasör ya da altdizinler oluşturma ve silme.				
6. Çeşitli dokümanlar yaratma, düzenlenme ve çıktısını alma. b				
7. Temel bilgisayar kullanım becerilerindeki genel durum.				
a Ölçeği güncellemek amacıyla araştırmacı tarafından eklenmiştir. b Insight (2005) web sitesindeki ölçekten adapte edilmiştir.				

Kurulum, Bakım ve Sorun Giderme	**Yetersiz**	**Az Yeterli**	**Yeterli**	**Çok yeterli**
1. Disketlerin korunması.				
2. Kalem belleklerin (flash disk) korunması.a				
3. Virüs koruması.				
4. Ek donanım birimlerini (yazıcı, tarayıcı) bilgisayara bağlama.				
5. Bellek yönetimi.				
6. Kurulum, bakım ve sorun giderme becerilerindeki genel durum.				
a Ölçeği güncellemek amacıyla araştırmacı tarafından eklenmiştir.				

Kelime işlemci (örn. MS Word).	**Yetersiz**	**Az Yeterli**	**Yeterli**	**Çok yeterli**
1. Kenar boşluklarının (marjin) ayarlanması.				
2. Yazı boyutu ve tipinin değiştirilmesi.				
3. Bir dokuman içerisinde ve farklı dokumanlar arasında kesme, kopyalama ve yapıştırma yapılması.				
4. Bir dokumana dosya, grafik, ve tablo eklenmesi.				
5. Kelime işlemci kullanım becerilerindeki genel durum.				

Hesap Tablosu (örn. MS Excel).	**Yetersiz**	**Az Yeterli**	**Yeterli**	**Çok yeterli**
1. Hücrelere veri girişi.				
2. Hesap tablosu içinde veri taşınması.				
3. Formül kullanımı.				
4. Grafik oluşturma.				
5. Hesap tablosu kullanım becerilerindeki genel durum.				

Veritabanları (örn. Access).	**Yetersiz**	**Az Yeterli**	**Yeterli**	**Çok yeterli**
1. Veritabanına veri girme.				
2. Veri tabanında ayırma ve arama yapma.				
3. Veri tabanında rapor oluşturma.				
4. AND ve OR kullanarak sorgulama yapma.				
5. Veritabanı kullanım becerilerindeki genel durum.				

Internet Ağı Kullanma	**Yetersiz**	**Az Yeterli**	**Yeterli**	**Çok yeterli**
1. Ağa bağlanma.				
2. Ağ ortamında çalışma.				
3. Elektronik dosya paylaşımı yapma.				
4. Bir sunucunun (server) avantajlarının bilgisi.				
5. Ağ kullanım becerilerindeki genel durum.				

Telekomünikasyon (uziletişim).	**Yetersiz**	**Az Yeterli**	**Yeterli**	**Çok yeterli**
1. E-posta gönderme ve alma.				
2. World Wide Web kullanma.				
3. E-posta listesine (List-serv) üye olma.				
4. Bir yazılım sistemi ya da dili kullanarak programlar geliştirme.				
5. Telekomünikasyon (uziletişim) becerilerindeki genel durum.				

Medyalı İletişim (Elektronik slayt, tepegöz, vs)	**Yetersiz**	**Az Yeterli**	**Yeterli**	**Çok yeterli**
1. Tepegöz aracı kullanma.				
2. Elektronik slayt (Powerpoint) gösterisi hazırlama.				
3. Etkileşimli slayt (Powerpoint) gösterisi hazırlama.				
4. Görsel materyal ve ses içeren bir sunu hazırlama.				
5. Medya aracılığıyla iletişim becerilerindeki genel durum.				

Sosyal, Yasal ve Etik Konular	**Yetersiz**	**Az Yeterli**	**Yeterli**	**Çok yeterli**
1. Telif hakkı konusu bilgisi.				
2. Paylaşım yazılımları (shareware) konusu bilgisi.				
3. Yazılım korsanlığı konusu bilgisi.				
4. Entelektüel mülkiyet hakları konusu bilgisi.				
5. Sosyal, yasal ve etik konulardaki bilgilerle ilgili genel durum.				

Ek.4

SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLERİNİN TEKNOLOJİ YETERLİKLERİ GÖRÜŞME FORMU

Sayın Katılımcı,
Bu araştırma; Daha önce Sosyal bilgiler öğretmenlerine tarafımca uygulanan " Eğitimcilerin Temel Teknoloji Yeterlikleri " adlı ölçekten elde ettiğim verileri detaylandırmak amacıyla hazırlanmıştır.
Görüşmede kurum ve kişi bilgileri kullanılmayacaktır.
Araştırma verileri sadece Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyal Bilgiler Eğitimi bölümünde yürütmekte olduğum "Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Teknoloji Yeterlik Düzeyleri " konulu tezli yüksek lisans çalışması için kullanılacaktır.

Verilerin unutulmaması ve daha iyi analiz edilmesi için ses kaydı yapmamı kabul ediyor musunuz?
( ) Evet ( ) Hayır

Görüşme Soruları:

1- Sosyal bilgiler öğretmeni olarak sınıfınızda/derste teknolojinin kullanılması konusunda düşünceleriniz nelerdir?

2- Sosyal Bilgiler Öğretmeni olarak sınıfınızda/derste teknoloji araçlarından ne ölçüde ve nasıl faydalanıyorsunuz?

3- Öğretmenlerin eğitim teknolojilerinin kurulması, kullanılması ve geliştirilmesine yönelik yeterliklerini nasıl değerlendiriyorsunuz?

4- Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin teknoloji yeterliklerini etkileyen faktörler nelerdir?

5- Sosyal bilgiler öğretmenlerinin teknoloji yeterlikleri nasıl arttırılabilir?

Katkınız için teşekkür ederim.

Ek.5

Tablo 17. Dönüştürülmüş Faktör Yükleri

Ölçek Maddeleri	**FAKTÖRLER**						
	1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**
Veri tabanında rapor oluşturma	,888						
Veritabanı kullanım becerilerindeki genel durum	,876						
AND ve OR kullanarak sorgulama yapma	,863						
Veritabanına veri girme	,862						
Veri tabanında ayırma ve arama yapma	,853						
Hesap tablosu kullanım becerilerindeki genel durum	,714						
Grafik oluşturma	,670						
Formül kullanımı	,655						
Hesap tablosu içinde veri taşınması	,562						
Hücrelere veri girişi	,544						
CD-ROM, disket, kalem bellek ve hard diskteki bilgiye erişme		,863					
Dosyaları bir klasör ya da altdizin içerisinde toplama		,831					
Kalem bellek (flash disk) takma ve çıkarma		,830					
Temel bilgisayar kullanım becerilerindeki genel durum		,815					
Disket takma ve çıkarma		,811					
Çeşitli dokümanlar yaratma, düzenlenme ve çıktısını alma		,801					
Klasör ya da altdizinler oluşturma ve silme		,759					
Virüs koruması			,575				
Ek donanım birimlerini (yazıcı, tarayıcı) bilgisayara bağlama			,821				
Kurulum, bakım ve sorun giderme becerilerindeki genel durum			,814				
Disketlerin korunması			,781				
Kalem belleklerin (flash disk) korunması			,769				
Bellek yönetimi			,685				
Entelektüel mülkiyet hakları konusu bilgisi				,843			
Yazılım korsanlığı konusu bilgisi				,824			
Sosyal, yasal ve etik konulardaki bilgilerle ilgili genel durum				,804			
Paylaşım yazılımları (shareware) konusu bilgisi				,769			
Telif hakkı konusu bilgisi				,704			
Yazı boyutu ve tipinin değiştirilmesi					,717		
Kelime işlemci kullanım becerilerindeki genel durum					,678		
Kenar boşluklarının (marjin) ayarlanması					,663		
Bir dokümana dosya, grafik, ve tablo eklenmesi					,608		
Bir doküman içerisinde ve farklı dokümanlar arasında kesme,kopyalama ve yapıştırma yapılması					,683		
E-posta gönderme ve alma						,816	
World Wide Web kullanma						,495	
E-posta listesine (List-serv) üye olma						,502	
Ağ kullanım becerilerindeki genel durum						,743	
Bir sunucunun (server) avantajlarının bilgisi							
Elektronik dosya paylaşımı yapma.						,717	
Ağ ortamında çalışma						,705	
Ağa bağlanma						,651	

Tablo 17. Dönüştürülmüş Faktör Yükleri (Devam)	
Ölçek Maddeleri	
Bir yazılım sistemi ya da dili kullanarak programlar geliştirme	,620
Görsel materyal ve ses içeren bir sunu hazırlama	,664
Elektronik slayt (Powerpoint) gösterisi hazırlama	,646
Medya aracılığıyla iletişim becerilerindeki genel durum	,630
Tepegöz aracı kullanma	,580
Etkileşimli slayt (Powerpoint) gösterisi hazırlama	,544
Telekomünikasyon (uziletişim) becerilerindeki genel durum	,512

Ek.6

SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENİ ÖZEL ALAN YETERLİKLERİ

Yeterlik Alanı	1-ÖĞRETİM SÜRECİNİ PLANLAMA VE DÜZENLEME		
Kapsam	Bu alan; öğretim sürecini planlama, amaca uygun olarak ortamlar düzenleme, materyal hazırlama ve kaynaklardan yararlanma uygulamalarını kapsamaktadır.		
YETERLİKLER	PERFORMANS GÖSTERGELERİ		
	A1 Düzeyi	A2 Düzeyi	A3 Düzeyi
3. Öğretim sürecine uygun materyaller ve kaynaklar kullanabilme	• Öğretim sürecinde TV, yazılımlar ve internet gibi çeşitli materyallerden ve kaynaklardan yararlanmanın önemini bilir. • Öğretim sürecinde, bilgiye erişmede kullanabileceği internet sitelerini tanır. • İçeriğe, öğrencilerin gelişimine ve seviyesine uygun mevcut materyalleri sınıf seviyesine uygun bir şekilde kullanır. • Bilişim teknolojilerinin kullanımının, birey ve toplum açısından önemi hakkında görüş ve deneyimlerini çevresiyle paylaşır.	• Mevcut yazılı, görsel ve işitsel materyalleri, içeriğe, öğrencilerin gelişimine ve hazır bulunuşluk düzeylerine göre öğretim programına uygun bir şekilde geliştirir. • Öğretimi desteklemek amacıyla teknolojik araçları yazılım ve internet siteleri gibi seçerek düzenli bir şekilde kullanır. • Öğretim sürecinde öğrencilerin çeşitli materyallere ve kaynaklara erişimlerini ve kullanmalarını sağlar. • Araştırma, bilgiye erişme ve bilgiyi paylaşma amacıyla arama motorlarını, internet sitelerini-portallarını ve veri tabanlarını kullanır.	• Öğretim sürecinde kullandığı materyalleri kullanışlılığı, güncelliği, etkililiği gibi açılardan değerlendirerek zenginleştirir veya özgün materyaller hazırlar. • Mevcut olanaklar doğrultusunda öğrencilerin teknolojik araçlardan yararlanabilmeleri için uygun ortam hazırlayıp bu kaynaklara eşit olarak erişimlerini sağlar. • İçeriğe, öğrenci seviyesine ve çevre koşullarına uygun materyalleri ve kaynakları geliştirme konusunda bilgi ve deneyimlerini meslektaşlarıyla paylaşır. • Bilişim teknolojileri araçlarını öğrenciyle, meslektaşlarıyla, yöneticilerle, ailelerle ve uzmanlarla etkili iletişim ve işbirliği için kullanır.

3

SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENİ ÖZEL ALAN YETERLİKLERİ

Yeterlik Alanı	2-ÖĞRENME-ÖĞRETME SÜRECİ		
Kapsam	Bu alan; Türk tarihi ve kültürünü oluşturan temel öğelerini, insan, yer ve çevre etkileşimini, ekonomik faaliyetler ve toplum üzerindeki etkisini, vatandaşlık bilincini, temel hak ve sorumluluklar ilişkisini, Atatürk İlke ve İnkılâpları ile bireysel farklılıkları dikkate alan uygulamaları kapsamaktadır.		
YETERLİKLER	PERFORMANS GÖSTERGELERİ		
	A1 Düzeyi	A2 Düzeyi	A3 Düzeyi
1. Türk tarihini ve kültürünü oluşturan temel öğe ve süreçler ile kültürel mirasın korunması ve geliştirilmesi bilincini kazandırabilme	• Türk tarihini ve kültürünü oluşturan temel öğeleri, yakın çevresinden ve günlük yaşantısından örnekler vererek öğrencilerin kavramalarını sağlar. • Türk tarihini ve kültürünü oluşturan temel öğelerin değişim ve sürekliliğini fark etmelerini sağlar. • Kültürel mirasın korunması ve geliştirilmesinde eleştirel düşünme ve problem çözme becerilerini kazanmalarını sağlar.	• Öğrencilerin Türk tarihini ve kültürünü oluşturan temel öğeler ile ilgili broşür, afiş, dergi gibi çalışmalar yapmalarını sağlar. • Türk tarihini ve kültürünü oluşturan temel öğelerin değişim ve sürekliliğini gösteren çeşitli etkinlik örnekleri hazırlar. • Öğrencilerin kültürel mirasın korunması ve geliştirilmesinde eleştirel düşünme ve problem çözme becerilerini geliştirmelerini sağlayan çeşitli etkinlikler hazırlar.	• Tarihi ve kültürel mirasın korunması ve geliştirilmesi bilincini kazandırmaya yönelik resmi kurum ve sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliği yaparak öğrencilerin projeler hazırlamalarına rehberlik eder. • Tarihi ve kültürel mirasın korunması ve geliştirilmesi bilincini kazandırmaya yönelik etkinlikler yaparak, çevresine ve meslektaşlarına rehberlik eder.
2. Öğrencilerin, insan, yer ve çevre etkileşimini algılamalarını sağlayabilme	• Öğrencilerin mevcut kaynaklar yardımıyla yakın çevresinden başlayarak uzak çevresini tanımalarını sağlar. • Öğrencilerin mekânı algılama becerisi kazanmalarını sağlar.	• İnsan, yer ve çevre etkileşimini fark etmelerine yönelik öğrencilerin çeşitli etkinlikler yapmalarını sağlar. • Örnek olaylardan yola çıkarak öğrencilerin, insan, yer ve çevre etkileşiminde karşılaşılan sorunları fark etmelerini sağlar. • Öğrencilerin mekânı algılama becerisi kazandırmaya yönelik farklı etkinlikler düzenler.	• Öğrencilerin, insan, yer ve çevre etkileşiminde karşılaşılan sorunlara yönelik kurum ve kuruluşlarla işbirliği yaparak çözüm önerileri üretmelerini ve gelecağe dönük fikirler ortaya koymalarını sağlar. • Öğrencilerin mekânı algılama becerisini geliştirmeye yönelik meslektaşlarıyla işbirliği yapar.

SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENİ ÖZEL ALAN YETERLİKLERİ

Yeterlik Alanı	2-ÖĞRENME-ÖĞRETME SÜRECİ		
Kapsam	Bu alan; Türk tarihi ve kültürünü oluşturan temel öğelerini, insan, yer ve çevre etkileşimini, ekonomik faaliyetler ve toplum üzerindeki etkisini, vatandaşlık bilincini, temel hak ve sorumluluklar ilişkisini, Atatürk İlke ve İnkılâpları ile bireysel farklılıkları dikkate alan uygulamaları kapsamaktadır.		
YETERLİKLER	PERFORMANS GÖSTERGELERİ		
	A1 Düzeyi	A2 Düzeyi	A3 Düzeyi
3. Ekonomik faaliyetler ve gelişmelerin toplumlar üzerindeki etkisini kavratabilme	• Ekonominin yapısını, özelliklerini ve ekonomiyi etkileyen faktörleri tanımalarını sağlar. • Öğrencilerin çalışmanın toplumsal yaşamdaki önemi ile mesleklerin gerekliliğini ve meslekleri tanımalarını sağlar.	• Öğrencilerin girişimcilik becerisini geliştirecek etkinlikler düzenlemelerini sağlar. • Öğrencilerin ilgi duyduğu mesleklerin gerektirdiği eğitim, bilgi, beceri ve kişilik özelliklerini belirlemelerini sağlar.	• Günümüz ekonomisinin şekillenmesinde ve gelişmesinde, geçmişte meydana gelen olayların etkili olduğu, gelecekte de ekonomiyi etkileyecek olayların neler olabileceği hakkında değerlendirmelerde bulunur. • Öğrencinin mesleklerden hangisini tercih edeceği konusunda karar verme becerisini kazanarak geçici bir tercihte bulunmasını sağlar.
4. Demokratik yönetim anlayışını, insanların doğuştan ve toplum içinde kazandığı haklar ile kişilere, topluma, insanlığa karşı sorumlulukları olduğu bilincini kazandırabilme	• Temel hak ve sorumluluklarını bilmelerini sağlar. • Demokrasinin temel ilkelerini ve demokratik yönetim anlayışını kavramalarını sağlar. • Öğretim süreci ve günlük iletişimlerinde demokratik ve hoşgörülü olmaya özen gösterir. • Sosyal kulüpler ve okul meclisleri aracılığıyla sosyal katılım becerisini kazanmalarını sağlar. • Öğrencilerin iletişim becerilerini kazanmalarını sağlar.	• Öğrencilerin temel hak ve sorumluluk ilişkisini kavramaya yönelik edindikleri, bilgileri gerçek yaşamla ilişkilendirmelerini sağlar. • Öğrencilerin bir soruna getirilen çözümlerin hak, sorumluluk ve özgürlükler temelinde olması gerektiğini savunmalarını sağlar. • Demokrasinin temel ilkelerini ve demokratik yönetim anlayışını kavratmaya yönelik etkinlikleri öğrencinin ilgi ve ihtiyaçları doğrultusunda çeşitlendirir. • Öğrencilerin iletişim becerilerini geliştirmeye yönelik çeşitli etkinlikler düzenler.	• Temel hak ve sorumlulukların tanıtımı amacıyla projeler hazırlayarak ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapar. • Demokrasiyi tanıtan ve benimseten projeler hazırlanmasında meslektaşlarına rehberlik eder. • Öğrencilerin iletişim becerilerini geliştirmeye yönelik velilerle, meslektaşlarıyla, ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapar.

SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENİ ÖZEL ALAN YETERLİKLERİ

Yeterlik Alanı	2-ÖĞRENME-ÖĞRETME SÜRECİ		
Kapsam	Bu alan; Türk tarihi ve kültürünü oluşturan temel öğelerini, insan, yer ve çevre etkileşimini, ekonomik faaliyetler ve toplum üzerindeki etkisini, vatandaşlık bilincini, temel hak ve sorumluluklar ilişkisini, Atatürk İlke ve İnkılâpları ile bireysel farklılıkları dikkate alan uygulamaları kapsamaktadır.		
YETERLİKLER	PERFORMANS GÖSTERGELERİ		
	A1 Düzeyi	A2 Düzeyi	A3 Düzeyi
5. Atatürk ilke ve inkılâplarının dayandığı temel esaslar ile Türk inkılâbının tarihi anlamını, toplumun siyasal, sosyal, kültürel, ekonomik alanda gelişimine etkilerini ve önemini kavratabilme	• Atatürk ilkelerinin dayandığı temel esaslardan örnekler sunarak kavramalarını sağlar. • Türk inkılâbının tarihi anlamını, toplumun siyasal, sosyal, kültürel ve ekonomik alanda gelişimine etkilerini örnekler sunarak öğrencilerin kavramalarını sağlar.	• Atatürk ilkelerinin dayandığı temel esaslarla ilgili çeşitli etkinliklere öğrenci katılımını sağlar. • Türk inkılâbının tarihi anlamını, toplumun siyasal, sosyal, kültürel ve ekonomik alanda gelişimine etkilerini içeren çeşitli etkinliklere öğrenci katılımını sağlar.	• Atatürk ilkelerinin dayandığı temel esasları ortaya koymaya yönelik projeler hazırlayarak meslektaşlarına ve topluma rehberlik eder. • Atatürk ilke ve inkılâplarının özümsenmesi, benimsenmesi ve korunması konusunda duyarlılığı artırmaya yönelik velilerle, meslektaşlarıyla, ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapar.
6. Özel gereksinimli ve özel eğitime gereksinim duyan öğrencileri dikkate alan uygulamalar yapabilme	• Özel gereksinimli ve özel eğitime gereksinim duyan öğrencilerin özel öğrenme alanındaki düzeyini, hızını ve türünü belirlemek için ailelerle, özel eğitim öğretmeni ve ilgili uzmanlarla iş birliği yapar. • Özel gereksinimli ve özel eğitime gereksinim duyan öğrencilerin sosyal gelişimlerini sağlamaya yönelik planlama yapar.	• Öğretim sürecindeki etkinlikleri, öğretim yöntem ve tekniklerini özel gereksinimli ve özel eğitime gereksinimi olan öğrencilere göre uyarlar. • Özel gereksinimli ve özel eğitime gereksinim duyan öğrencilere yönelik görsel materyallerle desteklenmiş, zengin öğretim ortamları oluşturur. • Özel gereksinimli ve özel eğitime gereksinim duyan öğrencilerin öğretim sürecindeki sosyal ve iletişim becerilerini izleyerek kayıt altına alır.	• Öğretim araçlarını, öğretim yöntem ve tekniklerini, etkinliklerini ve eğitim ortamını özel gereksinimli ve özel eğitime gereksinimi olan öğrencilere göre uyarlamadaki bilgi ve deneyimlerini meslektaşlarıyla paylaşır. • Özel gereksinimli ve özel eğitime gereksinim duyan öğrencilerin gelişimleri doğrultusunda ailelerle, özel eğitim öğretmeniyle ve ilgili uzmanlarla sürekli iş birliği yaparak yeni öğrenme hedefleri belirler.

SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENİ ÖZEL ALAN YETERLİKLERİ

Yeterlik Alanı	3-İZLEME VE DEĞERLENDİRME
Kapsam	Bu alan; öğretim sürecinde öğrencilerin öğretim sürecindeki gelişimlerini izleme ve değerlendirme uygulamalarını kapsamaktadır.

YETERLİKLER	PERFORMANS GÖSTERGELERİ		
	A1 Düzeyi	A2 Düzeyi	A3 Düzeyi
1. Ölçme ve değerlendirme uygulamalarının amaçlarını belirleyebilme	• Ölçme ve değerlendirme uygulamalarının öğretim programındaki kazanımlara uygun olması gerektiğinin farkındadır. • Öğrencilerin süreç sonundaki başarılarıyla ilgili karar vermek amacıyla ölçme ve değerlendirme yapar.	• Ölçme ve değerlendirme çalışmalarında programdaki kazanımları dikkate alarak öğrencileri değerlendirmeyi amaçlar. • Öğrencilerin süreç sırasındaki gelişimlerini izlemek, süreç sonundaki durumlarını belirlemek amacıyla ölçme ve değerlendirme yapar.	• Ölçme ve değerlendirme çalışmalarında programdaki bütün kazanımlara yönelik olarak öğrencileri değerlendirmeyi amaçlar. • Her bir öğrencinin süreç sırasındaki ve süreç sonundaki durumlarını belirlemek ve buna yönelik önlem almak amacıyla ölçme-değerlendirme yapmayı amaçlar. • Öğrencilerin sürekli gelişimini sağlamak ve değerlendirmek için sistematik değerlendirme stratejileri belirler.
2. Ölçme ve değerlendirme araç ve yöntemlerini kullanabilme	• Öğretim sürecinde kullanacağı ölçme ve değerlendirme araç ve yöntemlerini amaca uygun olarak belirler. • Kullanabileceği farklı ölçme ve değerlendirme araç ve yöntemlerini hazırlama ve uygulama süreçlerini bilir. • Öğrencilerin gelişimlerini değerlendirmede mevcut ya da geçerlik ve güvenirliğini belirlemeden hazırladığı ölçme ve değerlendirme araçlarını kullanır.	• Öğrencilerin gelişimlerini farklı boyutlarıyla değerlendirmek amacıyla çeşitli ölçme değerlendirme araç ve yöntemleri kullanır. • Öğrencilerin gelişimlerini izlemek ve değerlendirmek amacıyla kullanacağı araç ve yöntemleri tekniğine dikkat ederek hazırlar. • Öğrencileri ve velileri ölçme ve değerlendirmenin amaçları, araçları ve yöntemleri konusunda bilgilendirir.	• Öğretim sürecinde kullanacağı ölçme ve değerlendirme araç ve yöntemlerinin kullanışlılığını, geçerliğini ve güvenirliğini test ederek kullanır. • Kullanılabilecek ölçme ve değerlendirme teknikleri konusundaki bilgi ve deneyimlerini meslektaşlarıyla paylaşır • Kullanışlılığı, geçerliği ve güvenirliği uygun ölçme değerlendirme araçları geliştirmede meslektaşlarıyla iş birliği yaparak yeni ölçme ve değerlendirme araçları tasarlar.

SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENİ ÖZEL ALAN YETERLİKLERİ

Yeterlik Alanı	3-İZLEME VE DEĞERLENDİRME		
Kapsam	Bu alan; öğretim sürecinde öğrencilerin öğretim sürecindeki gelişimlerini izleme ve değerlendirme uygulamalarını kapsamaktadır.		
YETERLİKLER	PERFORMANS GÖSTERGELERİ		
	A1 Düzeyi	A2 Düzeyi	A3 Düzeyi
3. Öğretim sürecinde uygulanan ölçme aracından elde edilen verileri değerlendirebilme	• Öğrencilerin ölçme sonuçlarını not olarak değerlendirir ve raporlar.	• Ölçme sonuçlarını göz önünde bulundurarak, öğrencilerin yeni öğrenme hedefleri belirlemelerine rehberlik eder. • Ölçme değerlendirme etkinliklerinden elde ettiği veriler ışığında öz değerlendirme yaparak bu sonuçlara göre öğrenme sürecini öğrencileriyle birlikte düzenler.	• Ölçme değerlendirme etkinliklerinden elde ettiği veriler ışığında öz değerlendirme yaparak bu sonuçlara göre öğrenme sürecini öğrenci ve velileriyle birlikte düzenler. • Değerlendirme sonuçlarına göre veliler ve öğrenciler ile birlikte öğrencilerin yeni öğrenme hedefleri belirlemelerine rehberlik eder. • Ölçme sonuçlarını eleştirel bir şekilde değerlendirerek, ilgililere geri bildirimler verir.

8

SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENİ ÖZEL ALAN YETERLİKLERİ

Yeterlik Alanı	4-OKUL, AİLE VE TOPLUMLA İŞ BİRLİĞİ YAPMA		
Kapsam	Bu alan; öğretim sürecini desteklemek amacıyla ailelerle iş birliği, toplumsal liderlik, okulun kültür ve öğrenme merkezi olması, okuldaki tören ve organizasyonlara yönelik uygulamaları kapsamaktadır.		
YETERLİKLER	PERFORMANS GÖSTERGELERİ		
	A1 Düzeyi	A2 Düzeyi	A3 Düzeyi
1. Öğrencilerin günlük hayatta ihtiyaç duyacağı konularda geliştirilmesinde ailelerle iş birliği yapabilme	• Öğrencilerin becerilerinin geliştirilmesinde aile katılımının ve desteğinin önemini bilir. • Öğrencilerin becerilerinin geliştirilmesinde ailenin rolü ve önemi hakkında aileleri bilgilendirir.	• Öğrencilerin becerilerinin gelişiminin izlenmesi konusunda ailelerle iş birliği yapar. • Aileleri tanımaya ve onları öğretim sürecine katmaya yönelik sınıf, okul içi ve okul dışı etkinlikler düzenler.	• Sınıf, okul içi ve okul dışı etkinliklerinin düzenlenmesinde ve öğrencilerin becerilerinin gelişiminin izlenmesinde ailelerle sistematik olarak iş birliği yapar.
2. Öğrencilerin ulusal bayram ve törenlerin anlam ve önemini farkına varmalarını ve törenlere aktif katılımlarını sağlayabilme	• Öğrencilere ulusal bayram ve törenlerin anlam ve önemini hissettirir ve törenlere katılımları için teşvik eder.	• Bayram törenlerinde öğrencilere ilgi ve yetenekleri doğrultusunda görev ve sorumluluklar verir.	• Okullar arası iş birliği yaparak öğrencilerin ulusal bayram ve törenlere aktif katılımlarını sağlar.
3. Ulusal bayram ve törenlerin yönetim ve organizasyonunu yapabilme	• Tören yönetmeliği doğrultusunda bayram organizasyonlarında görev alır.	• Öğrencilerin ulusal bayram ve tören etkinliklerine hazırlanmalarına rehberlik eder. • Ulusal bayram ve tören organizasyonlarında tüm öğretmenlerle işbirliği içinde çalışır.	• Diğer okullarla iş birliği içinde ulusal bayram ve tören organizasyonları yapar.
4. Okulun kültür ve öğrenme merkezi haline getirilmesinde toplumla iş birliği yapabilme	• Okulun kültür ve öğrenme merkezi haline getirilmesinde okulun ve kendisinin sorumluluğunun farkındadır. • Okulun kültür ve öğrenme merkezi haline getirilmesinde iş birliği yapılabilecek sivil toplum ve çeşitli kurum ve kuruluşları belirleyerek öğrencileri bu kurum ve kuruluşlarla ilgili bilgilendirir.	• Okulun kültür ve öğrenme merkezi haline getirilmesinde, okuma kültürünün oluşturulmasında ve okulun toplumla iletişiminin artırılmasında yakın çevresindeki ilgili bir kurum veya kuruluşla iş birliği yapar.	• Okulun kültür ve öğrenme merkezi haline gelmesinde yakın ve uzak çevresindeki kurum ve kuruluşlarla iş birliği yapar. • Öğrenci, aile ve öğretmenlerin katıldığı öğrenen topluluklar oluşumunu destekleyen ortamlar hazırlar.

SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENİ ÖZEL ALAN YETERLİKLERİ

Yeterlik Alanı	4-OKUL, AİLE VE TOPLUMLA İŞ BİRLİĞİ YAPMA		
Kapsam	Bu alan; öğretim sürecini desteklemek amacıyla ailelerle iş birliği, toplumsal liderlik, okulun kültür ve öğrenme merkezi olması, okuldaki tören ve organizasyonlara yönelik uygulamaları kapsamaktadır.		
YETERLİKLER	PERFORMANS GÖSTERGELERİ		
	A1 Düzeyi	A2 Düzeyi	A3 Düzeyi
5. Toplumsal liderlik yapabilme	• Okulun bulunduğu çevrenin ekonomik, sosyal ve eğitim bakımlarından ihtiyaçlarının ifade edilmesi için fırsatlar oluşturur. • Okulun bulunduğu çevrenin ekonomik, sosyal ve eğitim bakımlarından ihtiyaçlarını belirler. • Okulun bulunduğu çevreyle işbirliği içinde, millî, manevi, evrensel ve etik değerlerin korunması ile ilgili etkinlikler düzenler.	• Çevrenin ekonomik, sosyal ve eğitim bakımlarından ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik toplumla birlikte çözümler üretir. • Çevrenin ekonomik, sosyal ve eğitim bakımlarından ihtiyaçlarını karşılamak için yakın çevresindeki kişiler, kurum ve kuruluşlarla iş birliği yaparak etkinlikler düzenler. • Millî, manevi, evrensel ve etik değerlerin korunmasını gerektiğinin içselleştirilmesini sağlayacak etkinlikler düzenlenmesinde yakın çevresindeki kişi, kurum ve kuruluşlarla iş birliği yapar.	• Çevrenin ekonomik, sosyal ve eğitim bakımlarından ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik projeleri toplumla birlikte uygular ve sonuçlandırır. • Çevrenin ekonomik, sosyal ve eğitim bakımlarından ihtiyaçlarını karşılamak için yaptığı etkinlikleri farklı çevrelerle paylaşır. • Millî, manevi, evrensel ve etik değerlerin korunması gerektiğinin içselleştirilmesini sağlayacak farklı çevrelerle işbirliği yapar.

SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENİ ÖZEL ALAN YETERLİKLERİ

Yeterlik Alanı	5-MESLEKİ GELİŞİMİ SAĞLAMA		
Kapsam	Bu yeterlik alanı; öğretim sürecini desteklemede öğretmenin mesleki gelişime yönelik uygulamalarını kapsamaktadır.		
YETERLİKLER	PERFORMANS GÖSTERGELERİ		
	A1 Düzeyi	A2 Düzeyi	A3 Düzeyi
1. Mesleki yeterliklerini belirleyebilme	• Sahip olduğu mesleki yeterliklerini belirlemek için öz değerlendirme yapar. • Mesleki yeterliklerini belirlemeye yönelik uygulamalarını kayıt altına alır.	• Öğretmenlik mesleği yeterlikleri temelinde yansız biçimde öz değerlendirme yapar. • Meslektaşlarının eleştirileri ve önerileri doğrultusunda mesleki gereksinimlerini belirler.	• Mesleki yeterliklerini belirlerken veli, öğrenci, meslektaş ve yönetici görüşlerinden yararlanır.
2. Sosyal bilgiler öğretimine ilişkin kişisel ve mesleki gelişimini sağlayabilme	• Sosyal bilgiler öğretimini desteklemek amacı ile çeşitli yayınları takip etmede isteklidir. • Sosyal Bilimler alanındaki çalışmaları takip eder. • Alanıyla ilgili sosyal etkinlikleri izler. • Bireysel mesleki gelişim planını oluşturur.	• Araştırma, planlama, uygulama ve değerlendirme süreçlerinde teknolojiden yararlanır. • Bilimsel ve eğitimle ilgili süreli yayınları takip eder. • Sosyal bilgiler öğretimi ile ilgili konferans, açık oturum, bilimsel toplantı ve seminerlere dinleyici olarak katılır.	• Konferans, açık oturum, bilimsel toplantı ve seminerlerde bildiriyle, posterle veya konuşmacı olarak yer alır. • Sosyal bilimler alanında gerek bireysel, gerekse öğrencileriyle birlikte projeler oluşturur. • Alanıyla ilgili akademik düzeyde çalışmalar yapar. • Konuşma ve yazma düzeyinde en az bir yabancı dil bilir.
3. Mesleki gelişimine yönelik uygulamalarda bilimsel araştırma yöntem ve tekniklerinden yararlanabilme	• Uygulamalarında bilimsel araştırma yöntem ve tekniklerinin gerekliliğinin farkındadır.	• Mesleki gelişimine yönelik araştırmalarında bilimsel araştırma yöntem ve tekniklerini dikkate alır.	• Bilimsel araştırma yöntem ve tekniklerine göre hazırlanmış sosyal bilimlere yönelik proje, makale gibi ürünler ortaya koyar.

11

8. ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı : Muhammet Gündoğan

Doğum Yeri ve Tarihi : Osmangazi 20.11.1990

EĞİTİM DURUMU

Lisans Öğrenimi : Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilgiler Öğretmenliği

Yüksek Lisans Öğrenimi : Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilgiler Eğitimi

Bildiği Yabancı Diller : İngilizce

BİLİMSEL FAALİYETLERİ

Katıldığı Projeler : Avrupa Birliği Gençlik Girişimi Programı Eylem 1.2 ulus-ötesi çalışma kapsamında "Yurtdışında yaşayan göçmen kadınların maruz kaldığı aile içi şiddet " konulu hayat boyu öğrenme projesinde yasal koordinatör olarak bulundum.(2013)

İŞ DENEYİMİ

Çalıştığı Kurumlar ve Yıl : Özel İzmir Koleji Sosyal Bilgiler Öğretmenliği (2013/2014)

İLETİŞİM

E-posta Adresi : muhammetg61@gmail.com

Telefon : 0538 241 53 41

TARİH :12.09.2017